

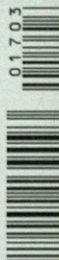
Jose Maria Satrustegi: "Kanpainaz leporaino nago"

ARGIA

E u s k a l H e r r i k o A s t e k a r i a

01703

EUSKAL HERRIKO UDAL ORDEZKARIEN BILTZARRA

IRUÑEA
1999eko Otsailaren 6a

Udal Ordezkarrien Biltzarra

ZAZPIAK BAT!

Guillermo Etxenike

"Independentziaren ideia utzi beharko dute"

DISEINUA

FOTOKONPOSAKETA

IMPRESIOA

EDIZIO DIGITALA

BIDALKETA

antza

grafikagintza & komunikazioa

INDUSTRIALDEA, 2 • 20160 LASARTE-ORIA, GIPUZKOA • TEL.: 943 37 15 45 • FAXA: 943 37 34 03
e-mail: antzagraf@antza.com • www.antza.com

■ Guillermo Etxenike:
«Independentziaren ideia utzi
beharko dute»

9

■ J. M. Satrustegi:
«Kanpaina ahuleziaren
agerpena da»

24

■ Lurraldetasuna: Ezina ekinez
egina

12

■ «Erromantiko naiz, ez
ordea edozer irensteko
prest», Xabaltx

36

ORRIZ ORRI

Gora Pro Nobis. Asisko Urmeneta 4

Irakurleak mintzo 5

POLITIKA

Euskal Politikaren Termometroa 6

Elkarrizketa: Guillermo Etxenike.

Mikel Asurmendi 9

Lurraldetasuna: Ezina ekinez egina.

Xabier Letona 12

EKONOMIA

Bilboko Burtza: Marka guztiak hautsiz.

Daniel Udalaiz 16

EUSKARA

Euskara zinemara: «Indarrak lagun zaitzala».

Beñat Doxandabaratz 18

GIZARTEA

Laurak Bat zortzigarren lurraldean.

Kristina Martin 20

Elkarrizketa: Jose Maria Satrustegi.

Erlantz Urtasun 24

KULTURA

Euskal Kulturaren Ezpalak 28

Agenda 31

Apalategi-Iztueta eta Elkarlanean. Egia non?

Pello Zubiria 32

Intimiteko poesia laketa.

Peru C. Saban 34

Elkarrizketa: Xabaltx.

Mikel Asurmendi 36

Argitalpenak 39

AISIA

Irrati-Telebista. Eriz Zapirain 42

Denborapasa 46

Bizia 48

IRITZIAK

Politika: Xabier Olano 8

Kultura: Xabier Kintana 30

Azkena: Andoni Egaña 50

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Gipuzkoako Foru Aldundia

Kultura eta Euskara Departamendua

Argitarapen honen edizioa laguntzaile:

En la edición de esta publicación colabora:

fundazioa
fundación

JABEA: KOMUNIKAZIO BIZIAGOA, S.A.L.
ZUZENDARIA: Pello Zubiria.
Kontseilu Editorialeko Arduraduna:
 Baleren Bakaikoa.
Erredakzioa: Nagore Irazustabarrena,
 Onintza Irureta, Xabier Letona, Eritz
 Zapirain.
Maketazioa: Berdaitz Goia.
Grafismoa: Aitzol Goikoetxea.
Administrazioa: Marijo Aierza.
Harpidetza: Olatz Korta, Edurne
 Urruzmendi.
Hedapena: Ixabel Bereziartua.
Publizitatea: Iñigo Txintxurreta, Aloña
 Sorluze, Bego Zuza.
Argazkiak: Alberto Elozegi.

HELBIDEAK

GIPIZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 15. 20160
 Lasarte-Oria. Tel.: 943 37 15 45.
 Faxak: 943 37 34 03 (erredakzioa)/
 943 36 10 48 (komertziala).
IPARRALDEA: Xalbardin baita. 64122
 Urruña. Tel.: 559 47 60 00.
 Faxa: 559 47 60 01.
NAFARROA: Iratxeko Monastegia 70, 3.
 ezkerre. 31011 Iruñea.
 Tel.: 948 17 80 78. Faxa: 948 17 80 77.
POSTA ELEKTRONIKOA:
 Erredakzioa: kazeta@argia.com
 Komertziala: komertzial@argia.com
WEB ORRIALDEA
 www.argia.com
LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.
 ISSN: 0213-909X.
BATZORDE PAREKIDEA: 72562 E.

INPRIMATEGIA: Antza, S.A.L.
INFORMATIKA: A.S.P., S.A.L.

Harpidetza sariak:

Hego Euskal Herria...15.000 pezeta.
 Ipar Euskal Herria...717 libera.
 Espainia...15.000 pezeta.
 Beste atzerriak...19.300 pezeta.
 Airez...30.225 pezeta.

KOMUNIKAZIO BIZIAGOA, S.A.L.
 Ametzagaiña Taldeko partaidea da

Carranzako J.M. Alix Truebari (eta II)

Carranza-ren gainean zertxobait gehiago esan-
 go dizut: aurkitu den lehenbiziko forma *Ca-*
rrantia da, eta zuk aipatzen duzun *Carrantium*
 hori ez da ibar honen gaineko dokumentu zahar-
 rrenetan —XIII. mederainokoetan— azaltzen.
 Orain, Alix jauna, nahi dut iruzkin bat egin ai-
 patu zenigun honetaz: «Julio Caro Barojak
Valpuesta antzinako elizbarrutiaren dokumentu
 pilo bat bildu egin ditu, zeinetan argi ta garbi
 dagon, bai *Karrantzan* eta bai *Espinosa de los*
Monterosen ere, hamaikagarren medean euska-
 ra ezaguna zela». Honaino zure hitzak. Ba, uste
 dut ematen diguzun datu hau ez dela zuzena.
Orígenes históricos de las Encartaciones. Sig-
los X-XIII. Toponimia, onomástica y lengua
propia izenburuko liburuan Enkartzioetako
 lekuak aipatzen dituzten X. eta XIII. mendeen
 arteko dokumentuak oro —ditugun aurrene-
 koak dira— bilduta omen daude (obra argitaratu
 ondoren, autoreek ezer berririk ekartzen ez duen
 beste agiri bat ediren zuten), eta liburuan jasot-
 zen diren lekuetariko ezin ez da denbora tarte
 horretan Valpuestako Kartularioan agertzen.
 dena den, baliteke, Alix jauna, zu euskal herri-
 tarrok ezagutzen ez dugun dokumentu baten
 jabe izatea. Eskertuko nizuke berorren berri
 emango bazenigu, gai hauek guztion interese-
 koak dira eta.

A! Eta ea nondik ateratzen duzun autrigoiak
 euskaldunak zirelako baieztapena. Frogen zain
 gaude, ezen orain arte inork ez du hori frogatu.
 Javier de la Hozek, adibidez, «no puede hacerse
 ninguna afirmación responsable sobre la lengua
 de autrigones y carstios» diosku *El Euskera y*
Las Lenguas Vecinas ante la Romanización be-
 re lanean. Eta aipu bera jasotzen du María Te-
 resa Etxenikek *Historia Lingüística Vasco-Ro-*
mánica. Intento de aproximación liburuan.
 Bukatzeko, nahi dizut esan Asón ibaiaren arroa
 ederki ezagutzen dudala, ama Sobakoa baitut.
 Aipatzen dituzun *Gibaja*, *Ojebar*, *Udalla*,

Arredondo eta *Larrelux* (azken hau non dago?)
 izenek parte horretako euskalduntasuna frogatuko
 al ligukete? Aurretik *a-* bat daukalako? Ez
 al dakizu hori euskararen ezaugarrietako bat
 izateaz gainera Kantabriako hizkerarena ere
 badela? *Ojebar*, esaterako, euskarazkoa balitz,
 honek hango ustezko euskal jatorriaren berri
 emango al liguke? Izan gogoan *Montalbán*-en
 gainean esan dudana. Gainera, zuk ematen diz-
 kiguzun horiek izen bakan batzuk dira, ez dira
 inolako ugaritasunez agertzen. askoz ugaria-
 goak dira —Asónen arro osoan gaindi zen Ca-
 rranzan— adituen ustez ez euskarazkoak ez
 latinezkoak omen diren *Rebolla*, *Garma*, *Gán-*
dara, *Brena*, *Maza*, *lama/Llama*, *Cueto*, *Bárce-*
na, *La Lastra*, *Torca*... bezalakoak. Hauek lati-
 naren aurreko beste hizkuntza baten arrastoak
 genituzke, antza. Eta galdera bat egingo dizut:
 izen hauek euskarazkoak balira, zer dela eta ez
 dago *Cueto* edo *Bárcena*-rik Markinan, azpeit-
 tian eta beste toki euskaldunetan? Jakina, baten
 bat egon liteke —nik ez dut ezin ezagutzen—,
 baina horrelakorik balego, zergatik ez *Montal-*
bán-ena bezalako kasu bat, alegia, kanpotik
 ekarritako izen bat?

JUAN LUIS FERNANDEZ GUTIERREZ
 GETXO (BIZKAIA)

Hiruko Txikian

TREGUARIK EZ

Ez dio treguarik ematen suetenari.
 Eta bere oinpeko arraza berritu bat
 sortzen ari du. Barnetegi irekietan
 egin gurutzamendu zientifikoetan gau-
 zatuak, nagusien esanak aditzen haziak,
 agindu helburu zehatzetara biltzen he-
 zia, arraza hontakoak biziki lanjerosak,
 peligrasoak eta arriskugarriak dira jente
 arruntarentzat. Sesioan ohituak, nagusien
 babespean bizkarturik erasotzen dute lo-
 tsagabeki, haien pentsua eta matte-mattea
 aski sari dutelarik. Eta ez dute munstro
 itxura. Bai zera. Horiena, guraso gehie-
 nek estimatuko luketen etxeko gizon

txintxo, eskuzabalenarena dugu Ai ama.
 Zenkumeak. Eta gaur goizean, egunero
 legez kioskora joan eta begiz zaping egi-
 tean, gehienetan bezala, hedabide aunitz
 eta ziri bakarra aurkitu dut. Izan ere Es-
 tatuak ez digu treguarik ematen. El par-
 lamentario Josu Urrutikoetxea no... Ez
 jauna. El etarra Ternera no... Ez huan bada
 zaila. Bainan esan eta izan bi eta elkarren
 aurkakoak direlarik, dobermana seeter eta
 seeterra doberman. Arraza honentzat, be-
 netan gaitza demokrazian bizitzea. Eta
 guretzat gaitzago hauekin akabatzea ●

◆ JOXE MARI OSTOLAZA

T E R M O

TXANPONA

ETEKINAK

1998ko etekinez harro egoteko garaia bizi dugu. Banco Bilbao Vizcayak (BBV) 163.600 milioi pezeta (6.544 milioi libera, 985 milioi euro) irabazi zituen, 1997an baino % 25 gehiago. Kutzak 30.000 milioi pezeta baino gehiago. Bi hauek bezala, gainerako euskal eta Espainiako banku eta enpresari kutxek mozkin izugarriak izan dituzte: bilioi bat pezeta baino gehiago. Mozkin marka berriak. Egia izango ote da Aznarrek zioen hura, alegia, «España va bien, la economía va bien...?». Bai, ekonomia osasuntsu dago... beraientzat, bankarientzat, enpresari handientzat, multinazionalentzat, burtsako espekulatzaile handientzat. Ekonomia osasuntsu dago gobernuetako funtzionari eta goi karguentzat, gainerako herritarrei ezartzen dieten KPIaz (Kontsumo Prezioen Indizea) arduratu gabe. Ez doa hain ondo bere lehen enplegua aurkitzen ez duten edota ezegonkortasun basatia ezartzen zaien gazteentzat. Ez doa hain ondo langabezia geratu eta jada lan merkatuan tokirik ez dutenentzat. Ez doa ondo, halaber, 50.000 pezetaz bizi-rauten duten milaka pensionistentzat. Ekonomia osasuntsu dago betikoentzat

◆ DANIEL UDALAITZ

TUNEZ NEGOZIAZIO GUNE

ESPAINIAKO «ABC» egunkariak iragan astean zioenez, Tunez izan daiteke ETA eta gobernua-ren arteko elkarriketarako balizko lekuetako bat. Eduardo Serra Espainiako Defentsa ministroa Tunezen izan zen iragan urtarrilaren 25 eta 26an eta, besteak beste, aukera hau iradoki ei zion Tunezeko Abidine Ben Ali lehendakariari.

LEGEBILTZARREKO ZURRUNBILOAN

IRAGAN asteko EAEko Legebiltzarreko gertakizunek zenbait gauza agerian uzten dute: gizarteko tentsio politikoa maizago islatuko da Gasteizko Legebiltzarrean; EAJ eta EAren gutxiengo egoera EHren sostengua galduz gero, honek jeltzaleengan sortu duen alarma nabarmen ikusi da zenbait lekutan; oposizioak ez du akatsik barkatzen; Espainiako Auzitegi Nazionalari txiki geratzen zaio Eusko Legebiltzarra. Sarritan, justiziarekiko berdintasuna ahuntzaren eztularen parekoa da Espainian, Jose Barrionuevoren kasua begiratu besterik ez. Hilaren 19an Josu Urrutikoetxea eta Joxean Etxebarriaren gaiak segida izango du Eusko Legebiltzarrean.

TORTURA KOMISALDEGIETAN

IKER Bea, Ismael Fakhri, Asier Urrestarazu eta Rikardo Peñafiel gazte tolosarrek, Polizia Nazio-

nalaren eskuetan izan ziren hiru egunetan torturak eta tratu txarrak jasan zituztela salatu zioten Carlos Divar Espainiako Auzitegi Nazionalako epaileari. Gazteek kale borrokarekin zerikusirik duten zenbait salaketei egin beharko diote aurre

■ Josu Urrutikoetxea EAEko Legebiltzarrean.

NAFARROAKO BAKEAREN MAHAIA

NAFARROAKO Bakearen aldeko Mahaia Legebiltzarrean osatzeko tramitazioaren hasierari baietz eman zioten alderdi guztiek iragan astean. Orain ikusi beharko da ostegun honetan taldeek zer jarrera erakusten duten. Proposamena Nafarroako Ezker Batuak egin du eta taldeek onartuko balute bakegintzaren inguruko batzorde bat eratuko litzateke; kasu honetan, Iruñeko Mahaia-renak —Ajuria Enekoaren parekidea— egin du.

GUTUNAK ENPRESARIEI

URTE amaieran zenbait enpresarik ETaren gu-

B A H E A ● Lola Eguren Nafarroako Legebiltzarreko lehendakaria Udal Ordezkarien Biltzarrari buruz: «ETaren delirioen aurrean amore eman du EAJk» ● EAJri buruz ere idatzi du Victor Manuel Arbeloak, Nafarroako buruzagi sozialista ohiak: «Euskal Herri seudomitikoan amestutako hiriburuan zinegotzi bakarra ez izatearen latsa estaltzera al datoz orain?». Bide batez «Diario de Noticias» entzat ere bu- mezurik, zeharka, hautetsien biltzarrari buruz hitz egitean: «Iruñeko egunkari 'peneuvista'k berak, edozein eratan disimulatuz dabilena, "akats larri"tzat jo du gaizki

ETROA

40.000 BOTOKO ERRONKA

HERRI Batasunak Nafarroan 40.000 boto pasatxo lortu zuen 1987ko Europako Legebiltzarrerako hauteskundeetan. 1995eko Nafar Legebiltzar-rakoetan ia 28.000 eta Batzarrek 6.500. Bien artean, beraz, ia 35.000 batu zituzten. Bi indar hauek, lehen EAEn egin zen gisan, Euskal Herritarrak eratu dute Nafarroan datorren ekainaren 13ko hauteskundeetara aurkezteko. Erakunde hauek azken hauteskundeetan lortutako emaitzak gainditzeaz gain, HBko 87ko emaitza haiek ere gainditzea espero dute. EAeri begiratura, emaitza oso oparoak espero izatea da normalena. Ez da erronka makala EHrena eta, oraingoz, zenbait izenekin bederen ezuztea ekarri du.

■ Carlos Totorika.

IZPIAK

Carlos Totorika Ermuko alkatea Bizkaiko Aldun Nagusia izateko PSE-EEen egingo diren hauteskunde primarioetara aurkeztuko da. Josu Montalban Bizkaiko biltzarkidea izango da bere lehiakidea.

Idoia Lopez de Riaño eukal preso politikoak laster amaituko du Frantzia betetzen ari den zigorra eta datozen asteetan Espainiaratua izan liteke, urtarilaren 31n Josu Etxebarri zornotzarra izan zen moduan.

Michel Intxausperen departamenduen proposamena ez zen aurrera atera Asanblea Nazionalen Lurralde Antolaketaren Legea eztabaidatu zenean. Aurki izango den bigarren aukeraren zain geratu da garaztarra.

■ M. Intxauspe.

tunak jaso zituela salatu zuten segurtasun indarrek. Orain Nafarroan zabaldu ei dira gutunok. ETArenek ziren ala ez ikusteko zain egon behar zela aipatu zuen orduan zenbaitek. ETak, ordea, ez du gaiari buruzko aipamenik egin bere azken komunikatuan. Txantxetarako gaia ez den arren, jakina, gaiari umorea jarri diote zenbait komunikabidek eta Javier Ansoategi gobernuko ordezkariak: lehenek gutunak ETak eta Jarrai erakundeak sinatutakoak zirela jakinarazi zuten eta bigarrenak ezeztatu egin zuen, «Jarrai» hori ohi-ko «Bietan Jarrai» leloa zela alegia, Ansoategiren esanetan «seguir hasta el final» esan gura duena.

ETA-REKIN EGON ZELA BERRETSI DU

ETA-K dio ez ziola eskaini elkarrizketarik «Cambio16» Espainiako aldizkariari. Baina aldizkariari berdina zaio eta baietz, egon zela berretsi du. Orduko elkarrizketa ikusita, ordea, Es-

painiako zenbait komunikabideez gain inork gutxi eman zion sinesgarritasuna. ETArenek komunikatuaren ondorengo alean, kazetariak elkarrizketaren pelikula kontatzen du, benetako filme batean bailebil gainera.

ETA ASI SE HIZO LA ENTREVISTA CON SUS PORTAVOCES

■ «Cambio16»eko otsailaren 12ko azala.

deituriko udalerrien biltzarra Iruñean egin izana» ● Alderdi Karlistako idazkari nagusi Jose Angel Perezen iritziz, «Kanpaina bat egin beharko litzateke jendeak uler dezan autodeterminazioa ez dela independentzia. 1939an 'manu militari' kendu zitzaiguna berreskuratzea besterik ez da» ● Rafa Diezek euskal prozesua nazioarteko egutegietan sartzeko garaia azpimarratu zuen Bruselan eta bide batez «Milosevicek kosovoa errekin luen jarrera berdina mantentzen ari da», salatu zuen ● Jone Goirizelaia, EHko parlamentaria: Josu (Urrutikoetxea) eta Joxeanek (Etxebarria) jadanik aske egon beharko lukete gure artean».

Euskal Herritarren apustua

Euskal herritarrok apustu zaleak garela esan ohi da. Aspalditik datorkigun ohitura garai berrietara egokitu behar dugula uste dut. Garai bateko apustu nagusiak herri kirolen inguruan egiten omen ziren. Azken urtetan ordea, txirindularitza edo futbolaren inguruko apustuak nagusitu zaizkigu. Beste zenbait alorretan ere irabazi dugu apusturik. Azkenekoa, «Euskal Herriko Egunkaria GARA» sortzeko 1.000 milioi baietz lortu apustu sakona, errex irabazi dugu.

Aurreko apustuei garrantziarik kendu gabe, geure etorkizunerako erronkarik nagusiena eskuartean dugula deritzot. Ekaineko Udal Hauteskundeen ondoren jaioko den Euskal Herriko Udalerrien Biltzarra XXI. mendea ondo hasteko tresna egokia da. Araba, Bizkaia, Gipuzkoa, Lapurdi, Nafarroa eta Zuberoako Udalerriez osaturiko euskal erakunde politikoa nazionalak badu zereginik geure izaera nazionala berrosatu eta aldarrikatzeko.

BIDEZKOA eta komenigarria da nere ustez, Udalerrien Biltzarra sortu bitartean, hautesi abertzaleok zenbait urrats elkarrekin prestazea. Horrela ulertu behar dugu Udal Ordezkarien Iruñeko bilkura, gerora sortuko den Biltzarraren kimetza bezela. Oraingoan, Alkate eta zinegotzi bozeramaleak hasi dira biltzen. Atsegina da R. Otxandio (PNV), Jon Iñarra (HB), F.J. Oiartzabal (EA) eta J. Goienetxe (AB) elkarrekin lanean ikustea.

Gerora ordea, Udalerriek erabaki beharko dute Udalerrien Biltzarreko kide izan ala ez izan. Ekaineko Udal Hauteskundetan aukeratzeko ditugun zinegotziek, Udaltzatza Osoan bildurik eta beren Udalerririk ordezkatuz, barne es-

tatutuak onartuz eta bozkatuz sartuko dira Biltzarrean. Nahituenak bakarrik sartuko dira, beren borondatez eta demokratikoki erabakita.

UDAL izaera duen Euskal Erakunde Nazionala martxan jartzea izanik hastapeneko helburua, garbi dago zeregin hori Udalei dagokiela nagusiki. Helburu horrekin bat datozen

beste gehiagok ere lagundu dezaketelakoan nago ordea. Historikoki, Diputazioek bete izan ohi duten eginkizuna erabakiorra izan da askotan. Eta ez beti Euskal Herriaren mesederako. Orain ordea, aukera politak sortzen zaizkigu Diputazioetan ere nazio eraikuntza lanak burutzeko. EAJ, HB, EA eta Batzarreko ordezkariak ados jarriko bagina Hegoaldeko lau Diputazioetatik bultzada sendoa jasoko luke Euskal Herriko Erakunde Nazional berriak. Politikoki zein ekonomikoki babes zabala eman dezakete Diputazioek. Foru Erakundetatik ere ikuspegi nazionalarekin lan egiteko garaia iritsi da.

Zalantza gehiago ditut Gasteizko zein Iruñako Gobernuek joka dezaketen papelaz. Euskal Herria zatitu duten instituzioak izanik, zailago izango zaigu bertatik Erakunde Nazionalak bultzatzea, baina garai berriak datozenean ez dugu aurrez inolako aukerarik baztertu behar. Helbu-

ru nagusiak lortzeko lagungarri zaizkigun tresna guztiak erabili behar ditugu.

Euskaldunok apustuzaleak gara. Apustua, gogoia eta ilusioa lagunminak dira. Abertzaleon elkarlanak sortu duen ilusioa ikusirik, Hegoaldeko zein Iparraldeko Udalerririk pilak osatuko du Euskal Herriko Udalerrien Biltzarra. 250dik gora Udalerririk baietz! ●

Xabier Olano Jauregi
Gipuzkoako HBko Batzarkidea

“Oraingoan, alkate eta zinegotzi

bozeramaleak hasi dira biltzen;

gerora ordea, udalerriek erabaki

beharko dute Udalerrien

Biltzarreko kide izan ala ez izan”

GUILLERMO ETXENIKE

Gipuzkoako Foru Aldundian hartu gaitu. Bertan bi legealdi bete ditu ahaldun modura PSE-EEren izenean. Hilaren 27an, bi alderdikiderekin lehiatuko da ekaineko hauteskundeetarako primarietan: ezkerre zehaztea da bere helburu nagusia.

ALBERTO ELOSEGI

■ «Hauteskunde autonomikoen moduko bigarren txanda saihesten saiatuko gara».

“INDEPENDENTZIAREN IDEIA UTZI BEHARKO DUTE”

Udal eta Foru Aldundietarako egingo diren hauteskundeen primarioak burutzen ari zarete Gipuzkoako PSE-EEen. Zuk ezin duzun zerbait eskaini al dezakete J.M.Mugica eta J.L. Elorzak?

Neronek eskaini dezakedanaz hitz egin dezaket soilik. Ezker moderno bat ordezkatzan dut, ari naizen alorrari arraz lotua. Jarduera etiko, moral eta politikoa eraberritzeko eskarmentua, lana eta grina ekar

ditzaket. Badago egon, halako ezker bat, ezker hutsa dena, berez eta eskusiboki askatasuna eta elkartzaren banderak jasotzen dituen. Alabaina, gurean sozialdemokraziak izan badu arrakastarik, Europako % 90ak askatasuna eta elkartzuna zailtzen jartzen ez duelako da. Beraz, ezkerren eraginez, balore horiek, ezkerrekoak bestera, demokratena izatera pasa dira, europarrena izatera gure kasuan. Nik, aipatu ezker huts horretatik ezker konkretura

doan ezkerre ordezkatu nahi dut.

■ Zer nolako balorazio egiten duzu Ekonomia eta Turismoa ahaldun gisa eginiko lanaz? Zenituen helburuak bete ahal dira?

Gipuzkoako Foru Aldundiak enplegu politikari buruz egindako lana oso positiboa izan da. Europako lehen mailan jarri baitugu enplegu tasa *Esparru* proiektuaren bitartez. Gogoeta sakona eta zabala egin dugu sindikatu, patronal nahiz enpleguaz

arduraten diren sektoreekin, hasi eliza katolikotik erakunde finantzeroetaraino. Bestalde, gure eskualdean heziketarako dagoen nahikaria sustatu dugu. Gipuzkoako batxilergo zentro guztietan ari diren ikasleak Interneten sartu berri dugun Intranet sarea erabiltzen hasiak dira. Hirugarrenik, I+G (ikerketa eta garapena) deitutako proiektua jarri dugu abian. Nire xedea hiru alorrotan biltzen da: enplegua, formazioa eta ikerketa. Datorren legealdian Diputazioa lideratuko bagenu, gure ahaleginak bikoiztuko genituzke, hirugarren milurtekoari begira nahi dugun Gipuzkoa modernoa eraikitzeko.

■ **Moderno izate hori garesti samar ateratzen zaio hainbat gipuzkoarri. Azpiegiturretan tirabirak izan dituzue. A-8 autobidearen bidesaria betirako ote?**

Uste dut, alor guztietan ekitatea behar dela. Guk ezin ditugu gipuzkoarrak harrapatuta dituzten azpiegiturak ontzat eman; autobideko bidesaria ordaindu behar duten kasuaz ari naiz. Batzuk ordaindu eta bestetzek ez. Horrek guztiak ekitatea apurtzen du. Eusko Jaurlaritzatik eginiko plana defenditzen badugu ere, Gipuzkoa zeharkatzen duen ardatzari lehentasuna eman beharko litzaioke; hots, Beasain eta Bergara lotzen duen errepideari, berauk artikulatzen baitu egokien Gipuzkoa. Maltzaga-Urbina, Eibar-Gasteiz, nahiz Etxegarateren eta Donostiako ingurubideen zabaltzea bazter utzi gabe jakina. Hau guztia esanda, nire usterako, ezin da azpiegiturarik mantendu, A-8 autobidearen bidesariaren epea luzatzearen kontura. A-8 autopistak harrapatuta dituen gipuzkoarrek aski eta sobera ordaindu dute dagoeneko. 2003. urtean emakida epea bukatzen da, eta espero dut bidesaria inolako aitzakipean ez luzatzea.

■ **Gipuzkoako Foru Aldundia EAJ, EA eta PSE-EEk kudeatua izana da hiruko honek Gasteizen gobernatu duen bitartean. Oraingo Eusko Jaurlaritzaren osaketarekin, modu berean segitzeko posibilitaterik ikusten duzu?**

Niri oso zaila iruditzen zait. Guk, PSE-EEkoek ezin dugu legealdi berri bat hasi beraiek —EAJ eta EA— ez badira aldentzen Lizarrako akordio-rik. Gu saiatuko gara, nahi dugu elkarlanean segitu, baina betiere Liza-

rratik aldentzen badira.

■ **Ahaleginduko zaretela diozu. Zein izanen da alderdi sozialistan zure jarraera elkarlanean segitzeko?**

Alderdi barruko nire jarrera, alderdia ordekan egotea da. PP ondoko mendira igo da eta EAJ-EA beste aldekoa. Ordekati gogorak izan behar dugu nazionalismoarekin, baina jarrera moderatuak baztertu

“Udalerrien Biltzarra delakoa ez da euskal alderdi guztien biltzarra, sasibiltzar bat baino”

gabe. Menditik jaistea lortuko dugun heinean, posible egingo zaigu berriro hiruko gobernu konstituzionalista bat egitea nazionalistekin. Hau guztia honela ez den bitartean elkarlana ezinezkoa izango da tamalez.

■ **EHk esan berri du legealdi ituna laster egingo duela EAJ eta EAekin. Beraz, hiruko abertzalea Gasteizen baita Gipuzkoako Diputazioan ere.**

“Sozialistak erakunde gehienetan oposizioa pasatzea oso kaltegarria litzateke euskaldun guztiontzat”

Gure Foru Aldundian hiruko nazionalista gauzatzen bada, frontismo erabatekoa izanen dugu Gipuzkoan. Gobernu horrek gizarte bakar bat ordezkatzeko du. Beraz, euskal nazionalistek pentsatu beharko dute zer egiten duten. Edonola ere, ez dut uste horrela izango denik. Aldundietarako da-

tozen hauteskundeak irabaztea espero dugu, eta Gasteizen euskal gizarte osoa ordezkatzeko duen gobernu osoa osatzea.

■ **Demagun ez duzuela irabazten. Oposizioetik aritu beharra duzuela.**

Hola bada, oposizio lana egingo dugu. Gu oposizioan geratzea kaltegarria litzateke denontzat. Pentsa, Gipuzkoa zein antzeta den. Gehiengo nazionalista duten udal-letxeek populazioaren erdia ordezkatzeko dute, eta gehiengo euskal nazionalista duten udal-letxeek beste erdia. Era honetara ezin da lehen aipatu dudana milurteko edo XXI mendeko Gipuzkoa eraiki.

ertainera ezin da gobernu nazionalistekin edo ez nazionalistekin Gipuzkoa eraiki. Giltza euskal nazionalistek dute dena.

■ **Azkeneko hauteskundeetan bizi izan zen lehia zitala ikusirik, eta oraingo honetan jokoan dagoena antzemanik, datorren kanpaina beldurtzeko moduko izanen da.**

Guk nahi duguna da, bai aldundi bakoitzak udal-letxetarako ahalduen zein alkateek orain arte burutu duten lana eta bere programak azal ditzatela. Edonola ere, hautagai berriek euren proiektuak aurkez ditzaten. Iruditzen zait, eta direla hiritarrak nahasteko hauteskundeak izan behar, baizik ez.

datozen urteotako diputazio eta udalen ordezkarideak arautuko dituztenak hautatzeko. Hauteskunde autonomikoen moduko bigarren txanda bat gertatzeak kezkatzen gaitu, eta hori saihesten ahaleginduko gara.

■ **Bake prozesu bidean gaudenez edo, ordea, gauzak hainbat korapilatzen dira. Normalizazio batean bete beharreko hainbat eskaera dute alderdi abertzaleek...**

Bai noski. Hala ere, hemen bi prozesu bizitzen ari gara, eta biak bereiz beharra dago. Bata, biolentziaren behin-betiko etenari dagokio. Eta bestea Euskal Herriaren normalizazio prozesua da. Lehena ezin da burutu inolako kontzesio politikoren trukean.

■ **Demagun berriz ere, biolentzia praktikatu dutenekiko neurri soilak hartzen direla; hots, ETAren kideak kitatzen direla. Biolentzia egoera hau gairiditurik ere, ez dirudi egoera normalizatu batean bizitzeko gaitzekin.**

Bai, hala da. Egon baitago giza kolektibo bat, oso handia, nazionalista dena. Hots, nahigabe handia senti-

ERDIBIDEKO SOZIALISTA

44 urteko ekonomista donostiar honi oso argigarriak egingo zaizkio primarioak. Berraukeratzen badute ondo, bestela alderdikideek Gipuzkoako Foru Aldundian beste ildo berri bat jorratu nahi dutela esan nahiko du. Kasu batean zein bestean, abantailak aurki ditzake ikuspegi politiko nahiz pertsonaletik. Beti baitago egoki ari zaren pentsatzeko arriskua, besteak bestela pentsatzen duten bitartean.

tzen duena Espainiaren parte izateagatik. Baina biolentziaren eta inposizioaren mehatxua gainditua izango delarik, prozesu politiko normalizatuago batean biziko gara, eta barruti politiko hori kuestionatzen segitu ahaliko dute. Orduan, baina, normalizaziorako bidean oinarritzko premisa hau kontuan hartu behar du gu denok, eta honakoa da: Espainiaren parte izatearen euskal kolektibo nazionalisten atseka-bea guk onartzen dugun bezalaxe, euskal nazionalistek onartu beharko dute Euskal Herria ezin dela eraiki nazionalista ez garenekin konstatu gabe. Uneon prozesu independentista lekuz kanpo dagoela onartu behar du euskal nazionalismoak. Hau guztia esanda ere, eta historiaren bilakabideari leiala izaki, demokrazian eskakizun guztiak denboraren poderioz eman daitezkeela uste dut.

■ **Jesus Eiguren edota Odon Elorzaren sektore baskistaren esparruan sailka zaitzaiket hortaz?**

Alderdi barruko posizioetan erdibideko puntu batean sentitzen naiz, Espainian nazio bezala sinesten dut, eta autonomista naiz errotik. Horretan ez dut hesirik jartzen, hala ere.

■ **Espainian nazio bezala sinesten baduzu, nazionalista zara orduan.**

Ez. Ez du ezer ikustekorik. Espainol nazionalista edo beste edozein tokitako nazionalista da, tokiko banderan barnebiltzen dena, eta berbera besterik aldarrikatzen ez duena. Nazionalismo jatorra eta klasikoa hori da. Alemaniaren guztiek Alemania dute naziotzat, baina denak ez dira nazionalista segurunera.

■ **Normalizazio prozesuarekin segiz. Alderdi abertzaleek Udalerriren Biltzarrak abian jarri dute eta hara zer zalaparta. Ez al da normalizazio batera iristeko bidea oztotatzeko modu bat?**

Udalerriren Biltzarra EHn errebindikazio bat da. Niri oso desegokia iruditzen zait. Ezin zaio inori ukatu euskaldun guztion errealitate bat dagoela, EAE, Nafarroa eta frantses Euskal Herriak osatzen dutena, errealitate eta ezaugarri anitzak dituen. Ordea, ez gaitezen inozo izan, Udalerriren

■ «Gipuzkoako Foru Aldundian hiruko abertzalea ematen bada, ez dago deus egiterik».

Biltzarra ez da errealitate horien beharrei erantzuteko sortu.

■ **Europaren barrutian, Baiona edota Madril ituna sinatuak daude. Horien arabera osatu da berriki Irun-Hondarribia-Hendaia partzuergoa. Ez ote da, halaber, bidezko edo zilegi Udalerriren Biltzarra?**

Ez dakit nik bidezko ote den, edo zilegi izan daitekeen. Hasteko, hau ez da udalteeetan sortu den ekimena. Herri honetako alde nazionalista ordezkatzaren duten alderdiek ateratako kontua da. Udaltee bat, al-

■ «EA eta EAJ menditik jaitsi ezean zaila da hiruko konstituzionalista berregitea»

derdi batzuen nahiz besteen ekimen bateratua da, eta Udalerriren Biltzarra delakoa ez da atera era natural horretan. Euskaldunon parte handi bat ez gara berean ordezkatuak. Finean, hemen erabiltzen ari dira nazionalista diren udalteeak biltzar izeneko sasibiltzar bat osatzeko. Zuk diozun Europaren barrutian edozein udal biltzar ona eta zilegi liteke, baldin nik diodan bezala eratuko balitz. Nire ustea da, jakina.

■ **Gatazka honen matakaz gordiar korapilo asko ditu, nondik has gintezke berarek laxatzen?**

Handi handika, euskal nazionalismoak bizi dugun gairara egokitu beharko luke. Independentziaren ideia legezko da, baina izan daitezkeen errealistak. Nazionalismoak independentziaren ideia utzi beharko du, alderdi sozialistak, arrazoiak arrazoi, historiaren une batean marxismoa utzi zuen bezala. Independentziak populazioaren erdiak beste erdiaren kontra bizitzera eraman gaitzake, orain bezalatsu egotera funtsean. Orain arte, autonomia estatutua euskaldunon elkargunea izan da, eta ez da gatazka eta terrorismoa bukatu. Ados. Aurrerantzean, elkargune hori zabaldu beharra dago euskal nazionalismoaren leialtasunetik eta Espaniarengandik gurekiko elkar ulertzetik. Leialtasun honetatik, zergatik ez Euskal Herria osatzen duten lurralde historikoen artean erakunde komunak eraikitzea? Nik bidezko antzematen dut, baina nazionalista ez garenon aldetik nazionalista direnekiko errezelo independentista sentitzen dugun bitartean aitzitik egin beharko diogu oraingo bide apurtzaileari.

■ **Eta modu zehatz batez, gaur egun hainbeste foro, itun eta akordio direlarik, nondik jo behar da normalizaziora iristeko, zure ustez?**

Sozialistoi presoen egoeraz hitz egitea interesatzen zaigu, eta haien egoera konpon dadila. Norabide horretan, Juan Jose Ibarretxe lehendakariak Ajuria Eneko itun-kideak deitu eta bildu beharko lituzke. Prozedura berri baten barnean eta EHn onepenenarekin. Horrek ekarriko luke Ajuria-Eneko Itunaren guztion onepena, eta beste fase batera pasatzeko unea.

◆ MIKEL ASURMENDI

U D A L O R D E Z K A R I E N B I L T Z A R R A

Madarikazio eta gorazarre artean ekin dio Euskal Herriko Udal Ordezkarien Biltzarrak. Nahasmenik ere ez da falta izan. Ekainera arte, ordea, bada zehazte denborarik. Ez da ekimen faltarik azken hilabeteotan baina Biltzar honek berezko argia du gainerakoaren artean.

LURRALDETASUNA: EZINA EKINEZ EGINA

■ Urtarrilaren 29an Iruñean otsailaren 6an biltzeko deia egin zuten prentsaurrekoan.

Iruñeak iragan larunbatean hartu zituen Euskal Herri osotik abiatutako udal ordezkariak, alderdi abertzaleetako ordezkariak; zenbakietan galdu barik, Euskal Herriko biztanlegoaren erdiaren ordezkariak, gutxi gorabehera. Beste erdia etxean edo kalean zen eta haien buruzagietako batzuk Biltzarra eta antolatzaileen aurkako purrustaka, azken asteetan legez. Urruti dira Herri Batasunak Udalerrien biltzarrari buruz jautikitako lehenbiziko hausnarketak, makinatxo bat euri egin du harrez gero. Autonomi Esta-

tutu Nazionala eta antzeko beste ekimen batzuk plazaratuak zituen aurretik koalizio abertzaleak baina ezintasun lainuen artean galdu ziren.

Euskal Herriko Udal Ordezkarien Biltzarra bapo ondutako lurrean erori da eta hazten hasi da, oraindik noraino jakin ez badakigu ere. Hilabete gutxi batzuetan ETaren su-etenak eta Lizarrar-Garaziko akordioak hankaz gora jarri dute herri honen errealitate sozio-politiko. Udalerrietan ezezik, Jaurilaritzan ere elkarren ondoan daude aurkari amorratuak ziren EAJ eta

HB, EAekin batera sozialista, popular eta hauen aldeko uholdeari aurre egiten. Lanu eta borondatearen ondorioz lortutako makinatxo bat mirari. Jeltzaleen aldetik Joseba Egibarrek jardun du biltzarraren ideia jorratzen, HBko Iñigo Iruin, Shanti Kiroga eta Ibon Arbulturekin batera; EAtik Rafa Larreina eta Jon Goikoetxeak jardun dute. Izen gehiago ere izan ziren prestakuntza dantzan baina horiek ezagunenak.

Oraingoz Iruñeko bilkuran erabakitakoa dago, datozen ekainaren 13ko hauteskunde ondoan Biltzarra eratzeko asmoa

■ Erronka: Biltzarra mamiz betetzea

Udalak, hirietakoak barne, herri-tarrendandik hurbilen diren erakunde politikoak izaki, mar-ko egokitatzat jo izan dira, autogobernu-rako eskakizunak egiteko tenorean. Me-zua zabaltzean, interferentzien arriskua gutxitzen omen da.

Euskal Herriko Udal Ordezkariei Biltzarrari egindako kritikak, nagusiki, egungo marko politikoaren kontrakoa salaketan arrazoitu dira, inoiz ere, kritika horien pausatzean gure iraganari errepara-tu izan diote.

Ipar zein Hegoan, historikoki, udalek berebiziko protagonismoa izan dute lur-raldetasunaren inguruko eskakizunen alorrean. Ipar Euskal Herriko Depar-tamentuaren eskaerarena, gaur egun be-zalaxe 1790ean, udal ordezkariak bul-tzaturiko ekinbidea izan da.

Hegoalderako, 1917-1919 aroan, Araba, Bizkaia eta Gipuzkoako Diputa-zioek Estatutuaren aldeko kanpaina bul-tzatu zuten, Nafarroako Diputazioaren agintariak prozesu horretatik automargi-natu ziren. Egoera horren aurrean, Es-tatutuaren eskakizuna, Nafarroan, uda-len eskutik etorri zen, Iruñeko Udaleko Alianza Foral izeneko taldean biltzen ziren zinegotzi karlista eta nazionalistak ditugu mugimendu honen aitzindariak.

Espainiako II. Errepublika izan zen Autonomia Estatuturako hurrengo es-kenatokia. Honetan ere, udalak dira pro-zesuen eragileak. Seguraski, garai his-toriko hori izan da, gure historiografiak zabaltasun handiagoz ikertu duena.

Gure iragan hurbilari erreparatuz ge-ro, Udalaren Mugimendua —Bergara-Etxarri-Aranatz ardatza zuena— fran-kismoaren ondorengo urteetan mamitu zen Estatutuaren aitzindaria dugu. Uda-lek bultzaturiko prozesua ondorengo marko autonomikoa berriarekin bat ote zetorren, bestelako eztabaida dugu.

Egun, Erkidegoan, Estatutua gaindi-turik dagoen diskurtsoa aski zabaldu-rik den honetan, Nafarroako alderdi nugu-siek, dohai guztiez hornituriko ama gisa agertzen digute 1982ko Foru Hobeago-tzea.

Lizarra-Garazi akordioa izan da Bil-tzar berriari atea ireki diona. Beraz, kasu honetan, alderdi politikoak izan dira ekinbide horren eragileak. Alderdi jakin

“Biltzarrak badu zer ikasirik Euskal Herriko erakundeen esperientzietatik, Ipar zein Hegoaldean, egungo markoek utz ditzaketen zirrikituak probestu nahi badira”

batzuk erdietsi duten adostasunaren on-dorioa da egun abiatu den Euskal Herriko Udal Ordezkariei Biltzarra. Prozesu ho-netan, Udalak, orain arte, protagonista baino, bitarteko izan dira.

Ipar Euskal Herrian —autonomia maila arras ezberdina izanda ere— Eus-kal Departamentuaren eskakizuna ma-miz bete izanak arrakasta ekarri dio oraingo mugimenduari.

Aspaldi goratu ziren Euskal Herriak zuen hezurmamitze falta gaztigatzen zuten ahotsak. Bada, Biltzar berriak badu zer ikasirik Euskal Herria osora zabal-tzen diren erakundeen esperientzietatik bereziki, Ipar zein Hegoaldean, egungo markoek utz ditzaketen zirrikituak pro-bestu nahi badira.

Estrategia kontua da, eta, hagi denez, bide ezberdinak ibiliz, denok baliatzen ditugu egungo markoak, horiek gaindi-tzeko bada ere. Beraz, eta estrategiari dagokionez, egungo markoak gaindi-tzeko bidean erabiltzen diren tresnak fin-katzea helburuetako bat izan daiteke.

II. Errepublikaren atarian, 1929ko martxoaren lehenean, Nafarroako Men-dialdeko udal ordezkariak bilkura bere-zia egin zuten Arakilgo Irurtunen. Na-farroako Diputazioak eman debekua bil-kuraren arrazoiak. Mendietako auzalorren orbela hartzeko debekua, hain zuzen ere. Orbelak batu zituen Nafarroako Men-dialdeko udal ordezkariak. Herri horien ekonomiarako funtsezkoa zena elkarre-taratzearen arrazoiak. Ondorengo urteetan gai zehatz baten inguruan egindako bil-kura horrek bestelako fruituak ekarri zi-tuen, zoritxarrez, behar bezalaxe ondu ez ziren fruituak.

Egun, Udal Ordezkariei Biltzarra mamiz betetzea da erronka ●

♦ PATXI LARRION

da. Ordura arte oraindik bada zer sakondu erakundearen helburu, izaera eta jardunari dagokienez.

Dena den, oinarritzko zenbait ideia eta hausnarketa mahai gaineen dira dagoene-ko: lurraldetasuna, Euskal Herri osorako instituzio bat, euskal herritarren topagune, eraikuntza nazionalerako tresna, lurralde

antolaketarako tresna, hausnarketarako topagune eta lan ildo desberdinen akuilu izatea. Asko izan daiteke, eta gutxi aldi berean, borondateak eta aurrerantzean egingo den zehazte lanek esango dute zer tamaina eta garrantzia hartuko duen. Edo-zelan ere, Itsasaldeko Nafarroako Erresu-maren garaitik, euskal lurralde guztiek

izango duten erakunde bateratu bakarra da; ez da gutxi. Zertarako balioko duen, oster-a, denborak esango du.

EAJko udalerrietako ordezkariak ur-tarrilaren 23an bildu ziren biltzarraren era-ketarekiko adostasuna azaltzeko. Laino guztien azpitik eta sasi guztien gainetik abiatu ziren espainiar komunikazioaren

EGUNKARIA

■ EAJko zinegotziek urtarilaren 23an onetsi zuten biltzarra.

EGUNKARIA

■ HBko hautetsiak Berriozarren bildu ziren urtarilaren 30ean.

ALBERTO ELOSEGI

■ EAKo udal ordezkariak, urtarilaren 30ean Zarautzen egindako bileran.

zaldunak. Ajuria Eneko Itunean bere aliatu nagusia, EAJ, «HB-ETA binomioaren eskutik» abiatzen zen batek daki zela abentura separatistara. Hurrengo astean, abenduaren 30ean, erabaki berdina hartu zuten HB eta EAKo udal hautetsiek.

ELKARLANAREN EMAITZA. Udalerrien Biltzarra izan behar zuena Udal Ordezkarien Biltzarra da oraingoz, hau da, udalerriak ordezkatu baino udal ordezkarien bilgune izango da. Hauteskundeetan ordezkariek ikusiko da zehatz-mehatz zertan geratzen den. Edozelan ere, biltzar honen eraketarako alderdi bakoitzak jorratutako idazkietan samur antzematen dira elkarlanaren oinarriak: «EAJ-PNVkook, berriro sorreratik, euskaldun guztien eta euskal lurralde guztien ordezkaritza izango duten Erakunde bateratu eta burujabeen aldarrikapena egin dugu (...)». Biltzarraren lehen helburua, HBren ikuspuntutik: «Euskal subiranotasunaren adierazle politiko instituzionala martxan jartzea. Ez dago erakuntza nazionalik subjektu nazionalik gabe». EA: «Euskal Herriaren erakuntza nazionala bultzatzerakoan, halaber, zeregin garrantzitsua izan behar dugu» (alkate, zinegotzi eta udal ordezkari politikoek).

HBrentzat mugimendu adierazle du Biltzarra eta orain arteko bere jardunaren —ezker abertzaleko jardunaren— zelanbaiteko azterketa egiten du zenbait pasatetan: «Hil ala bizikoa dugu maldan behean gero eta abiadura handiagoz gainera dator kigun elur multzoa (elauso) «desaktibatzea». Orain arteko soluzioa zera izan da: «Harrapatuko gaituenerako berez desegingo da». Edota, «negoziazioa» deituriko enbor sendo horrekin topo egiten duenean txikiturik geldituko da. Egungo egoerak eta gure aurrean irekitzen diren aukera politiko berriek oso argi frogatzen digute uste horren ustela. Abiadura handia dakarren elur multzo horri aurre egiteko modu bakarra dago: abiatzea».

EAJ eta EAKo hautetsiek bakerantz abiatzeko tresna izaeran ere sakontzen dute biltzarrari dagokionez: «EAJ-PNVko zerrendetatik aukeratuak izan garen alkate eta zinegotziok, gure herriak bizi duen bake prozesua dela eta, gure herriarentzako bakea lortzeko aukera dagoelako bildu gara (...)». EAKoek ere aipamen zehatza egiten diote baketzeari: «(...) horrexegatik, une honetan berebiziko garrantzia hartzen du gure herritarrei eragiten dieten arazo nagusien konponbidean partehartzeak, ho-

■ Udal ordezkarien Biltzarraren inguruko hiru aburu

JUAN MARI JUARISTI

EAJko parlamentaria

Bere helburuak eta nahiak azaldu baino lehen eraso mediatiko bat satia jasan du Biltzarra. Elkarren arteko harremana izateko pentsatuta dagoen erakundea fronte bezala aurkeztu dute batzuek eta bere helburuak desitxuratzeko ahalegina egin dute eta, beraz, beldur naiz mezua ez ote den herriaren-gana behar bezala iritsiko. Egoera berriak urteetan lantzen utzi ez duen dinamika gauzatzen ari da orain eta bizi dugun bake prozesu honetan ekarpen garrantzitsua da. Hori horrela azaldu beharrean bakearen aurka dauden guztiek beren atzapar guztiekin ekimena zapuzten saiatzen ari dira.

Etorkizunari dagokionez, honek gizartean sortu duen ilusio eta esperantza dela eta, soka luzerako duela uste dut. Giro berri horri erantzutera datorren ekimena da, politikaren nagusitasuna erakusten duena. Herritarren borontatea eta herritarren hitza errespetatua izan dadin urrats bat gehiago. Buru hotzarekin jokatzu gero, azkenean gai izango gara jendearen ilusioari erantzuteko. Zuhur eta patxadaz jokatu behar dugu ●

RAFA LARREINA

EAKo bozeramailea

Benetako oztopoak biltzarra osatzen dutenen aldetik egongo dira, egotekotan, ez baitut uste legearen aldetik oztoporik egon daitekeenik. Bilera eskubidea demokraziaren oinarritzko osagaietakoa da eta alde horretatik ez dut arazorik espero. Horrez gain, Europa mailan lege ordezkari direnen bilkuren aurretikoa ere hor dago, baita udalteei dagokienez ere. Hemen garrantzitsua da hautetsiek lana egin dezatela abian jarri behar den proiektua zein den eta zer zeregin izango duen zehazteko, beti ere nazio ikuspegia lurraldetasunaren eremutik abiatuta. Egin beharreko lana eraikuntza nazionalari begira egin behar da.

Euskal Herriko esparru osoa hartuta, etorkizunari begira guretzat oso garrantzitsua litzateke erakunde hau trinkotze sozialerako tresna izatea, hori baita Euskal Herriaren eraikuntzarako oinarria. Garrantzitsua izan daiteke topagune berriak bilatzeko, eztabaida gune berria eta, azken finean, Euskal Herriko herritarrek dituzten eguneroko arazoei irtenbideak topatzeko ●

JOANES GOIENETXE

Ostankoako alkatea (AB)

Kanpo oztopoei so eginez gero, hor dago Espainiako eta Frantziako alderdien aurkako jarrera, nahiz eta jarrera hori agertzen duten erakunde hau zer den ere jakin gabe. Iparraldean euskal «separatismoaz» jardun duten, «legalité republicaine»a ikutu dela eta abarrekoak. Baina besteek diotenaz gain, hautetsien artean argitu beharko da biltzarraren helburuak eta funtzionamendua zein izango den.

Helburua euskal erakunde nazional bat zutikatzea da baina hau ere zehaztu beharra dago, Iparraldeko eta Hegoaldeko egoera instituzionala desberdinak dira eta. Momentuz, esan dezakedana da ekimena gustatzen zaidala baina Abertzaleen Batasunean ez dugu gauza handirik hitz egin gaiari buruz, lehentasuna Euskal Departamenduaren eskakizunean jarria baitugu. Jaso genuen deia Hegoaldek eta joan ginen baina orain gure artean hitz egin behar dugu hemen. Dena den, Paul Dutournier, Sarako auzapez eta Lapurdiko Biltzarreko lehendakari izan zena, gustura joango zatekeen biltzarre-ra, ziur naiz ●

retarako biolentziaren edozelako agerpeni amaiera ematea ahalbideratuko duten oinarriak jartzen hasiz».

Makinatxo bat tinta eman da udalek gure herriaren historian izandako protagonismoa azalduz: 1917koa, 1931koa eta 1977koa izan ziren udalerrien partehartze aztertuenetakoak. Guztietan, autonomi estatutua erreibindikazio oinarritzkoena. 1999ko honetan, ordea, Hegoaldeak bi administrazio autonomo ditu eta EAEk zelanbaiteko beste hiru aparte (lurralde historikoak). Udalerriek herritarrengandik duten hurbiltasuna ere azpimarratu da.

Arrazoi historiko eta demokratikoetan arakatu barik ere topa daiteke biltzarraren udal izaera honen beste arrazoirik: abertzaletasunaren ezintasunaren adierazle ere bada, Hegoaldeko bi legebiltzarrek eta Iparraldeko ahalezkoak lurraldetasun ikuspegi hori eta elkarlana adostuko balute, udalek ez zuketuen horrelako protagonismoa hartuko. Filosofiez gain, dagoenarekin eta ahal moduan egiten dela, alegia.

Mezuaren sozializazioan nahasketa egon da, zalantza barik, bai komunikabide erraldoi askoren mezu nahasgarriengatik eta baita alderdi abertzale desberdinek

—beharraren arabera— testu berdintsuen interpretazio desberdina egiten dutelako ere (zentzu honetan EAJ izan da Espainiaren batasun ikutezinetik eraso gogorrenak jaso dituen).

Bada zer aztertu eta zer adostu Biltzarraren inguruan baina izango du lanik egun dagoenari gehitzeko. Amaren etxean egin da lehen bilkura, umezurtzaren ukituarekin edota anai-arreben eraso artean; zer egituratu eta trinkotu badagoen adierazlerik gordin eta mingarriena Biltzarra jaso duen herrialdea ●

◆ XABIER LETONA

Burtsa paneuroparra edo Euroburtsa sortu ahal izateko lehen pausoak ematen ari diren bitartean, Bilboko Burtsak kontratazio errekorra lortu du 1998an, ia 9 bilioi pezetako salerosketaz. Estatuko bigarren burtsarik garrantzitsuena bilakatu da.

BILBOKO BURTSA: MARKA GUZTIAK HAUTSIZ

Erusia, Asia eta Hego Amerikako krisien eragina handia izanda ere, Bilboko Burtsak marka guztiak hautsi ditu 1998an, bai negozioa-ri eta baita irabaziei begira ere. Horrela, Espainiako Estatuko bigarren burtsarik garrantzitsuena bilakatu da, Bartzelona eta Valentziakoaren aurretik eta Madrilgoaren ondoren. Urte honetarako aurreikuspenak egiterakoan, ordea, burtsako arduradunak arretatsu ageri dira, litekeena baita Japonia eta Hego Amerikako krisiek berragertze edo astinduren bat ematea, eta horrek eze-gonkortasuna sortuko luke.

Nolanahi ere, gogoratu behar da urtea hasi berri denean, seguruena ezusteko desatseginak saihestearren, burtsako eta enpresa handietako arduradunak normalean baino arretatsuago ageri ohi direla. Nahikoa litzateke gogoratzea 1998an krisi asiar eta hegoamerikarren eraginez ikaraldi ugari izan dituen arren, burtsak urte ezin hobea izan duela berriz ere.

■ Bilboko Burtsak 17 bilioi pezeta baino gehiago mugitu zituen 1998an.

Azkenaldian burtsa ez da soilik inbertitzaile handien aterpe; gordailu eta aurrezki kartiletan interesik ikusten ez duten aurreztaile txikien aterpe ere bada aspal-

dion. Bere aurrezkien errentagarritasunik ezaren aurrean, inbertsio-fondoen edo pentsioen bidez aurrezki horiek burtsara bideratzea izan dute nahiago. Hori dela eta, ur-

■ Bankuek bat egitearen aldeko apustua

Burtsa da, zalantzarik gabe, inbertitzaile handien, multinazional handien, kapital handiaren nahia neurtzeko termometrorik zehatzena. Enpresa baten, hau da, balore baten bilakaera nolakoa den, espekulatzailerik handien joera halakoa izango da. Burtsa benetan sentikorra zaio munduko edozein puntutan ematen den edozein mugimenduri. Radar adimentsu askoa da, mugimendurik txikiena ere hautemateko gai.

Horrela bada, Banco Santander eta Banco Central Hispanoren bategitearen —BSCH, Espainiako banketxerik garrantzitsuena eta Europako zortzigar-

na— aurrean berehala erreakzionatu dute burtsak. Eta banku-kontzentrazio horren alde egin dute, dirua barra-barra sartuz eta banketxeon akzioen balioa %15 igoaraziz. Horrek esan nahi du inbertitzaile handiek —hau da, kapital handiak— banketxe-kontzentrazioa nahi dutela. Inbertitzaileei diru gehiago emango dieten megabanketxeak, megapresak nahi dituzte, horrek plantila murrizketa badakar ere. Horrek ez ditu inbertitzaile handiak kezkatzen.

Burtsak gehiago nahi dute. Hori dela eta, BSCHri ongiatorri adeitsua egiteaz gain, beste banketxe eta enpresak bide

beretik joateko nahia ere agertzen dute. Horregatik, inbertitzaile garrantzitsuek banketxe berriaren baloreak igoarazteaz bat, beste banketxe batzuen baloreen alde ere egin zuten (bere burtsa-balorea igoz), uneotan bategite prozesu berrien eraginean egon bailitezke.

Hauxe da BBVren kasua, batzuk Argentinaria eta Banco Popular-ekin batu nahi dutena. Baliteke BBVko arduradunak, ordea, nazioarte mailako bategitearen batean pentsatzen ari izatea, banketxe alemaniar garrantzitsu batekin, behar bada. Hala balitz, balore berri hori euforiaz hartuko luke burtsak ●

■ Euskal burtsa balizko Euroburtsarako prest

Oraindik goizegi izan arren, Bilboko Burtsa prest dago Euroburtsan parte hartu ahal izateko eta hasia da jada Euroburtsarako lehen pausoak ematen. Hori da behintzat burtsa hau ondo ezagutzen duten zenbait euskal adituk uste duena.

Ipar Amerika eta Japoniarekin lehia-tzeko gai izango den Euroburtsa sortzeko lehen urratsak eman dira dagoeneko. Izan ere, Europako zortzi burtsa garrantzitsuenetako buruek, Bilboko Burtsa ordezkatzeko duen Madrileko Burtsa barne, proiektu hori abian jartzeko oinarrien inguruko adostasuna lortu dute. Bilera egutegi bat ere hitzartu da, aurreikusitako hitzarmen eta arautegien, hauen lege aspektuen, irekitze egunen eta alde teknologikoen gainean erabakiak hartzeko, Europako Burtsa indartsua ahalik eta lasterren egia izan dadin.

Prozesu zaila eta geldoa izango delakoan daude, sistema informatikoa, prezio-ezarpena eta merkatuaren funtzionamendua osatzen duten alde guztiak

bateratzeko lan handia egin beharko baita. Espainiako analisten artean, ordea, bada kezka izpirik. «Espainiako zenbat enpresa izango da Euromerkatu?» galdetzen diote beren buruari. Eta galdera honek, hain zuzen, Frankfurt eta Londreseko burtsak duten asmoarekin du zerikusia, non 300 enpresa inguruk baino ezin izango duen kotizatu, hau da, Europako lehen mailako baloreek.

Euroburtsaren sorrera prozesuak aurrera jarraitzen duen bitartean, burtsa munduko euskal adituek posible ikusten dute bai burtsa hori eta bai euskal burtsak bertan parte hartzea ere. Euskal burtsa euroak ekar lezakeen edozein erronkari aurre egiteko gai izan arren, bada Euroburtsarekiko kezka azaltzen dituen aditu bat, Norbolsako Zuzendari Nagusi Agustin Garmendia, hain zuzen.

Bere iritziz, bi ikuspegi nagusi dago Europako burtsen artean etorkizunari begira. «Batzuk Europako Burtsa bakarria izango dela pentsatzen dute, kontratazio plataforma eta prezio-ezarpen bakarrez.

Beste batzuk aldiz, Europako burtsak euren artean lehiatuko direla uste dute, aldi berean euren arteko aliantzak bilatuz eta zehaztugabeko burtsa-multzo europar batzuen sorrera ekarri».

«Egoera nahasi honetan —gaineratzen du Garmendia— aipatu behar da edozein burtsa kontzentrazio prozesuk homogenizazioaren gaineko erabaki zailak hartzeko beharra eskatzen duela, hiru esparru nagusitan bederen: kontratazio-plataforma informatikoetan, merkatuen funtzionamendu arautegietan eta likidatze eta konpentsazio zerbitzuetan».

Burtsa aditu guztiak bat datoz gauza berean: Bilboko Burtsak agertu zaizkion erronkei aurre egiten jakin izan duela beti, batez ere 1988ko balore-birmoldaketa abian jarri zenetik. Eta berrikuntzetan zein burtsa-negoizazioaren kopuruan erakutsi du gaitasun hau. Gaur egun, eta Euroburtsa gainean dugula, Bilboko Burtsa beste edozein burtsa bezain presatua dago horrelako erronkari aurre egin ahal izateko ●

terik urtera marka berriak hausten ditu Bilboko Burtsak, eta baita Espainiako beste burtsak ere. Arrazoi beragatik, 1998an 710 milioi pezetako (4,2 milioi eurotako) irabaziak izan ziren, aurreko urtean baino %96 gehiago.

17 BILIOITIK GORA PEZETA. Horrela, Bilboko Burtsak guztira 17,5 bilioi pezeta mugitu zituen 1998an (erosketak gehi salmentak), 1997an baino %52 gehiago, alegia. Kopuru horretatik 9 bilioitik gora errenta finkoari dagozkio eta beste 8,5 bilioi errenta aldakorari. 1998an egindako erosketak 8,8 bilioi pezetara iristen dira, aurreko urtearekin alderatuz % 54,89 gehiago. Erosketa-kopuru horretatik 4,5 bilioi dira errenta finkoari dagozkionak, eta 4,2 errenta aldakorrekoak.

Ondoko taulan Bilboko Burtsak 1991tik izandako bilakaera ikus daiteke. Erosketek soilik erreparatu gero, 1991ko 515.512 milioi pezetatik 1998ko ia 9 bilioi pezetara igaro dela ohartuko gara. Burtsa-birbalorazioari dagokionez, 1998an Bilboko indizea % 38,83 igo zen, hau da, IBEX 35 bera baino gehiago hazi zen. IBEX 35a Madrileko Burtsan bolumen han-

dienak mugitzen dituzten 35 baloreek osatutako erreferentzia indizea da, eta 1998an % 35,6 igo zen.

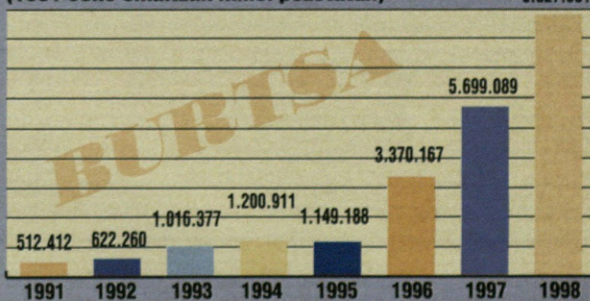
Bilboko Burtsak 1998an ziurtatu egin du Espainiako burtsen artean duen bigarren postua, merkatuaren % 16,87 bereganatuz. Errenta finkoari dagokionez, Bilboko Burtsa lehen postuaren jabe da, merkatu-kuotaren % 52,08az eta lau bilioitik gora pezetako kontratazioaz. Bere atzetik, hurrenez hurren, Bartzelonako Burtsa (merkatu-kuotaren % 44,40az), Madrileko (% 2,98az) eta Valentziakoa (% 0,54az) daude. Errenta aldakorari dagokionez, Madrileko du lehen postua, merkatu-kuotaren % 76,17az (33 bilioitik gora pezeta), bere atzetik Bartzelona % 11,21az (ia 5 bilioi pe-

zeta), Bilbo % 9,87az (4 bilioitik gora pezeta) eta Valentzia % 2,75az (bilioia baino zertxobait gehiago) daudelarik ●

◆ DANIEL UDALAITZ

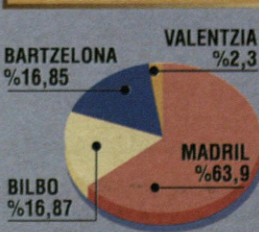
BILBOKO BURTSA

KONTRATAZIO BOLUMENAREN BILAKAERA
(1991-98ko emaitzak milioi pezetatan)

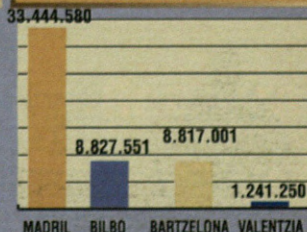

BURTSEN ARTEKO ALDERAKETA

OROKORRAREN BATEZ
BESTEKOA 1998AN

OROKORRAK MILIOI
PEZETATAN

“Euskara zine aretoetara” izenpean, Tinko elkartea bide berria ari da urratzen zinearen mundua euskalduntzeko, filmak bikoiztuz, gazteengan ohitura piztuz eta banatzaileekin negoziatuz aretoak eskaini ditzen. Lan eskerga baina epe luzera ordainsaria izango duena

EUSKARA ZINEMARA: «INDARRAK LAGUN ZAITZALA»

Betidanik, euskara zerbait arrotza izan da zine aretoetan. Sarrera debekatua zuela zirudien; eta sartzea lortzen zuenean, beti deseroso eta behartuta, gaiztoaren zaldia baino motelago. Azken aldian, ordea, gauzak aldatzen hasiak dira Tinko Euskara

Elkarteari esker. Tinko duela bost urte jaio zen, erronka nagusia zuelarik: euskara zine aretoetara eramatea, alegia. Hasieratik ikusi zuten funtsezkoa zela jendearengan ohitura sortzea, eta horretarako zer hobe gateriatik hastea baino. Hain zuzen, ikasketak euskaraz egiten ari diren haurrek eskubide

osoa dute zinearen lilura euskaraz bereganatzeko. Tamalez, hori nekez gertatzen da, aisialdian egiten diren ekintza gehienak erdaraz izaten baitira, zinea barne. Gazte jendea sinetsita dago polita den oro erdaraz dagoela derrigor. Horra hor, Tinkoren egitekoa: oinarriak jarri gazteei ikustarazteko zineman ere euskarak ez duela mugarik.

■ Pujol Hollywooden kontra

Katalunian, bikoizketarako laguntzek porrot egin dutela ikusita, taktika aldatu dute: martxoaren 17an katalanezko zinema sustatzeko lege-dekretu berria indarrean jarriko baita. Bazterrak harrotzen ari den dekretu honen arabera, filmak katalanez edo azpitituluekin eman beharko dituzte lau egunetik behin; hau da, exhibizioaren % 25. Bestalde, hogeitipiatik gorako film arrakastatsuen erdia katalanera bikoiztu beharko da. Aipatu arauak bete ezean, 10 milioiko isuna eta aretoaren itxiera sei hilbetez gehienez. Zalaparta ederra sortu da, batzuk alde eta bestetuk kontra. Aldekoek ezinbesteko urratsa dela hizkuntzaren normalkuntzarako. Besteek inposaketa bat dela diote; jatorrizko bertsioa dela benetan bultzatu behar dena, bikoizketa 1941.ean Frankok ezarri zuen sistema anti-naturala delako. Kontuak kontu, banatzaileen FEDICINE elkarteak (besteak beste, Fox, Columbia, UIP,

Disney eta Warner Bros biltzen dituen) auzitara eraman du dekretua, boikota egingo duela mehatxatuz. Azken batean, Katalunia zine negozioaren % 1 baino ez dela. Gauzak horrela, Jordi Pujol Generalitateko presidentea prest dago kosta ahala kosta estatubatuar zinema produktora handiekin akordio batera iristeko. Beraz, litekeena da dekretua indarrean sartzeko epea atzeratzea.

Hemen bikoizketa errege den bitartean, European berriz, jatorrizko bertsioa bikoizketa bezain ohikoa da. Alemania, Italia eta Grezian bikoizketa nagusi bada ere, Frantzia % 25 baino ez da bikoizten. Holanda eta Eskandinabian aldi, dena jatorrizko bertsioan. Belgikan harantzago doaz, film guztiak jatorrizko bertsioan baitira: frantsesez Valoniako zonalde frankofonoan eta flandrieraz Flandrian. Brusela aldean ordea, eremu elebiduna izanik, azpititulua frantses eta flandrieraz jartzen dira aldi berean. A ze txorabioa! ●

ERANTZUN ONA. «Film ezberdinen eskubideak erosi eta REC grabaketa estudioan bikoizten ditugu» azaltzen digu Asier Arrieta Tinkoko arduradunak. «Emitza sinesgarria izan dadin bikoizketari garrantzi handia ematen diogu, ulerterraza eta kaleko euskaratik gertu. Horren ondotik, ikastetxeekin harremanetan jarri eta filmak eskaintzen dizkiegu eskola orduetan emateko. Egia esanda, ikastetxeen erantzuna oso ona ari da izaten. Joan den ikasturtean, esaterako, guztira 75.000 ikusle izan genituen». Halaber, filma ikusi ondoren eskolamuei unitate didaktikoa banatzen zaie, euskara lantzeaz gain, filman agertzen den zenbait gai jorratu eta gizabaloreen hausnarketa egin dezaten.

DI CAPRIO EUSKARAZ. Aurten erosi eta bikoiztu dituzten filmak gazteendako tiradizoa dutenak dira, hala nola: «Charlie eta Louis», «Jack Amazonasko Errege», «Borrowers», «Rudy», «Big» eta «Errebelde baten Egunkaria» (Leonardo Di Caprio-rekin). Ez da batere eskaintza makala kontuan hartuta zenbat balio duen film bat erosteak: lau milioi pezetatik zazpita bi tarte; bikoizketa, kopia, transkripzioa, eta abar direla. Beraz, Eusko Jaurilaritzako Hezkuntza Sailaren, udaletxeen eta Foru Aldundien laguntzarik gabe egitasmo hau ez zatekeen inoiz bideratuko. Dena den, Katalanen alboan, hemen oraindik Erdi Aroan gaude, bertan hizkuntza normalizazioa zinera iristen ari baita. Berriki berrogeita hamar milioi pezeta xahutu dituzte

Babeslea:

Disney-ren «Mulan» eta «Egiptoko Printzea» bikoizten. Hori dela eta, oraindik gehiago laguntzea nahi lukete Tinkokoek. Arrietaren irudiz «Generalitateak kontu honi duen garrantzia ematen dio; izan ere, martxan jarriko den legeaz aparte, beraiek diru laguntza oparoak ematen dituzte filmak katalanez bikoizteko».

Arturok jakin nahiko luke...

■ Zein eredu proposatuko zenuke Justizia administrazioa euskalduntzeko?

EUSKARAZKO ESTREINALDIAK

AURKI. Epe laburrera, Tinkokoen nahikaria euskarazko bertsiok ordutegi komertzialean ikusgai egotea da, filmen eskaintza ere zabalduz. Arrieta zuhur bezain baikor ageri zaigu «Banatzaile eta erakustaleekin negoziatzen ari gara, eta badirudi hemendik gutxira posible izango dela estreinaldi arrakastatsuenak, orain arte erdaraz egiten direnak, euskaraz ere aurkeztea. Donostiako areto bat prest egon liteke asteburuetan euskarazko filmak jartzeko». Baina jakina, ahalegin hau hankamotz gera daiteke erakundeek bikoizketarako laguntza handiagoa ez badute ematen. Era berean, sosa lortzea bezain inportantea komunikabideen inplikazioa izango da. Maiz gertatu izan da euskarazko zine emanaldi batera oso ikusle gutxi agertzea, behar bezalako oihartzunik eman ez zaiolako. «Hemendik dei bat egiten dut hedabideok gure ekintzen berri eman dezazuen; jendeak zehazki jakin behar du non eta noiz emango den film bat euskaraz» ●

◆ BEÑAT DOXANDABARATZ

■ «Errebelde baten Egunkaria» da euskaraz ikusgai dagoen filmetako bat.

“Gurean arazoa ez da behar bezala aztertu”

Xabier Iriondo Arana

Abokatua

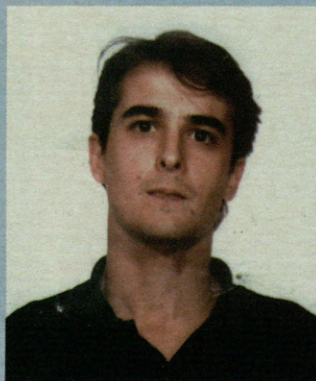
Justizia administrazioaren normalizazio prozesuan hiritarrek, justiziaren erabil-tzaileek eta justiziaren zirkuitoan mugitzen diren guztiek duten ardura bereziaz segituan ohartu ziren Catalunyan eta mar-txan jarri zuten neurrie-tariko batek bide hori jor-ratzeari ekin zion: admin-istrazioarekiko harre-manak katalanizatzen baditugu, administrazioa bera katalanizatuko dugu ezin bestean.

Hori ardatz nagusizat harturik, Catalunyak Consell de Collegis d'Avocats-ek eta Direc-ció General de Política Lingüística-k hitzarmen bat sinatu zuten 1994ko irailaren 27an eta Consell de Collegis de Procura-dors dels Tribunals de Catalunya ere beste hitzarmen bat sinatu zuen 1995eko ekaina-ren 19an. Hitzarmen bi hauen ondorioz, hiz-kuntza zerbitzuak sortu dituzte consell ho-

rietan, katalaneraren erabilera errazteko eta horretarako ezinbestekoak diren baliabide material eta aholkularitza unitateak martxan jarri. Horrelako neurriek, konfiantza eta onarpen sozialaren sentsazioa areagotzeaz

gain, bere burua katalani-zatzeko beharra sortu zuten epaileengan, benetako be-har praktikoa, lana aurrera garaiz ateratzeko ezinbes-teko tresna bilakatu zelarik katalaneraren ezagutza. Hortik hasita, segituan agertu ziren katalanera ikasteko eskolak eskatzen zituzten epaile zein idaz-kariak, eta horrek bultzatu zuen Dinamitzazio del mon judicial izeneko pro-gramaren sorrera. Beha-rrak sortu du tresna.

Gurean, tamalez, arazoa ez da beharrezkoa den lasaitasunez aztertu eta zenbaitetan, dauzkagun arrazioak saltzeko moduek, helburuen onura eta legitimitatea oztopatu dituzte.

U r r e a

■ Bi eta hiru urteko haurren aurrematrikulazioa abian da eta azken urteetan bezala, aurten ere, Leioako Euskara Zerbitzuak kanpaina berezia jarri du abian. «Bide onetik» lelopean haurrak D edo D ereduetan matrikulatzeko gonbitea luzatzen die gura-soei liburuxka batean. Euskarazko eta erdarazko testuetan eredu hauen inguruko datu eta abantailak azaltzen dira.

■ San Balentin egunda dela eta hainbat denda eta hipermerkatu handik eskaintza bereziak egiten ditu egun horretako oparien inguruan. Pryca-k, kasu, ia 60 orriko propaganda liburuxka osatu du. Denetarik eskaini arren euskarari ez dio arreta handirik jarri. Orri horietan guztietan ez da euskarazko hitz bakar bat ager-tzen.

I k a t z a

«Euskal Herriko zortzigarren lurraldea» ei da Argentina. Horrela deitzeko arrazoirik izango da. Buenos Aireseko Laurak Bat euskal etxeak 120. urteurrena ospatu zuen iaz eta Argentinako gainerako euskal etxeak kontuan hartuz 11.000 bazkide daude euskal etxeetan.

LAURAK BAT ZORTZIGARREN LURRALDEAN

■ Arrazoi asko medio hurbildu ziren euskaldunak Argentinara; batzuk mende hasieran Pampan gari bilketa hartu zuten ogibide.

■ Buenos Airesera ugari heldu ziren eta lehenengo topatutako lanbidean hasi ere.

A'razoi asko dela medio hurbildu da euskal herritarra Argentinara (beste asko gainerako Hego Amerikan barreiatu ziren). Arazo politikoak eta ideologikoak ugari, baina baita biziraun beharrak eraginda ere. Kideak han biltzeko grinak sorrarazi zituen euskal etxeak.

Euskal dantzak, euskara ikasteko eskolak, pilotalekua, Idiazabalgo gaztaren usaina, Gernikako haritzaren kimua... edo nork pentsa lezake Euskal Herriko txoko batez ari garela. Baina, ez, ordea, Buenos Airesko Belgrano zumarkalean kokatuta dagoen euskal etxerik zaharrenean baitago Ameriketako euskal kulturaren gordelekurik handienetako bat. Laurak Bat izeneko elkarteak iaz bete zuen 120. urteurrena, eta Argentinako bandera eta euskal ikurri-na batera goratuta dituen eraikin zaharrak oraindik hor dirau.

Jakina da euskaldunok bidaiazale amorratuak izan garela, baina mundu zabalean

gure aztarnak utzi baditugu ere, Argentinan gorde da inon baino hobeto euskal etorkinaren nortasuna. Ez da, beraz, kasualitatea Argentina "Euskal Herriko zortzigarren lurraldea" izendatu izana.

Alde batetik, arazo politiko eta ideologikoek bultzatu zuten euskal herritar asko Argentinara etortzera; gerra zibilaren ondorioz, alderdi errepublikarren alde borrokatu zutenak beren aberria utzi eta Argentinara erbesteratu ziren, frankismoaren errepresiotik ihes egin nahian. Inmigratioaren beste arrazoi nagusia oinordetza legea izan zen: baserria eta beste aberastasunak seme nagusiak eskuratzen zituen, eta horren ondorioz, familiaren beste seme-alabek maiz kanpora joateko erabakia hartu zuten. Dena den, aberritik 10.000 kilometro baino urrunago bizitzera joateak ez zuen sustraien ahaztea ekarri, guztiz kontrakoa, hona etorri zirenek indarrez eta kemenez eutsi baitzioten jatorrizko kulturari.

AUSAMENDI

■ Larrinbe irakaslea Buenos Airesen Laurak Bat euskal etxeko korua zuzentzen. Etxe honek 120. urteurrena ospatu zuen iaz.

Garikoitz Aristegi 24 urteko donostiarrekin egin dugu topo Buenos Airesen. Kinesiologia ikasketak egin bitartean Buenos Aireseko Laurak Bat euskal etxera jo izan du maiz. Bertara iritsita harrera gozoa izan zuela, ez du zalantzarik: «Laurak Bat euskal etxean ondo hartzen dute handik pasatzen den oro, baina jatorrizko euskalduna nintzela jakin zutenean, guzti-guztiak agertu ziren edozertan laguntzeko prest. Kasualitatez, Argentinako Euskal Elkar-teen Federazioak (FEVA) lehendakari berria aukeratu zuen orduan, eta horretaz baliatuta, Felipe Mugerza lehendakari zaharrarekin eta Javier Olaizola aukeratu berriarekin egin nuen berba».

EUSKAL ETXEETAKO BAZKIDEEN

PROFILA. «Euskal etxeetako bazkideak oso ezaugarri anitzekoak dira», azaldu zigun Olaizola lehendakari berriak. «Euskal Herrian jaioak, euskal arbasoak dituztenak eta euskal kulturagatik interesa duten argentinarrak daude komunitate beraren barruan. Denak desberdinak gara, baina ezaugarri batek batzen gaitu: bazkide guztiok dugu euskal nortasunarekiko atxikimendua», zehaztu zuen. Eusko Jaurlaritzak kaleraturiko datuen arabera, Argentinako euskal etxe guztiek 11.000 bazkide inguru daukate.

Euskal etxeekin harremanik ez baina euskal herritar sentitzen direnak ere egon

badaude Argentinan.

«Euskal herritartasunaren sentimendua oso indartsua da, batez ere, euskal herritarrek ondo dakielako bere komunitatea txikia dela eta, estatu ezaguna ez duenez gero, identitatea galtzeko arriskuan dagoelako. Horregatik, hain zuzen ere, euskal herritarrek, edonon egonda ere, euskal sentimendu sakona gordetzen du», esan zigun Mugerza lehendakari ohiak.

«Argentinako euskal etheen ideologia abertzalea da, baina ez diogu alderdi zehatz bati atxikimendurik adierazten. Alde horretatik, neutraltasuna mantentzea nahiago izan dugu, gure arteko batasuna gordetzea ezinbestekoa baitzaigu», argitu zigun Mugerzak. «Batzuk euskal alderdi politiko baten aldekoak dira. Adinez zaharrak eta gazteak, erdaldunak eta euskaldunak biltzen dira

■ Bidaiatutako asko han geratu zen; orain 11.000 bazkide daude euskal etxeetan.

■ Argentinatik etorri egiten dira, baina harremanetan egoteko ETB Sat dute euskarri.

euskal etxeen inguruan. Desberdinak, bai, jakina, baina hori ez da gure arteko batasunerako oztopo. Eztabaidan ibil gaitzke denbora osoan, baina gutako edonor laguntzaren beharrean egonez gero, beti elkarri laguntza emateko prest gaude», aitortu zigun Mugerzak berak.

EUSKAL HERRIA-REKIN HARREMAN ZUZENA.

Argentina-ko euskal herritarrek, halaber, ez dute galtzen teknologia berriek aberriarekin harreman zuzena izateko eskaintzen dien aukera. Hala, urriaren 25ean izan ziren hauteskunde autonomikoen gorabeherak ETB Sat satellite bidezko telebistari esker zuzenean jarraitu ahal izan zituzten, Euskal Herri-ko edonork jaso geni-

tuen irudi berak eta aldi berean, alegia. Gainera, kable bidezko telebista oso hedatuta dago Argentinan, eta ondorioz, Europako eta Estatu Batuetako beste telebista kateekin gertatzen den legez, Euskal Telebistako bi kanalak ere gero eta etxebizitzan gehiagotara iristen ari dira.

Telebistaz gain, beste komunikabideak dituzte eskura Euskal Herriarekiko harremana ez galtzeko. Laurak Bateko eraikinean kontraste handikoa da, denboraren eraginez orrialde horixkak dituzten liburu zaharrez betetako liburutegiko apalen ondoan, Interneten sartzeko aukera eskaintzen duen ordenadore ezin modernoagoa ikustea. Gela berean, beraz, «Euzkadi» antzineko argitalpen nazionalistaren ale batzuk eskura daitezke eta metro eskas batean «El Diario Vasco»ren eguneko alea irakur daiteke edozein euskal herritarrek egin dezakeen une berean. «Deia» egunkariaren aleak ere jasotzen dituzte posta arruntaz, eta ondorioz, argitaratzen den baino egun batzuk beranduago izaten dute eskura. Eguneko prentsaz gain, Eusko Jaurlaritzak babesten dituen argitalpen guztiak ere ikus daitezke Laurak Bateko egurrezko mahai zaharraren gainean, hala nola, Emakunderen aldizkaria, «Bilbao» hilabetekaria eta «Berripapera».

Aipatzekoa da, baina, argitalpen guz-

■ Garikoitz Aristegi

“Argentinako euskaldun askok guk baino hobeto babesten du gure kultura”

Garikoitz Aristegi 24 urteko donostiarrak hiru urte daramatza Buenos Airesen. 1995eko abenduan Kinesiologia ikasketak hemen egiteko aukera sortu zitzaion eta, gehiegi pentsatu barik, maletak hartu eta urte berriaren hasieran Buenos Airesera etorri zen. Hiru urte hauetan denetarik ikusi du eta hemengo egoeraz nahiko jabetuta egoteko parada izan du. Argentinarekin, euskal jatorriko argentinarekin zein euskal herritarrekin harreman zuzena du Garikoitzek. Horregatik, hiru ikuspegiez jabetzeko aukera izan duenez, bere esperientziaren berri emateko hautatu dugu.

■ 1996ko urtarrilean Buenos Airesera etorri zinen. Zelan moldatu zinen?

Argentinako lurra zapaldu bezain laster

euskal etxera joan nintzen. Hor oso lagun onak egin ditut, Euskal Herriko jendeari harrera ezin hobea egiten baitiote. Pixkanaka-pixkanaka, fakultateko jendea eza gutzen hasi nintzen. Nire ustez, Argentina

“Barneko herrialdeetako jendea Buenos Airesekoa baino askoz irekiagoa da”

barneko herrialdeetako jendea Buenos Aires hirikoa baino askoz irekiagoa da; haiekin hobeto konpontzen naiz, *porteñoak* nahiko itxiak dira.

■ Euskal Herrian bizi zinenean, hango

gatazkari buruz zeneukan ikuspegia oraingoa asko aldatu da? Zertan?

Nahikoa aldatu da, egia esan. Donostia nintzela, ideologia askoz erradikalago nuen. Orain, ordea, bai adinak bai kanpo ikusteak ikuspegi aldaketa ekarri dit. Hiru urte hauek kanpoan emateak gatazka irekiagoan ulertzeko aukera eman du. Lehen ez nuen nik bezala pentsatzeko zutenen jarrera onartu nahi, ezta nik kritikatzerik ere. Egun, berriz, beste onak onar ditzaket, baita nire ideologia akatsak ere.

■ Alde handia dago hemen bizi diren euskal herritarren eta gure arteko abertzaletasunaren artean?

Bai, jakina. Argentinan nazionalismoa gurea bai

tien artean «Euskal Etxeak» izeneko aldizkaria. Gasteizen argitaratzen da, eta Euskal Herriko albisteak jorratzen ditu. Sukaldaritza, Baiona, Bilbo edo Iruñea bezalako hiriburuetakotako erreportajeak, euskararen egoerari buruzko informazioa, gai ekonomikoak eta kulturalak, esaterako, Donostiako Orfeoia, Zinemaldia eta Bilboko Guggenheim izan ziren hizpide aldizkari horretako zenbait aletan. Euskal ohiturek ere badute lekua, hala nola, euskal lurraldeetan egiten diren inauterietako ospakizun era desberdinak. Eta, nola ez, euskal nortasunaren alderik garrantzitsuenetarikoa: herri kirolak, txirrindularitza eta esku pilota. Euskal Herriko egoeraz jabetzeko albisteaz gain, euskal etxeen inguruko berriak ere irakur daitezke. Argitalpen haiek funtsezkoak dira Argentinako euskal herritarrentzat, hauxe baita, hain zuzen, begietatik hain urrun duten euskal aberriaren arima sentitzeko eskuragarrien daukaten bidea.

Harreman kulturalaz gainera, EAEko erakundeetako harremanak etengabekoak dira. Izan ere, Eusko Jaurlaritzak dirulaguntza ematen die FEVAren barruan dauden euskal etxeei. (FEVA, Argentinako Euskal Erakundearen Federazioa, 1955ean sortu zen, eta egun 74 euskal etxe biltzen ditu. Argentinako 3,7 milioi kilometro

■ 74 euskal etxe daude Argentinan eta zaharrena Laurak Bat Buenos Airesen.

baino gehiagoko lurralde zabalean barreiatuta dauden euskal elkarte gehienen bilgunea da. Nafarroako eta Iparraldeko elkarte batzuek ere Argentinan ordezkartza izan arren, ez daude FEVAren barruan). «Eusko Jaurlaritzako laguntza ekonomikoa zein kulturala funtsezkoa da, bestela gure diru iturri bakarra bazkideen kuota delako, eta

Argentina bizitzen ari den krisialdiak eragina du bazkideen maila ekonomikoan», jakinarazi zigun Olaizolak. «Euskal Astea ospatu genuenean Euskal Herriko dantzariak, abeslari ospetsuak —Oskorri—, kirolariak, sukaldariak etorri ziren gure ospakizuna aberasteko», gaineratu zuen ●

◆ KRISTINA MARTIN

errromantikoagoa da. Baina, beste alde batetik, izugarritzko kemena dutela uste dut, nahiz eta Euskal Herriatik 10.000 kilometrotara bizi izan, batzutan hango ohiturak guk baino hobeto gordetzen dituztelako. Adibidez, dantzak, euskara eta euskal kulturaren beste alderdiak kontserbatzen saiatzen dira, oztopo handiak izan arren. Horrek asko pentsarazten dit eta askotan guk bide erraza izanik, aukerak ez aprobetxatzea penagarria iruditzen zait. Euskal Herriko jendeak eskaintzen zaionaz baliatzen ikasi behar du.

■ **Hauteskundearen osteko egoera zelan ikusten duzu hemendik?**

Hauteskunde hauetan euskal herritarren arteko zatiketa azpimarratu dute. Nazionalistak eta ez nazionalistak, alde baten eta bestearen arteko ulergunea gero eta zailagoa dela uste dut. Alde bi sortu dituzte, bakarrak, eta alde batean ala bestean kokatu behar duzu zure burua. Euskal Herrian ez dute erdibidean egoteko

aukerarik uzten. Horrek gorrotoa sorrarazten du eta gatazka konpontzea zailtzen du. Hori guztia orain eta hemen uste dut, han nengoenean ez nuelako onartzen.

■ **Argentinako diktadura garaia ere oso biolentzia izan zen. Hala ere, ez da hainbeste protesta mugimendurik ikusten.**

“Argentinan politika oso ustela da, joko hutsa da eta dena erosi eta sal daiteke”

Zergatik?

Prozesuaren garaian sistemaren kontra borrokatzen zutenak era basatian akabatu zituzten, jendearen etxeetara sartu eta besterik gabe eramaten zituzten. Hala egin zuten milaka eta milaka pertsonekin eta familiek ez zuten protestatzera nora jo. Haren ondorioz, belaunaldi oso bat

desagertarazi zuten. Argentinan politika oso ustela da, joko hutsa da eta dena erosi eta sal daiteke. Argentinarek arraro iruditzen zaie Espainiako Gobernuak ETArekin berehala ez amaitzea, Argentinan ez dira Europan bezain leunak, biolentzia agerikoagoa da hemen.

■ **Zer ikasi duzu Argentinan Euskal Herrian ikas ezin zenezakeenik?**

Hiru urte hauetan konturatu naiz Euskal Herrian oso erraz jartzen zaiola prezioa bizitzari. Alde batekoek zein bestekoek gizakiaren bizitzak zenbat balio duen erabakitzen dute eta euskal herritarrok ohitu gara. Are gehiago, gatazka bizi dutenek prezioa jartzearena onartzen dute; ez da ezohikoa entzutea, biolentziaren biktima polizia, PPko zinegotzia edo etakidea izanda, zerbait egin zuelako hil zutelako argudioa. Neuk ere hura onartzen nuen. Orain, beste ikuspegi batetik begiratuta, astakeria hutsa iruditzen zait. Hemen besteen iritzia errespetatzen ikasi dut ●

J O S E M A R I A S A T R U S T E G I

“KANPAINA AHULEZIAREN AGERPENA DA”

*Sakana. Behelainoa.
Gaur elurra zapaldu dut.
Haranean urtu da
jadanik. Hala ere,
Burundako Santi
Zelaiaren haize gorria
nagusi da oraindik.
Aranatz alderantz abiatu
gara, Arakil mugaraino.
Arruazu. Arbazu diote
bertakoek. Bere txokoa.
Biziaren hizkuntzaz hitz
egitera ote?
Hitz egiteko inolako
arazorik ez eta gai guztiak
jorratzeko prest. Inauteri
garaia izaki garai bateko
inauterien esanahia eta
gaurkoaren artean
dagoen desberdintasun
itzela azpimarratu du.
Nafarroako Euskara
Kontseilutik kanpo
geratu berri den
etnografoak kanpainak ez
dituela oso gogoko ere
aitortu digu.*

■ «Euskaldun sentitzen garenok ez dugu elkartzeko adorerik izan».

Lehenik eta behin, inauteri garaian murgildu berri garenez, askotan inauteriak lotu zaizkio euskal izaerari, euskal munduari, nolabait galtzen ari omen den euskal senari. Beste batzuen ustez ez dago lotura handirik. Nola ikusten duzu?

Inauteriak ez du aurpegirik. Inauteria da aldian aldiko karatula eta disfraz hori irekia da. Eta beraz ez da Euskal Herrikoa, ez da beste toki batekoa. Irekia da eta denbora guztietan izan da. Inauteria topagunea da eta bertan dabilzan pertsonak egiten dute inauteria.

■ **Orduan hemen berezia dena, ezberdintasuna, hizkuntza da.**

Herri bakoitzak, noski, inauteriak egiten ditu bere nortasunarekin, bere hizkuntzarekin eta ez hori bakarrik. Inauterien berezitasuna da, beti aldakorra baita urteko edo une hartako arazo bat. Beti salaketa bat izan da inauteria.

■ **Zuberoako maskaradetan bezala...**

Eta garai batean zen, horregatik debekatzen zituzten, urteko agintarien akatsak plazaratzea. Markitosek Zalduondon bertan izan ziren alkatearenak islatzen ditu, eta herrian eskandalo bat izan zen eta bazen hori alde batetik. Hori ere inauteriaren zati bat da. Beraz, ez da errepikatzen. Horregatik esan dut berak ez duela aurpegirik. Plazaz ireki bat bezala da. Eta esan dut denbora guztietakoa dela. Hasieran egiten ziren inauteriak eta oraingoak ez dira berdinak eta ez dute helburu berdina, inola ere. Hasierakoak kanpora begira ziren. Pertsonak egiten zituen baina urte sarrerakoak ziren eta urte berriari ez zioten festa egiten baizik eta nolabait beren bidea prestatzen zioten horretarako zeuzkaten tresnekin, errietoekin. Erritua zen, karatula.

Ez zen pertsonaren gauza baizik eta momentu baten gauza sakratua.

Oraingoa, alderantziz, barnera begira da. Guk urteren buruan karatula eramaten dugu, disfraz, antifaz, urte guztia. Bere karguan baldin bada, muga honeraino egin dezake, beste hau ez. Eta forma batzuk gorde behar dira. Muga batzuk errespetatu behar dira. Kontsumismoa eta beste dela-eta, geu oso zokoratuta gaude, berdin sentimenduetan eta beste gauzetan. Orduan, norbaitek inauterietan bere urte kutsura hori, bisitako tarjeta hori estaltzen du hain

zuzen ere horren babesean ezkutaturik zegoen gizona ateratzeko eta bere barne indar ezkutuak kanporatzeko. Oso gauza konplexua da inauteria.

■ **1512-1522**

Zertara zoaz? 1512? Bai, eta orduko ondorioak ditugula orain? Bai, honela da eta Duque de Albak egin zuen herri hau (Arruazuz ari da). Duque de Albarena zen, baina berandu arte, eh! Hori 1512-1530eko ondorio bat da eta jabetu zen Nafarroako parte gehienaz eta orduan markaturik gaudela fetxa horrekin. Bistan da. Alde guztietatik.

■ **Behin, Iruñean, konkistaren 475. ur-**

“36ko gerrak batzuk gorputzez hil zituen eta hona etorritakoak arimaz hilik zeuden”

temuga zela eta, oroitzen naiz zuk bertan esandakoaz, hots, harrigarria zela Nafarroan oraindik euskara bizirik egoitea...

Bai, erasoengatik. Beharbada, era berean, erasoengatik iraun du. Ez dakit. Baina harritzekoa da. Burua garbitu digute. Beti mespreziaturik, beti «habla en cristiano, con éso adónde vas», erdaraz beti, «a dónde vas con éso» eta... Eraso izugarria. Guri ere. Gure denboran ere. Eta aurrekoei pentsa, eskolan sarrerarik ez zutenean, euskaraz ez zuen sarrerarik eskolan. Bai, harrigarria da, mirari bat da.

■ **XVI. mendeko ezkontza klandestinoak Nafarroan, euskaraz, badirudi orduko gizartea islatzen digutela, edo baliagarriak dira ezagutzeko errealitatea**

“Kanpainaz leporaino nago. Onddoak udaberrian bezala, agertzen dira kanpainak bazter guztietan”

guztiz ezberdina zela, beste bat zela. Nola zen gizarte hura, garai horretakoa justu?

XVI-XVII. mendean?

■ **Nire ustez XVII. mendean oso aldatua jadanik. XVI. mendean zehar...**

Ondorioak dira. XV. mendetik. Hor, argi berri bat da datorrena. Berpizkunde honek gauzak aldatzen ditu, ez denak. Lehenagoko mundua hor zegoen eta berandu arte egon da. Aldatzen dena da forma, itxura, legea. Zeren egia da oso egoera desagokira iritsi zela. Gizonak emakumeak

irentsi behar zituen. Emakumeak ez zeukan defentsarik. Eta orduan Trentok ipintzen du ziurtatze bat, pertsona bakoitzak ardura har dezan. Eta hortik dator prozesu hori guztia. Neska batekin ibili, berarekin haurra izan eta gero ukatzen du, hitzezko ezkontza baldin bazuen ukatzen du eta beste batekin joaten da. Emakumea gelditzen zen bazterturik. Sekulako desmadrea zegoen. Gauzak ez ziren burutazioz ipini. Beharrezkoa zen nolabaiteko bideratze bat. Gero dator, orduan, aldaketa hori, legeztatzea, baina ez zentzu txarrean baizik eta parte ahulenaren defentsan. Gauzak esan behar dira era guztietan. Eta hortik aurrera emakumearentzat ez zen askoz hobea izan, eta orduan, gure denboraraino emakumeak ja ez zeukan esku-biderik berak gehienetan gure herrietan aukeratzeko bere amodioz ezkontza. Gurasoek egiten zioten

eta askotan berarekin kontatu gabe. Hor dabilta hainbat eta hainbat istorioa. Emakumea erabiltzen zuten interesen arabera.

■ **Eta lehenago ezberdina zen?**

Denetatik izan da baina hori ja legeak ekarri du. Hasieran neska batek eta mutil batek hitza ematen zioten elkarri eta kito. Hori zen ezkontza. Eta hori izan behar luke: Ezkontzen oinarri bakarra maitasuna da. Baina gero maitasuna saihestu eta beste interes batzuk eta grinak sartzen direnean badator erabateko desden. Leialtasuna galtzen duenean pertsona ja ezin da horrela jokatu. Beti galtzaile bat izango da, leialtasuna ez duenaren aurrean leialtasuna duena beti galtzailea izango da. Eta ez dago eskubiderik horretarako. Orduan nagusitzen da legea nolabait hori bideratzeko, baina desbideraturik zegoenak legegari ere itzulua hartzen dio eta orduan beti egon da, azken mende honetan, gure denbora arte, askotan gizonak ere ez zuen ezagutzen bere ezkontzeko emakumea. Gu-

rasoek egiten zioten eta kito. Hor daukazu Urdaingo pazkoetako kantua, erromantze bat da, mutilak abesten dio bere maitale, egun hartan ezkontzen denari, beste batekin ezkondua, biek elkar maite dute eta beste batekin ezkondu da neska. Hori arrunta zen, normala. Amodioa ez zen aintzat hartzen. Hori ere aldatu da eta orain beste egoera batean gaude. Amodioari indarra eman nahi izan zaio baina beldur naiz ikusten ari diren gauzekin. Erdi Arokora goazela. Egin, desegin... Ezin da ez bata eta ez bestea. Ez legea honelako gogortasuna

JOYE LACALLE

■ «Gero eta euskaldun gehiago gara eta gero eta indar gehiago daukate etsaiek».

rekin ez eta legerik gabeko bidea, zeren eta lehengokora joango gara.

■ **Euskara Nafarroan: 1935, 1975, 2000.**

Euskara Nafarroan orokorrean hobeki dago 1955ean lanean hasi ginenean baino. Orduan dozena erdi bat ginen euskararen gauzetaz arduratzen ginenok. Eskolan sarrerarik ez genuen eta hasi ginen ordu erditxo bat diputazioaren babesean sar-

tzen eta kostatu zitzaigun, Altsasun ere, atek irekitzea. Egoera hori galdu da. Zorionez gaur euskarak badu sarrera, hutsune askorekin, baina eskoletan. Gaur gazte jendea, orduan ez bezala, euskara ikasteko nolabaiteko erraztasunarekin dator. Eta pixkanaka-pixkanaka baita ere prestigioa esaten dena, ematen ari zaio euskararen gauzei, ez dute far egiten, behintzat. Alderdi hartatik asko irabazi dugu.

Orain, ez da dena urre. Guk uste genuen euskarari eta euskaraz okupatzen zirenei laguntza etortzen zitzaizolarik, ogibidea sortzen zelarik, horrekin aski izango zela. Zoritxarrez toki askotan eta pertsona askorentzat ogibide hutsean gelditu da eta zaletasun gutxi, uste dut. Eskolan euskaraz eta irakasle asko, handik atera orduko erdaraz elkarren artean. Eta hori on egitea baino kalte egitea da haurrei.

Orduan horrek ditu alderdi onak eta alderdi txarrak. Eta azkenean esaten da, bueno, hainbeste mila haur ikastoletan, eskoletan dago Euskal Herrian eta Nafarroan ere bai, ja euskararekin kontaktu izan dutenak. Eta zer gertatzen da hauteskundeetan? Ba euskararen aurkakoei boto ematen zaiela. Lehengoan, Iruñeko irratian izan dut saio luze bat, hor zeuden Markotegi eta Arteta eta bueno... Eta ateratzean Markotegik esan zidana: «bai, bai, Joxemari, hik nahi dukena esango duk baina hire lurraldean eta euskaldunen artean gure partidoak gehiengoa dik». Zuk erantzun horri eta horrek ez dauka erantzunik. Orduan, euskara bai, baina sentitzen da? Eta gure helburua zaintzeko pregaude? Nik ez dut ikusten eta hor dauka hauteskundeak. Gero eta euskaldun gehiago gara eta gero eta indar gehiago daukate etsaiek. Eta nahi dutena egiten dute. Eta gero aurpegira esan. Orduan ezin gara ametsetan ibili. Behar dira ikusi alderdi

T a n t o a

Iragana berreskuratzearen talentua

■ **Jose Maria Jimeno Jurio**
Historialaria eta etnografoa

Sakanakoa 1930ean San Alberto Magno egunez Arruazun jaio zenetik. Gertaera horrek ikerketa eta literatur ekoizpen urte luze eta emankorretan zehaztu du bere euskaldun izatea eta bere pentsaera, sentimenduak eta euskaraz hitz egitea.

Luzaiden egin zituen apaiz lanak lehen aldiz eta Roldanen olifantea bailara osoan, Mokosaila baserriraino entzunez eta erromeroen igarotzea Irauketa, Kapeiron eta Gorostgarai, Orreaga bidean eta pixkabat urrunago Campus Stellaen entzunez.

Kondairak, tradizioak, historiak eta mitoak biltzeari ekin zion bere lurra maite duenaren mimoz. Eta bazekien merezi dutela berreskuratzeak bere Herriaren, Euskal Herriaren nortasuna eta baloreak ezagutzeko eta ezagutarazteko.

Euskararentzako garai zailetan «Diario de Navarra»n (1961-72) «Euskal Hizkuntza orria. Página vasca»n idatzi zuen. Eta orduko giro po-

litikoan beren hizkuntza itota ikusi zuten haur eta heldu euskaldunentzako arnas bide eta argia zen «Príncipe de Viana» aldizkarian ere idatzi zuen.

Ordurako Euskaltzaindiako kidea zen, akademiako, 14 urtez Akademia honetako idazkari nagusia eta Urdiaingo parrokoa. Kargu eta tituluen zerrenda luzean, guztiak Euskararekin zerikusia dutenak, Amerikako Eusko Ikaskuntzaren Institutuko kidea eta «Fontes Linguae Vasconum. Studia et documenta» aldizkari zuzendaria Foru Aldundiak sortu zuenetik.

«Euskal Testu Zaharrak»en antzinako euskarazko testuak bildu zituen, «Ekaitza» eleberria, «Matin Motela»n ipuin bilduma, autoreak omentzeko liburuetan idatzitakoak, biltzarretako lanak, Euskal Herriko aldizkarietan idatzitakoak eta atzerrikoetan... Horregatik guztiagatik autore hau herri zahar baten, baina adoretuaren, (Euskal Herriaren), kultura, izpiritua eta mentalidadearen adierazlea da ●

onak baina baita ere ikusi zailtasunak eta gu gure aldetik ustez zailtasunak egon behar duen tokian dugun jokabidea. Eta aurkakoa da. Hori horrela da.

■ 36an moztu zen bidea hobe zen?

Ez zen hobe. Han ere borroka egin zuten, borroka handiarekin ateratzen zituzten gauzak aurrera. Ez zuten hone-lako setakeriarik agintarien aldetik, hori egia da. Oraingo setakeria hau, maltzurra, ahul, ahula beren jokabidea pertsona aldetik, baina indarkeriaz jokatzen dute eta agintea berek dute, eh! Nik Migel Sanzi aurpegi- esan nion kontseiluan, nik Francoren denboran borroka handia egin dudala, hogeita lau orduak euskaraz irratan lortzeko, neuk egin nuela gestioa komisio mistakoa bainintzen, kontseilu generalean gobernu aurretik. Eta Madrilen aiseago lortzen genituela gauzak, hemen oztupo gehiago daukagula. Eta esan dit: «Zer, haren garaiaz orain?», pentsa ezazu, nik borroka egin eta harenaz ari banaiz bere buruari zein harria bota dion! Ez da konturatu! Baina kalte egiten dute eta agintea daukate, eta gu aginte horretara ez gara joan aginte horretaz baliatzeko eta honela gabil-tza!

■ **Batzuen ustez Nafarroak aspaldi galdu zuen bere nortasuna, euskararekin batera beharbada.** Hainbat herritan jaso dena: «Sí, aquí había vascos, el abuelo tal aún sabía, pero se murieron». Nahiz eta berreuskaldundu, sentimen-dua galdu da?

Ezin dut esan galdu denik edo ez denik. Batzuek galdu zuten eta beste batzuok ez dugu galdu. Hori ezin da esan. Denetatik dago eta gaur badaude abertzale sutsuak, ez politikan, hitzetan esaten dute baina ez naiz batere fidatzen, baina badaude euskaldun sutsuak ere.

Euskararekin oso gutxi lor daiteke. Pragmatikoki eta hortik jokatzen dute gaurko izpiritu, arima galdu duten gure agintari eta abarrek, ez du merezi sosik botatzea euskararen alde. Ingelesa hobe. Eta hori normala da gaur mundu materialista batean baikaude. «Bai, horrekin jango duk» esaten zidaten hasi ginenean, dozena erdi bat txotxolo ginen 1955ean. «Bai, horrekin jango duk. Bai, apezok ez duzue familia hazi beharrik eta, galdu dezakek denbora gauza horiekin», aurpegira esana da hori, eh!

Bueno, haiek galduta zuten arima, 36ko

gera batzuk gorputzez hil zituen, baina gorputzez honera etorri zirenak ere arimaz hilik zeuden. Eta herri honetan bertan, Arruazun, maistrua etorri zen, herriko semea, euskaldun peto-petoa, bere aita eta ama ziren bezala, eta ez zekiten erdara gehiegirik, eta aitari esaten: «Zertarako hitz

■ “Amodioari indarra eman nahi izan zaio baina beldur naiz ikusten ari diren gauzeekin Erdi Arokora goazela”

egiten diezu euskaraz seme-alabei, zein kalte den hori, eskolarako eta, egin ezazu erdaraz mesedez».

■ **Lizarra-Garaziko akordia.** Balorapen bat.

Nik esan dizut politika aldetik ez naitzela gai. Hain zuzen ere hori beste ekintza bat da eta beraiek eman behar dute bere neurria, horretan dabilzanak eta aski lan izango dute. hala eta guztiz ere, aspaldiko

■ “Euskaldunon eta abertzaleon etsai nagusia euskaldun eta abertzalea izan da, ez beste etsaiak”

urteetan, orain momentuan fruiturik eman-go ez badu ere, argi printza bat edo zentzun onaren abiada bat behintzat ikusten hasten da, zeren orain arte gure bizian euskaldun sentitzen garenok ez dugu elkartzeko adorerik izan. Eta bai elkar ezin ikusiz, zatika-

tuta biziz. Eta hortara ez dago eskubiderik. Euskaldunon eta abertzaleon etsai nagusia euskaldun eta abertzalea izan da, ez beste etsaiak. Orain aipatu duzun Lizarra-Garazikoarekin eta, behintzat asmo itxaropen-tsu bat badago. Gu euskaldunok biltzen bagara guztien ideiak errespetatuz, senide bezala, urrats handia izango da. Ez dakit zein ondorio aterako den. Nahi nuke zuhur jokatzu eta hortik euskaldunok nolabaiteko lotura bat ateratzea. Hori egundoko jauzia da, aurrerapena izango litza-teke. Asmoak txaloa merezi du.

■ **Ekainean hauteskundeak dira eta Nafarroako Gobernu berria.** Euskara garraile aterako da?

Nik egunean eguneko nahikoa dut. Beldur naiz ezetz.

■ **Bateginik, bai euskarari, eta bihar?**

Kanpainaz leporaino nago. Onddoak udaberrian bezala, agertzen dira kanpainak bazter guztietan, eta ondooen iraupena oso motza izaten da sasoian. Eta horiek bezala, kanpaina askoren ondorioak desbideratu dira, edo galdu egin dira. Nik nahi nukeena da kanpaina gutxiago, zeren kanpaina baldin badago zerbaiten eskasia dagoenaren seinale da. Kanpaina gutxiagoren beharra, bakoitzak gure izaera sentituz eta bere neurrian jokatzu ez da kanpaina beharrik. Ahuleziaren agerpena da kanpaina bat ●

◆ ERLANTZ URTASUN

■ «Euskarak beharbada, era berean, erasoengatik iraun du».

E Z P

PRINTZA

Antzerkia euskaraz

Mireia Gabilondo antzerkilaria «Euskaldunon Egunkaria»n euskarazko antzerki profesionalaz mintzo da: «Gaur egun ez dago antzerkigintza profesionalean inolako konpainiarik euskaraz soilik lan egiten duenik. Arrazoia oso sinplea da; obrak erakusteko zirkuitua hain da txikia, ezen ezinezkoa baita amortizatzea ikusizun bat erdaraz egiten ez bada, edota, gutxienez, erdaraz eta euskaraz, bietara.

Euskadin antzerkigintzan aritzeak berez dituen zailtasunez gain, badaude beste hainbat arazo kontua konplexuagoa bihurtzen dutenak, hau da, bi hizkuntzetan lan egiteak publizitatea bikoizten du, eta baita entsaio-egunak ere, besteak beste.

Gure eszenatokietan, bada, euskarazko obra gutxi erakusten da, eta erakusten den gutxi hori konpainien konpromiso kultural eta ideologikoaren arabera da, enpresa pribatu batzuen borondatearen esku dago. Jakin nahi nuke nik (...) zenbat irrat, telebista edo zinema ikusteko aukera izango gukeen euskaraz, baldin eta Eusko Jaurlaritzak eskurik sartuko ez balu. Egoera honelakoa izanik, albiste on bakarra hau da, euskarazko ikusizunetara gero eta ikusle gehiago joaten dela».

GIPUZKOAKO KULTURAREN KONTUAK

GIPUZKOAKO Foru Aldundiko Euskara eta Kultura Sailak 1999an emango dituen dirulaguntzen nondik norakoak finkatu eta berriki ezagutarazi ditu. 1.250 milioi pezeta inguru emango ditu osotara —50 milioi libera inguru—. Zatirik handiena, 660 milioi, euskararen sustapen lane-tara bideratuko da eta beste 88 euskarazko argitalpenak bultzatzen. 337 milioi herrialdeko kultur ondarea zaindu eta zaharberritzeko izango dira eta 132 kultur erakundeetarako. Azkenik, sormen artistikoa sustatzeko Aldundiak 40 milioi kopurua eskaini du.

KONTSEILUA, LANORDUA ETA JAURLARITZA

JOAN den astean Kontseilua burutzen ari den «Lanordu bat akordioaren alde» ekimena sustatzen duen mahaia bildu zen. Bertan Euskal Herriko sektore ekonomikoaren ordezkari nagusiak bildu ziren kanpaina honi euren sustengua eman asmoz. Sindikatuen artean ELA, LAB, ELB, STEE-EILAS, HIRU, EHNE eta CCOO izan ziren mahaian. Erakundeei dagokionez, Eudel, ANEL, ASLE, CSCE-EKGK, Confebask eta MCCren ordezkariak ere bertan izan ziren. Plan estrategikoa aurrera eramateko finantzabide

■ Kontseilua Plan Estrategikoan ari da lanean.

izango da ekimen hau.

Bestalde, Kontseiluak Jaurlaritzarekin hitzarmen bat adostu berri du. Azken asteotan bi aldeek izan dituzten elkarriketen ondorioz, Eusko Jaurlaritzaren Euskara Biziberritzeko Plan Nagusiaren eta Kontseiluak eta gizarte eragileek bultzatuko duten Plan Estrategikoaren arteko osagarritasuna eta koherentzia EAEn bermatuko dituen hitzarmena sinatuko da aurki. Ondorioz, Plan Estrategikoaren oinarria Biziberritzeko Plana izango da. Badirudi hainbat gizarte eragilek bi prozesuak elkarren artean kontraesankorrak ote ziren zalantzak zituela, hitzarmen hau adostu baino lehen.

EUSKALDUNAK ARCON

OSTEGUN honetan abiatu eta hilaren 16ra bitarte, Madrilén Arco 99 nazioarteko arte azoka ezaguna burutuko da. Aurtan ere, iaz bezala,

HITZ BITAN ● Ikus-entzunezkoen gaia mahai gainera atera da azkenaldian eta EHGEPeke presidente Joanes Urkixok segidako aipatu du: «Ondorio orokorra da orain arte historikoki euskal zinemagintza ikusi dela gehiago sorkuntza aldetik, eta ez horrenbeste modu industrialetik. Hainbat urtetan geure ziborrari begira egon gara» ● Galberari jarraituz Juanma Bajo Ulloak talentoen ihesaldia arrazoitu du: «Garai hartan Euskal Herriko talento askok alde egin zuten Madrilera, bertan lanean segitzeko arrazoi bakarrak sentimenduzkoak eta folklorikoak baitziren (...) Madrilén errodatzen ari zarela,

L A K

D EREDUAREN ALDEKO KANPAINA

Abian da, urtero legez, aurrematrikulazioaren garaia iristen denean, EKBk D ereduaren alde antolatzen duen kanpaina. Arduradunen esanetan, D ereduak da haurrek elebitasuna lortuko dutela ziurtatzen duen eredu bakarra. BIGE —Bizkaiko Ikasleen Gurasoen Elkarteak— bat egin du kanpaina honekin, eredu horrek haurren eskubideak bermatzen dituela esanez. Besteak beste, Partaide, Ikasbatuaz, EIEF, Bagera, Dobera eta EHEk ere bat egin dute Euskal Kulturaren Batzarrearen aldarrikapenarekin.

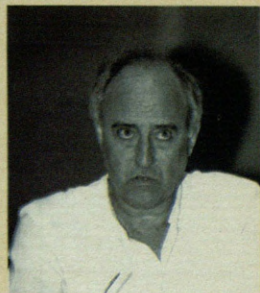
■ Jakes Abeberri.

IZENAK

Jakes Abeberri Miarritzeko hautetsiak Miarritzeko kulturaren zortzi urtetako epean eginiko lana ontzat eman berri du. Baina aitortu du ezinbestekoa dela kultur politika berpentsatzea. Aurrekontuak handiagotu eta Herriko Etxean kultur aferen koordinatzailea izendatzea eskatu du.

Andres Iñigo da Federiko Krutwig zenduaren lekua hartzeko hautagai bakarra. Otsailaren 26an Baionako bozketan 12 boto beharko ditu euskaltzain postua lortzeko. Andres Iñigo nafarra Geografia eta Historiako lizentziaduna da, Filosofia eta Letretako doktore.

Jose Luis Ansorena musikariak Sabino Arana saria jaso berri du. Bera da Eresbilen sortzaileetarikoa bat eta gaur egun bertako arduraduna da.

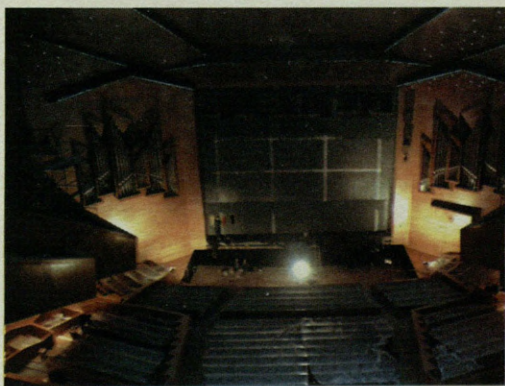
■ J. L. Ansorena.

zazpi izango dira bertan parte hartuko duten Euskal Herriko galeriak: Altzerri, Colon XVI, Dieciseis, Galeria DV, Trayecto, Vanguardia eta Windsor Kulturgintza. Galeria horiek hainbat euskal artisten lanak eramango dituzte Arcora, hala nola, Cristina Iglesias, Eduardo Txillida, Pello Irazu, Mikel Euba, Xabier Laka, Begoña Zubero, Fernando Egidazu edo Rafael Ruiz Balerdirenak.

BILTZAR ETA MUSIKA JAUREGIA

DATORREN astean, hilaren 19 eta 20an hain zuzen, Bilboko Euskalduna Biltzar eta Musika Jauregiaren inaugurazio ofiziala egingo da. Bilboko Orkestra Sinfonikoa, Bilboko Korala eta Igor Yebra dantzaria izango dira ekitaldiaren ardatza. BOSen egoitza, Euskadiko Orkestraren kontzertuen aterpea eta OLBEn opera denboraldiaren agertoki berria izango da Euskalduna

eta dagoeneko aurrikusirik dago hainbat musika emanaldi eta kongresu. Kongresu edo musika ekitaldietarako espazioa alokatuko du, beraz, Jauregiak, baina ez du kultur egitaraurik antolatuko.

■ Hilaren 19an zabalduko da Euskalduna.

lan taldearen erdia euskal herritarrek dira. Hemen lan egiteko baldintzak ez dira onenak»
 ● Ikus-entzunezkoetatik entzunezkoetara jauzi eginez Mikel Bujanda Euskalerrira irratiko zuzendaria itxaropentsu dago oraindik: «Beti esan dugu irrati honen izatea erabakiko duena irrati zerbitzua bera dela, eta proiektu horren alde dagoen jendeak irratia jarraitu nahi izatea dela. Baimena, beraz, gizarteak emana digula uste dugu» ● Eta azkenik, «Gara»ko zuzendari, Mertxe Aizpuruari emango diogu hitza: «Ez dugu "Egin"en hutsunea betetzeko hutsean geratu nahi. Produktu berria aurrekoa baino hobea izango dela uste dugu» ●

Aukera galduak (I)

Madrileko Circulo de Bellas Artes-ek antolatutik, Agustin Ibarrolak duela aste batzuk erakusketa bat izan zuen Espainiako hiriburuan. Hori dela eta, han artista, idazle eta intelektual asko bildu ziren, batzuk Euskal herrikoak, Bizkaiko artistari beren ezagutza eta txaloak adierazteko.

Ibarrola, oraingoan ere, kexatu egin da. Kexu agertu da nazionalismoak, irakur bedi EAJ/PNV, berarekin, eta oro har, euskal intelektual eta artista ez nazionalistekin izandako portaera sektarioagatik. Bere burua maiz bazterturik eta iraindurik ikusi du eta bere obrak, Bermeoko portuko gertaera lotsagarria barne, saihestuak, bere pertsonaren gainean ixiltasunezko konplota nabarmenduz. Areago gainera, Ermuko Foruko partaide gisa agertu zenetik.

Anasagastik erdeinuz erantzun die pintatzailearen kritikei. Jose Luis Gomez Llanos-ek artikululu luzeak egin ditu «Deia»n gai berari buruz, Agustini, lotsa gutxiz, harro bezain diruzalea izatea leporatuz. Toki berean, ohiko gizalegeaz baina, Mikel Atxagak antzeko susmoak isurtzen zituen. Dakusagunez, Ibarrolaren esanak min egin dio zenbaiti. Eta berehala ihardetsi behar izan zaio. Erruduna bera da, errudun bakarra; ez du kexatzeko arrazoirik eta hobe luke ixilik balego. Zorionez, aldekori ere izan du.

MANIKEISMO horrek, ordea, zer pentsa ematen dit, arazoa ez baitoakio, soilki, Ibarrolari, beste anitz intelektuali baizik. Ezagunegia da ene ideologia, zer naizen eta nola pentsatzen dudana hemen esaten hasteko, baina zin-zinez aitortu behar dizuet, aspaldi honetako fenomeno berri honek biziki kezkatzen nauela. Alde batera uzten ditut, noski, inoiz euskal herritar izan eta sentitu ez direlako, erabat berreskuraezinak diren kasuak, Aureliorena adibidez, eta ez naiz Telemine-koaz ari, noski, halakoen giza maila eta jarrera zitalak errespetu gutxi merezi didatelako, ez eta politikari arinaiztar edo euskaldun asilbestratuak, horientzat euskara bigarren

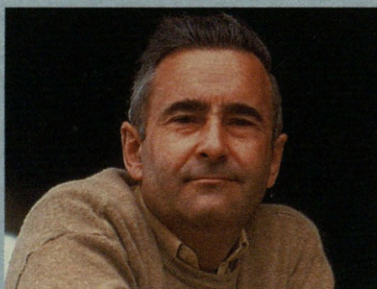
mailako tresna utilitario besterik ez baita, behin ere hobetzea pentsatu ez dutena, galeriarako itxura egiteko erakusgai hutsa, beren eguneroko praktikan horren kontra darabilten jokabide politikoak ongi frogatzen digunez; baina bada besterik, eta ez gutxi.

Izan ere, baditugu geure artean herritar batzuk, txikitandik euskara jakin gabe, herritasun-sentimenduak bultzaturik, euskara ikasi eta landu dutenak, gure literaturaz eta historiak kezkatuak. Beste batzuek diktadura garaian beren haurrentzat

euskarazko heziera hautatu zuten —derradan bidenabar, Ibarrolaren seme batek biologia irakasten duela euskaraz EHUan— eta, hala eta guztiz ere, aspaldion, itxuraz abertzaletasunaren aurka behin eta berriro agertzen zaizkigu. Honelako pentsalari, idazle, artista eta intelektual serioago hauez mintzo naiz, nik dakidala, oraintsu arte ez baita inoiz gertatu euskaldunon artean era horretako desertzio multzo nabarmenik.

ZERK bultza lezake euskaraz hain ongi idazten duen Gil Bera bat, adibidez, bat-batean euskal kulturarekin hain kritiko agertzerat? Zergatik Jon Juaristi euskaldun berriak, idazle bikain eta euskal baladetan seguraski dugun espezialistak hobereenak erakusten du aspaldian horrelako arbuiorik euskal abertzaletasunaren aurrean? Zer dela-eta Oteiza edo Ibarrola bezalako artistak izaten ditugu hain kexu? Erabat zoraturik al daude? Supituki guztiak megalomano huts bilakatu zaizkigu ala? Hain seguru

al gaude? Ez litzateke zentzuzkoago izanen pentsatzea agian gizarte-eritasun berri baten sintomen aurrean gaudela? Eta, horrela izanez gero, ez ote genuke kontsideratu behar besteok ere hor nolabaiteko errua izan genezakeela, euskal kulturarekin, batzuetan, maizegi, sektarioegi eta hertsiegi jokatu dugula, eta guk bezalaxerik pentsatzen ez dutelako, geure artetik balio handiko euskal herritar batzuk baztertzen aritu garela? Ni neu behintzat bekatariegi sentitzen naiz, inori lehen harria botatzen hasteko ●

Xabier Kintana
Idazlea

“Zerk bultza lezake

euskaraz hain ongi idazten duen

Gil Bera bat, adibidez, bat-batean

euskal kulturarekin hain kritiko

agertzerat?”

GETXO otsailak 12
"Kromlech"
Fregoli antzerki
taldearen lana euskaraz
ikus ahal izango da.
Sarrera: 1.000 pezeta.
Getxo Antzokia
20:00

DONOSTIA otsailak 11
"Blanc d'ombra"
Marta Carrasco
dantzariak bakarka
egiten duen bigarren
ikuskizuna eskainiko du.
Egiako Kultur Etxea
20:00

OLDARRA

Uztaritze otsailak 14
Oldarra
Abesbatza ezagunak
kontzertua eskainiko du
Uztaritzeko ikastolaren
alde.
Eliza

DONAPALEU otsailak 18
Demokrazia-Bakea-
Askatasuna
Joxe Azurmendi filosofo
eta idazleak gai honen
inguruko hitzaldia
emango du.
Zabalik Etxean
(Frantxiakanotan)
20:30

BILBO otsailak 13
Jesus "Chucho" Valdes
La Habana jaioetako
musikari handiaren
kontzertua izango da
ikusgai. Sarrera: 2.000
pezeta.
Kafe Antzokia
22:00

EIBAR otsailak 12
P.L.T.
Talde mungiarren
doinuak entzuteko
abagunea ostiralean.
Unzaga plaza
23:00

ZIBURU otsailak 16
Ibañerjak
"Ihañteri Tuki" egunak
emango dio amaia
ihañteriei. Zanzanzar
Tiñkiren auzia
arratsaldean eta
arratscan, 20:00etan,
mintzaldia izango da
Ziburuko Ikastolan,
Anuntzi Aranaren
eskutik.

AZPEITIA otsailak 13
Bi kontzertu
Joxe Ripiau eta Hechos
Contra el Decororen
kontzertuak izango dira
entzungai.
Udaletxeko plaza
23:00

BASAURI otsailak 12
"Tombola Lear"
Legaleon Teatro euskal
konpainiaren eta
Ginebrako L'Alakran
taldearen arteko
ekoizpena ikusteko
aukera izango da.
Sarrera: 1.000 pezeta.
Social Antzokia
20:30

IZPURA otsailak 12
"Emazteak Kantuz"
Amaia Zubiria,
Femina Buriel eta
Maddi Oihenartek
kantaldi berezia
eskainiko dute.
Faustín Bentaberry
21:00

Agendarako deialdiak hogeit egun lehenago bidali 37 34 03 faxera

NAHI

D
U
G
U

HITZ

ETA

J
O
L
A
S

EUSKARAZ

NAFARROA: 948 22 22 46

A. Kanplon, Barañain, Atarrabia, Mendillorri,
Ermitagaiña. Leitzaldea, Bortzirriak, Malerreka.

ARABA: 945 28 89 22

Gasteiz, Errioxa, Lantarón.

Jokin Apalategi eta Paulo Iztueta irakasle eta idazleek Euskalgintza Elkarlanean Fundazioa iruzur bat dela salatu dute, banatu duten dossier baten bidez. Euskal kultur industriako enpresa edo talderik sendoena den Fundazio honek dena gezurra dela eta bere bidean tinko darraiela erantzun du.

APALATEGI-IZTUETA ETA ELKARLANEAN: EGIA NON?

Jaun/andere agurgarria: Txosten honetan harrotzen den arazoak euskal kulturaren munduan garrantzirik baduela uste izan baitugu, jakingarri gertatuko zaizulakoan, testua bera eta beroni atxikiriko dokumentuak bere osotasunean igortzen dizkizugu, zuk zeure kabuz juzga dezazun». 1999ko urtarrilaren 19ko data du Jokin Apalategi eta Paulo Iztuetak sinatutako gutun honek, eta berekin batera 14 orriko agiri bat dator, izenburu honekin: «Euskalgintza Elkarlanean Fundazioa: Iruzuraren Eskola»; agiria 14 dokumentu dituen dossier batez osatuta dator. Pakete hau hilaren 25etik aurrera bere etxean jaso du hainbat kazetari, editore, eta orohar kultur munduko pertsona ezagunek, eta hasierako aste terdian behintzat publikora ezer zabaldu ez den arren, dosierra eskuz-esku ibili da.

Euskal kultur mundutxoaz azken hogeita urteotan ezagutu duenak Jokin Apalategi eta Paulo Iztueta Elkar argitaletxearekin loturik

ezagutu ditu. Hogeita hamabost urtez goiti dabilen edonor oroitu da Jose Migel Beñaran 'Argala' zenaren hitzaurrez argitaratu zen «Los Vascos de la Nación al Estado» famatu hartaz. Paulo Iztueta hasierako Bilintx liburudendan ezagutu zuen askok, artean UZEI existitzen ez zenean, are gutxiago gaur lan egiten duen Unibertsitatea. Jokin Apalategi Iparraldeko euskaltzaleak Pannecau karrikako Zabal liburudendarekin lotuko du berehala, berè emaztea den Maite Idirin bezala. Paulo bezala Jokin ezagunak dira ezker abertzalean, Apalategi UEUren «Uztaro» aldizkariaren zuzendaria da, eta biak ere doze-na erdi bana libururen egile dira.

Bi irakasle eta idazleok agiri honekin zera salatu dute: Euskalgintza Elkarlanean Fundazioaren sorrerarekin Elkar argitaletxea eta Zabaltzen banatzailea kudeatzen dituzten arduradunek, biei argitaletxean omen duten % 40aren lapurreta egin dietela eta Euskalgintza Elkarlanean Fundazioaren sorrera ho-

rretarako antolatu duten iruzurra dela. Gainera, plazaratu duten dosierra lehen entrega dela iragarri dute.

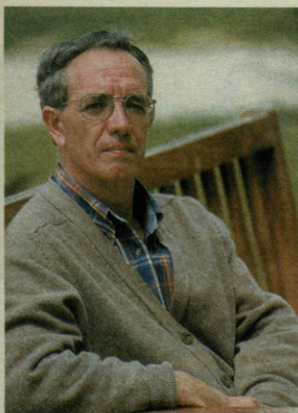
«IRUZURRAREN ESKOLA».

1996ko azaroan plazaratu zen Euskalgintza Elkarlanean Fundazioa, eta oihartzun zabala izan zuen gertakari hartaz abenduaren 8ko ARGIA eman zuten hainbat argibide Marijose Irizar

Fundazioko lehendakariak eta Josemari Sor Patronatuko kideak. «Orain ez dago atzeratu bueltarik: gure ondasunak kulturarentzat dira» esaldia zeraman izenburuan Ritxi Lizartza eta Maite Artolak egindako elkarriketak, eta Fundazioko partaideen artean Jokin Apalategi aipatzen zuen ARGIAk, Fundazioaren organigrama izeneko lauki berezian, nahiz eta Patronatuko kide bezala Jokini oker batera abizena kanbiatu zitzaion (Arratibel). Bi arduradunek zioten orduan: «Ondasun guztiak igaro dira Fundazioaren eskuetara» eta aurrerago, «Elkarrek jarraituko du, Zabaltzenek jarraituko du, Bilintxek... (...) Orain Fundazioa da jabea».

Zabaldu duten idatzian, Fundazioaren sorreraren ikuspegi erabat alderantzizkoa ematen dute Apalategik eta Iztuetak. Orain diotenez, ez zuten onartu 1997ko uztailaren Elkarren zeukaten jabego zatia Fundazioaren lehendakari izango zen Marijose Irizarren (Joseba Jaka zenaren alarguna) esku uztea. Elkar eta Ttartalo argitaletxeak eta Euskal Kulturgintza (Zabaltzen) banatzailea ez dira pasatu Fundaziora eta ez da «ez inon ez inoiz ez ezertarako agertzen Emankor S.L. finantza erakundea, ezkutuan gordez egiazko jabetza guztien matriza, hor aurkitzen baitira bildurik hiru sozietate horien ondare-ondasunak eta besteak, higiezinak eta higikorrak». Apalategi eta Iztuetak diotenez, «geroztiko ikerketek erakutsi digute Fundazioarena funtsean aitzakia maltzur bat besterik ez dela izan, zehazki landutako plangintza bat, injinerutza sofistikatu baten obra gaitza, gu legez Elkarreko jabetzatik kanpo uzteko espreski asmatua».

Txostenaren hurrengo atalean Baionako

■ Jokin Apalategi eta Paulo Iztueta idazleak, Elkarreko fundatzaileak eta Fundazioaren norabidea salatu dutenak.

AITOR BAYO

■ Elkar argitaletxearen eta Zabaltzen banatzailea

...n egoitza Donostiako Igara auzoan.

megadenda proiektua jorratzen dute bi idazleok. Joan den udazkenean plazaratu zen Baionako Herriaren eta Euskalgintza Elkarlanean Fundazioaren arteko hitzarmena Baiona Ttipian megadenda bat zabaltzeko. Aipatu dokumentuan, Zabal liburudendako zenbait kideri leialtasunaren sari lanpostuak eskaintzen zaizkiela eta aldiz hasieratik hor den Maite Idirini (kantari ezaguna eta Apalategiren emaztea) langabezia agindu zaiola.

Fundazioaren sorrerako prozesu honetan bi irakasle idazleonek eta enpresetako arduradunen artean egon den beste eztabaida bat argialetxean «Pentsamendu landuaren saila» izeneko proiektua martxan jartzearen inguruan izan dute.

Deskribitzen duten honen guztiaren erantzule zazpi pertsona izendatzen dituzte Paulo Iztueta eta Jokin Apalategik: «Zazpi aberats berri eta hiru familia: Jaka, Sors eta Lizarragaren holdingak». Eta horiei Fundazioaren sorrerarekin kolektibo baten ondasunak pribatizatzeke eta euskal kulturaren merkaturuan egindako kapital metaketa pribatua ez-kutatzeke xedez jokatu dutela aurpegiaritzen diete, Elkar iterakoan 1996ko ekaineko uholdeak ere aitzakia gisa erabiltzea bezala. Eta Elkarreko langileentzako ere badute zer esana: «Zertara dator patroien eta langileen arteko elkar aditze itsusi hori inolako arazorik ez den lekuan?».

Hauek eta beste hainbat xehetasun eta balorazio dakartzan 14 orriko idatzia, enpresa eta talde barruko hainbat agiriz, errejistroetan dauden eskritura publikoen fotokopiekin eta Euskalgintza Elkarlanean Fundazioaren eta hizpide diren enpresa eta taldeen organigramekin banatu dute, lan honetan Joxemartin

Apalategi irakasleak lagundu diela eta lehen entrega baino ez dela argituz.

ARGIA idatziaren egileekin ipini da harremanetan, eta hauek inolako polemika edo gatazkatan sartzeko asmorik ez dutela adierazi digute. Ahalik eta jende gehienak beren idatzia eta horri erantsitako dokumentua bere osotasunean ezagutzea nahi dute, eta baldintza honen gainean daude prest debate batean sartzeko.

«**KALTE EGITEKO GOGOIA**». Euskalgintza Elkarlanean Fundazioko kudeatzaile den Mikel Arrizabalagarekin harremanetan jarri zen ARGIA, eta honek otsailaren lehen astea bukatzerako erantzun ofizial eta ondo dokumentatua izango zela adierazi zuen.

Otsailaren 4ko data darman gutunean, Mikel Arrizabalagak dioenez, Apalategi eta Iztuetaen «dokumentu horretan esaten den guztia gezurra dela» frogatzen duen txosten bat eskaintzen du. Biek zabalduetako «susmo gaizto horiek, interpretazio maltzurak, tesizat ematen diren azpijokoak, ez dute zerikusirik errealitatearekin». Eta aldiz iragaritzen du «Fundazioak bere bidea jorratzen jarraituko duela, euskara eta euskal kultura sortu, garatu, zabaldu eta indartu egin nahi duten guztiekin batean».

Gutunarekin batera zenbait dokumentu. Batetik, 1999ko urtarrilaren 28an Fundaziopeko enpresen jabe direnek notarioaren aurrean sinatutako dokumentua, non berresten duten 1996ko maiatzaren 27ko dokumentu pribatua, enpresa guztiak, baita Emankor SL, transmititzeko konpromisoa. Notario aurrean sinatu dutenez, «zain gaude oraindik ere Gipuzkoako Foru Aldundiak noiz prestatuko transmisio horretarako formula fiskala, eta hark jakinarazi bezain laster gauzatuko dugu transmisio hori».

Fundazioak erantsitako beste dokumentu bat, Baionan 1999ko urtarrilaren 29an 29 «elkarkidek» sinatutako agiria dator. Honetan, Apalategi eta Iztuetaen jokabide desleiala salatzen dute, beren historiaren faltsukeria, eta hauei gogorarazten dieten 96ko ekaineko biltzar nagusian berek ere sinatu

zutela Fundazioaren sorrera prozesua. Sinatzaileen artean Gexan Alfaro, Joxe Azurmendi, Battitta Larzabal, Argitxu Noblia, Joxe Manuel Odriozola, Pantxoa eta Peio kantariak eta Joan Mari Torrealdai.

Hirugarren agiria Elkarreko langileena da. Hauek bat datoz enpresak Fundazio bihurtzearekin, aldaketez informaturik egon omen dira eta «ondasun guztiak fundaziora transmititzeko prozesua bide onean doala sinesten dugu, epeak betetzen ari direla, eta horrenbestez, ez dagoela inongo iruzurrik».

Azkenik, Fundazioak berak argitasun batzuk zor dituela uste du, «froga gabeko susmotxarren gainetik egia bere lekuan ezartzeko». Fundazioak ziklo bat itxi eta berri bat etenik

■ **Gerra luze, gogor eta sonatua izango dela dirudi Apalategi eta Iztueta eta Elkarlanean Fundazioaren artekoa**

gabe ireki duela esanik, dio «Fundazioaren sortzaile diren kide kudeatzaileek beti izan dutela garbi beraiek sortu eta kudeatzen zituzten enpresa guztietako ondasunak euskal kulturara itzuliko zizutela». Aurrerago diotenez, tramitazio administratibo eta juridiko guztiak burutzean, «Fundazioan egongo dira goian aipaturiko kideenak diren enpresa guztiak: argita-

letxe, banaketari eta denda. Eta Emankor ere bai, noski, beti garbi egon den bezala». Eta ororen buru, Apalategi eta Iztueta aurpegiaritzen diete: «Azpikeriazko bestelako helbururik egotea irainka aritzea da, sortzaileei min egiteko asmoz eta Fundazioari kalte egiteko gogoz».

Bi idazle ezagunen salaketa hor dago; euskal kultur industriako talderik indartsuenaren (eta tartean beste kulturgizon ospetsuen) erantzuna ere bai. Batzuek eta besteek beren buruen eta beren proiektuen izen ona eta prestijioa dituzte jokoan. Gerra luze, gogor eta sonatua izango dela dirudi ●

◆ PELLO ZUBIRIA

■ Joxe Mari Sors eta Marijose Irizar, Joseba Jakaren alarguna, Euskalgintza Elkarlanean-eko Patronatukoak.

M U S I K A E T A P O E S I A

Bide Ertzean taldeko Imanol Ubeda eta Labrit Zabalak Jose Luis Otamendi poetarekin batera zuzeneko saio bat prestatu dute. Denbora libre gutxi izaki, hiru emanaldi bakarrik egingo dituzte 1999ko negu honetan. Hiru kapritxo, hiru sortzaile goxo eta hiru hitzeko iradokizuna. Bakarrik bahago neguan.

INTIMITATEKO POESIA LAKETA

L o zaudela zure arnasa mintzo zait / eta mintzo zait gero urrunaz / eta ibai betea bezala doan oraina / zure loaren eurtan ontzen da / zure loaren errotan xehetzen haren arrazoi gordeak / mina tresna bat bezala darabilt / lanbasa, labana, arkatza / mina da nire lurra... Hala hasten den poema batekin ematen dio ongi etorria Jose Luis Otamendik negu-gau bateko ikusle taldeari, eta hala, lehen unetik adierazten dio ikusle bakoitzari aditzen duenaren mamitzerako orduan bakarrik dagoela, bakarrik eta biluzik. Poesia ateratzen du mahai gainera, zuk arnastutakotik edan dut / eta erotzeko beldur naiz. Striptease sentimental intimoa hasia da eta hortik aurrera, ikuskizunak iraun ordu-betez behintzat, xamurtasuna da geratzen zaigun bakarra, elkarrengana biltzea.

Urtarrilaren azken aurreko ostegunetz hirurogei ta hamar entzule inguru hurbildu ginen Gasteizko Florida kultur etxera «Bakarrik bahago neguan» poesia eta musika saioa entzutera. 'Ikuskizun' esan ohi zaie halako saioei, baina 'entzunaldi' behar

luke izan akaso. Errealitatea ikusi egiten dugu egunerokoan, zinea edo telebista ikusten ditugun bezalatsu. Ikusten abilak gara, zailago zaigu ordea aditzea, ikuskitzun bat entzutea, alegia, eta beharbada begiak itxi beharra dago eserlekuan jartzean, Gasteizko gaua ahaztu eta hitzen irudien mintzoa ikuskatzeko. Mintzo unibertsa bezain intimoa. Eszenatokian hiru pertsona bakar agertzen dira, musikari-kantariak bi alboetan, eta erdian poeta. Baina ez dute elkarrekin abesten edo errezitatzen. Hiru pertsona bakarti dira, txandaka euren ari-mak hustuz. Argiek azpimarratu egiten du-

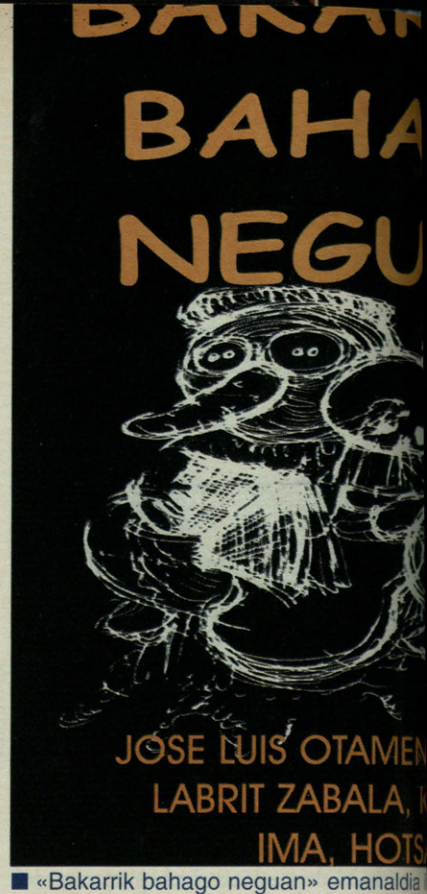
Tartekatu egiten dira poema zorrotzak eta olerki xaloetan oinarritutako melodia ederrak

te bakardade hori. Poeta eszenatoki atzealdeko gauean dago musikarietako bat ari denean, eta alderantziz.

AURKEZPENA. Poeta Jose Luis Otamendi da. Azpeitiarrak uda partean argitaratu zuen «Bakarrik bahago neguan» izenburua daraman liburua Pamielan. Liburu horretan 80. urtetik 90era bitartean argitaratu zituen lau poesia liburuen bilduma egiten du. Hitzaurrean Iñigo Aranbarrik 'azken lirikoa' deituko dio erdi-brometan, idazle garaikideengandik aldendurik bere poesigintza maitasun grinak eta gorabeherak azaltzeari lotzen baitzaio. Ez ditu ordea orain dela hamar-hamabost urteko poemak hautatu zuzeneko kapritxo txiki honetarako. Tentazioa izan omen zuen garai baten berreskuratzeari ekiteko, baina urteen distantziak hesi handiegia eraiki du poetaren

■ Bere poema berriak erabili ditu Jose Luis Otamendik ikuskizunerako.

■ «Bakarrik bahago neguan» emanaldia

obran. Kezka eta esakera berriak darabilki azken urteotan, eta nahiago izan du horietan bide egin aurrekoen xalotasunari baino. Poema berriak dira, beraz, Otamendik irakurritako gehienak, garai batekoak baino trinkoagoak, luzeagoak eta mezu anitzagoak bustiak.

Lehen olerkiaren ostean Otamendi bere eszenatoki atzealdeko bere neguko gauera, eta argiek lekua egin diote xumeki aurrealdean Imanol Ubeda kantariaren bakardade konplizeari. Joseba Sarrionandiaren kopia batekin hasten du

bere errêlatoa: goizean goizik jeiki naiz eta / leiho parean eseri / begira nago zure begiak / ea non diren ageri / baina hormetan zehar ez diot / antzik ematen ezeri / zure begiak hurbil banitu / haietan nenbiltze igeri. Tolosarrak kitarra akustikoarekin lagunduta xamurki kantatzeari ekin dio azken urteotan, kantautoregintzatik gertutxeago. Deabruak Teilatueta taldeko iraganetik ezagutzen duenak Bide Ertzean taldearen oraina beharko du aditu «Bakarrik bahago neguan» honetarako pausoa ulertzeko. 98an «Dana lanbrotute ikustot» ikuskizunean ere parte hartu zuen Jose Luis Otamendi, Koldo Izagirre eta enparauekin. Otamendirekiko atxikimenduak bitarteko beste urrats bat ere eginga du, Bide Ertzean taldean jada «Bakarrik bahago neguan» poemari aurretik musika jarria baitzioten. Labrit Zabala da hirukotean gazteena eta

hargatik ezezagunena. 20 urteko neska usurbildar honek pianoa eta kitarra jotzeaz gain entzumen landua du eta ahots ederra kanturako, ahots gaztea. Imanolek bezalaxe, bereak ditu erreztaldian kantatuko dituen abesti guztiak, amodiozko kanta gazi-gozoak. Izan ere, Labritek bere bidea bakarkakoan jorratzen hasia zuen Bide Ertzearen lehen diskoan parte hartzea proposatu ziotenean. Gaur egun han-hemenka dabil batez ere asteburuetan, Imanol bezalaxe, taldearen zuzenekoetan eta bizimodu hori gustuko duela dirudi *maitasun gauetan laztanak bezala*.

Hala, poema bakoitzaren bukaera isilune labur bat dago, eszenatokian iluntasunak tunel bat ixten du eta argiak beste bat irekitzen, eta Oto, Ima edo Labrit azalduko da tunel horretan bere neguko hurrengo bakardadea biluztera. Ekitaldi bakoitzak bere gogoeta alditxo eskatzen du.

KORAPILOA. Poesia erreztaldi bat prestatzerakoan, pentsatu ohi da gogorregia dela hitzaren soinu hutsa entzulearentzat, gordinetia olerkiak bata bestearen atzetik irakurtzea. Osagarriak bilatzen zaizkio hitzari, sarri irudien bitartez, batzuetan antzerki elementuak sartuz eta gehienetan musikaren laguntza bilatuz. Egitasmo honek musikariengan izan zuen jatorria, Imanolen kapritxoak izan zen hasiera batean hiru emanaldi hauek egitea, gauza xume eta azkarra.

Bide Ertzean taldea eta Jose Luis Otamendi ohituta daude elkarrekin lan egitera, «A Tribute to Oto» edota «Dana lanbrotute ikustot» erreztaldiak testigu. Haien arteko harremana konfidantza osokoa da, familiaritatekoa ia, Gaztelupeko Hotsak zigiluarren baserriaren ingurukoa eta lana asko errazten du horrek, ideiatik egitaterako bidea lautzen du. Familia serioa dira eszenatokian eta elkarri behar ez den begiraturik ere ez diote egiten. Bakarti dirudite.

Imanol eta Labritek maitasunez blai datozen istorioak kontatuko dizkigute

ahots gozoz besarkatu nahi zaitut / maita zaitudala errepikatu... Sarritan melodiaren atzean dauden poemak doinuaren tonuak estaltzen ditu, hitzez ezin azal daitezkeen une melodikoen bilaketan jostatuz.

Otoren poesigintza mundua oso erritmikoa da eta hitzen errepikapenak maiz erabiltzen ditu. *Zain egoten dira zain / gure herriko plazan zain / zaharrak zain / harria lako egoteko eraz zain / eseri eta itxaron / zain / gizaki bikainen bati zain / gau ta egun zain...* apropos idatzia dirudi ahots sendoz baina sentikorreaz ozen irakurria eta aditua izateko. Otamendiren poesigintzaren motorrik eraginkorrena dira zuzeneko saioak, jendearekin kontaktu zuzen horrek lana ikaragarri aberasten diolako.

Tartekatuta egiten dira poema zorrotzak eta olerki xaloetan oinarritutako melodia gogoraeraz ederrak. Kontrapuntuak egiten dute hiruren boz hain ezberdinek. Bata bestearen atzetik kateatzen diren sentimendu puskak dira, hiruretako bakoitzak bakardadean mamitutako sentimenduak, eta gero hitzen, hotsen eta melodien bitartez adieraziak. Bati gustagarri izango zaizkio poesia puruaren tarteak, besteri musikaz lagunduta, baina ez dago aspertzen hasteko betarik aditzen ikasi duenarentzat: Otok: *...ez naiz gauza oroitzapenak gaien edo garaien arabera sailkatzeko / errepideak legez osatzen dira / nongoa naizen galdetu didazu / eta autoko leihatila jaitsi dut, as-*

Eszenatokian hiru pertsona bakar agertzen dira, musikari-kantariak bi alboetan, eta erdian poeta

tirot / haizea gure arnasari molda dakion / eta zure eskuen erantzunaren zain nago / zure hitzen erantzunaren zain nago. Eta taupada bi geroxeago Labriten erantzuna Otok eskainitako edariaren hondarrak orraztera dator, azkenaurrekoan a capella kantatzera ausartuz: *zergatik oroitzapenak piska ahanztitu / zergatik zu segundu batean isildu / izar bat zure izenean / malkoak joan zinenean / zergatik ezin zu agurtu / larros bat joan zinenean.*

AMAIERA. Koparen azkenengo tragua onena izan ohi da, baita tristea ere. Zelo-fanez bildutako kapritxo honek bukaera gozoa du orde. Gauza xumea eta azkarra egin nahi zuten: «Himalayismoa alde batera utzi eta hemengo mendi tontor txikiak igotzeko eskurtsioa» jendaurreko hiru

■ Imanol Ubeda, lehenago ere, Otamendirekin batera lan egina da.

agerpen bakan egiteko. Gasteizen gau hotz hartan eginikoa ikuskizunaren estreinaldia izan zen. Bigarrena otsailaren 4an Sorailuzen izan zen eta azkena, 24an, Tolosan egingo dute.

Lanbidez irakasle den Jose Luis Otamendirentzat poesia «bizimoduaren laztasuna arintzen lagunduko duen adiskide bat» da, baina garrantz pittin batez aitortzen du «bodegoiak margotzen dituen jubilatuen sindromearen zerbait» ere baduela. Esana du ere geroz eta poema-liburu gutxiago kaleratzen denez poesiak beste bide batzuk bilatu behar dituela. Poesia erreztaldiak ugaritu egin dira Euskal Herrian azken urteotan, euskaraz zein gaztelaniaz. Poesigintzak, liburuan zein zuzenean, ez du dirurik ematen, baina esker-rak oraindik halako kapritxoazale asko dela, ordubete gustagarria emateko bezain eskuzabalak. Azkenean, eszenatokiko bakardadeak batu egiten dira teinkatutako haria laxatzera, Otamendiren poesia eta Bide Ertzean-en musika biltzen diren herrian: *Poto batean sartuta zeukat*

/ minutu hura / hiri emateko gauean / eta usoak milaka / udazkenean barrena / lanbroa zeukat gordeta / kaxa batean / hiretzat / eta eguzkia / hankak berotzeko / bakarrik bahago munduan ●

◆ PERU C. SABAN

■ Labrit Zabala usurbildar kantari eta musikaria, hirukotean gazteena.

Iparraldeko gazte gunetan Pantxoa Bergaraz galdeturik, inor gutxik erantzunen dizu. Xabaltx izenez ezaguna baita. Zakua zalantzaz beterik azaldu zen Durangoko Azokara. Bi hilabeteren ondotik bere zakua hustuz doa, eta geu bere baitakoa hustutzera hurbilu gara.

“ERROMANTIKO NAIZ BAINA EZ EDOZER IRENSTEKO PREST”

Zure diskoa kantu his-trioniko batekin bukatzen da, «Belar hobereña». ‘Apezak ez omen du belar hobereña’ diozu. Zuraideko apezak ezagutzen du?

Ez dakit Roger Idiarartek ezagutzen dituen hitz horiek, iritsi zaizkit ordea ohar batzuk girstino batzuen partetik, eta azaldu diet kantua ez zela haien kontra. Gibelasmorik gabeko parodia bat besterik ez da.

■ **Pantxoa Bergara zara. Zergatik Xabaltx?**

Xabaltx ene sortetxearen izena da. Zuraideko Zabalza etxaldean sortua naiz, eta ene etxeak Xabaltx deituak izan gara betidanik, aitatxi, aita...

■ **Izen bera eramanik ere, ziur zu zarela denetan gehien aldatu dena. Aitak nola hartzen zaitu musikari gisa?**

Etxekoengandik bildu dut kanturako gutizia. Aitatzik 50 urtez abestu zuen abesbatzan, aita kantuzalea da. Alta, ene lehen kitarra gordeka erosi nuen. Aitak musikaria nahi ninduen, baina bere ametsa zen ni armadan musikari izatea (irriak). Ongi akomeatzen gara hala ere.

■ **1991an berriz Euskal Herriko kantu txapelketa irabazi zenuen, eta handik lau urtera H2O taldearekin grabatu zenuen zure lehen diskoa. Zertan ibili zara harrez gero?**

Itsasun bizi naiz, lurrari arras lotua. Beste pertsona batekin bizi naiz, eta seme bat hazi eta hezitzen ari gara bion artean. Bizitzaren momentu batean nik maite ditudan pertsonekin denbora gehiago pasatzea deliberatu nuen. Pausatzen, pentsatzen, eta betiere kantuen hitzak idazten, musika egiten.

■ «Ingurumenari buruzko faltsukeria asko dago, kasu gehiago eman beharko genuke».

■ **Bizialdi honen emaria duzu «Zalantzak» diskoa.**

Bai. Zalantzak deitzen da zalantza asko izan baitut azken urte honetan diskoa osatzerakoan. Kantu andana bat pilatua nuen, eta disko batean antolatzeke unean ez nekien nola egin. 13 hautatu ondotik, ez nuen aise asmatzen lerroz lerro nola eman. Azkenik, 33 itzuliko disko txikien modura ordenatu ditut: «Zalantza I» eta «Zalantza

■ **“Metaforak biziki maite ditut, beren aberastasunak hizkuntzarekin jolasteko parada ematen dit”**

II». Lehena elektriko eta gogorra da, eta akustikoa eta intimista bigarrena.

■ **«Arin Arin» kantak irekitzen du lehena, eta orobat gainontzeko kantuen filosofiarekin bat dator. Euskaraz eta erdaraz ez datoz bat zenbaitetan.**

Euskaraz metafora gisara eman ditut; biziki maite ditut metaforak. Hizkuntzaren aberastasuna gorde eta hitzekin jokoak

egitea posibilitatzen dute. Hitz edo esaldi baten gibelean gauzak era ezberdinetara gordetzen dira.

■ **Kantautorea sentitzen zara? Zer islatu nahi duzu hitzon bitartez?**

Bai noski. Finean islatzen dute bizi dudana. Lurrari atxikia naiz, baita ingurumenari. Faltsukeria handia dago gauza hauen guztien inguruan, eta kontuan hartu behar ditugu nire ustez. Bestalde, lurraz gain, hiriko bizitza dago, ostatu eta karriketan lantzen ditugun giza harremanak. Harremanei buruz gauza asko izkutatzen ditugu, eta bestalde festa egin nahi dugularik.

kasu, sistemak berak aski traba ezarri nahi digu. Ene sentimendu eta pentsamoldeak islatu nahi izan ditut gauza horiei buruz.

■ **Errebelde fama duzu eta diskoaren bigarren aldean entzunik erromantiko zarela uste dut ere.**

Erromantiko bat naizela uste dut bai, baina erromantikoa izateak ez du erran nahi zoroa eta edozer gauza irensteko prest naizela.

■ **Besteak beste, «Belfast» izeneko kantua dator. Irlandan bizirik esperientziaren ondorioa-edo. Zergatik Irlanda?**

Bai, halaxe da. Euskal Herri tik kanpora ateratzeko beharra sentitu eta Irlanda hautatu nuen. Hara joatea erabaki nuen, anitz lotura bainuen bertako musikarekin, musika keltiarrekin orokorki. Lau hilabete igaro nituen.

■ **Zer ikusi edo ikasi zenuen han?**

Hasteko zoratua gelditu nintzen, bertako eskoletan musika erakusten baita hemen matematika bezala. Musika beste molde batez bizi da, berdin Belfasten ber-

ALBERTO ELÓSGI

■ «Urtean 60 bat kontzertu ematen dut orotara; kantautore gisa eta Aistrika plaza taldearekin».

din herrixketan. Jendea biltzen da gau guziz jotzeko, musikak giza harremanetan berebiziko garrantzia du. 70 urteko bibolin jole bat, atabala jotzen duen 14 urteko gazte batekin aurki ditzakezu. Egunero jotzen dute karrikan, guk berriz, kontinentean, karrika galdu dugu.

■ **Kexu zara, Iparraldean gazteek musika jotzeko duten posibilitate eskasagatik?**

Bai. Hemen zerbait antolatu nahi baduzu, Herriko Etxeari behar diogu baimena eskatu eta mila oztopo gainditu behar. Iparraldean azpiegitura gutxi dago. Kontzertu galarik ez da hemen. Zuraiden, kasu, bada bat, berri-berria egina eta ez dakit zertarako, ezin baitugu alokatzen ahal.

■ **Gazteak hala ere ari dira, duela bost urte izan boom hura apaldu dea?**

Ez. Disketxe batzuk, independenteak, montatu berri dira, azpiegitura tipi horiek borondate handi batekin eginak dira, indar anitzekin. Zernahi gisaz, musikari gazteak nahiz zaharrak, fede handiarekin ari dira Iparraldeko musika

arlo ezberdinetan.

■ **Iaz Durangoko Azokara iritsi zinen zu. Urruti dago Durango gazteen-tzat?**

Aski urrun. Oraindik badira ainitz gauza hausteko. Zaila da Iparraldeko kantari batentzat Hegoaldean agertzea. Hemengo kantautore gazte bat ateratzen bada, musika herrikoiarekin lotzen dute hegoaldiar gehienek. Bertako jendea ez da sobera interesatzen gure gauza berriei buruz.

■ **Zuretzat diskoa grabatzea zaila izan al da? Nola joan zen prozesua?**

Maketak IZ, Elkar eta GOR-i igorri nizkien. GOR-ek kantautoreak ez zazkiola interesatzen arrapostu zidan. Elkarrek, berriz, Iparraldeko gauza herrikoiak egitea nahiago dituela. Azkenik, IZrekin egitea deliberatu nuen, Jama Larreburu tartekoa izaki, gustura. Aspaldian ezagutzen dut, eta konfiantza handia eman dit. Kantuez biziki

interesatu da, beren iraupenaz kontseiluak eman dizkit.

■ **Kantautore gisa bizitzea zaila ez da? Baionako Gure Irratian ari zara ere.**

Irratian lan egiteak bizi sozialean zango bat izateko aukera ematen dit. Osagarria da. Kantautore gisa ezin nuke bizi, baina Aistrika ene plaza taldearekin ematen ditudan berbenak kontuan harturik moldatzen naiz. Orotara, 60 bat kontzertu ematen ditugu urtean. Azken diska ateraz gero, hiru hilabetetan, 9 bat kontzertu eman ditut kantautore gisa. Kontent bizi naiz. ●

◆ MIKEL ASURMENDI

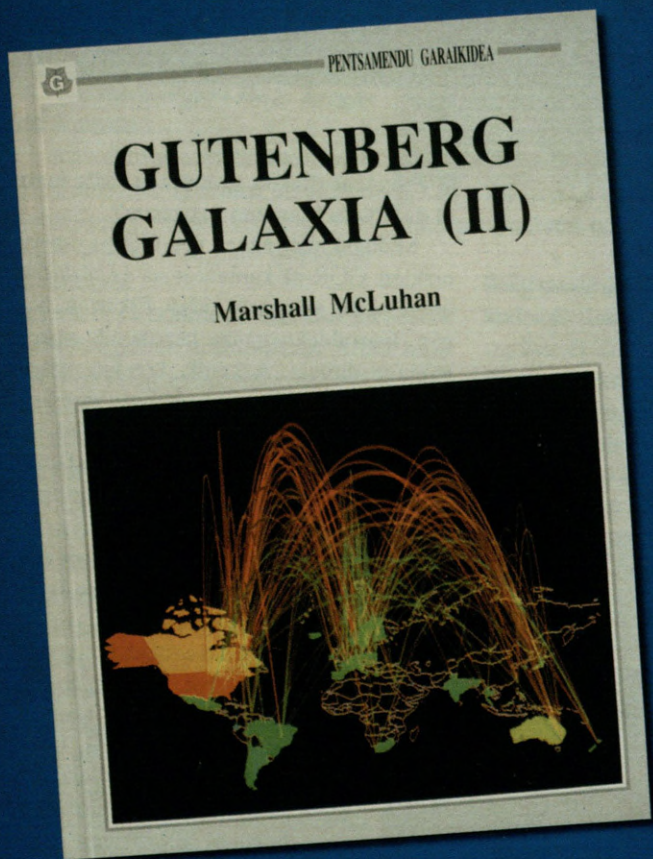
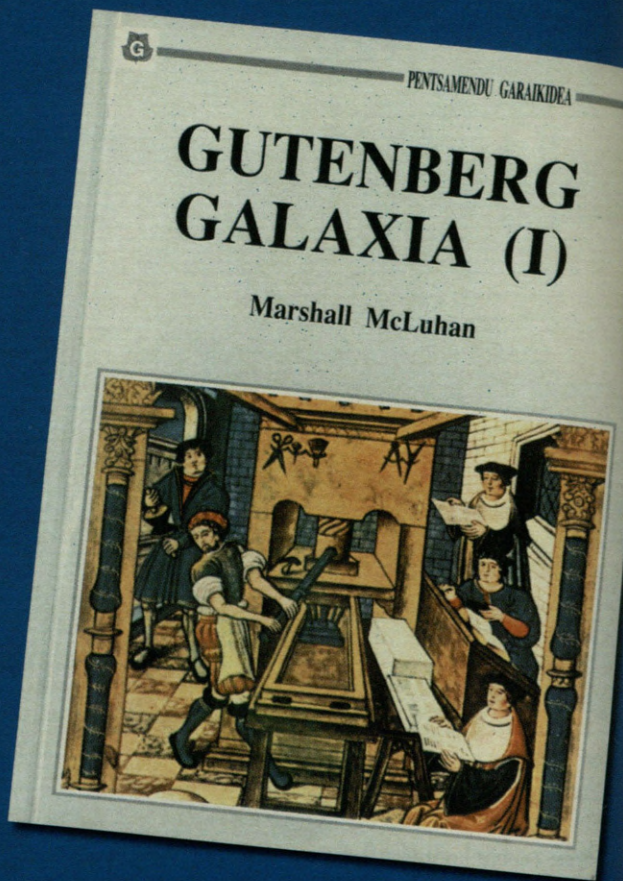

■ «Iparraldean kantautore bat ateratzen denean hegoaldiarrek musika herrikoiarekin lotzen dute».

Liburuaren (Gutenberg galaxiako bitartekorik enblematikoenaren) asmakuntzak kontzientzia indibiduala bultzatu zuen. Baina, egun, telebistak (aro berriaren ikurrak) gizarte osoa estaldu eta irauli egin du, liburua (euskarri bezala) baztertuz. Egun ikusentzunezkoen iraultzak "aldea globala" sortzea lortu du, zeinean dena interkomunikaturik dagoen.

Egunerokotasunez beterik dauden burutapen hauek, Marshall McLuhan-ek, lehenengo aldiz, eta jadanik klasiko bihurtu den liburu honetan, maisuki azaldu zituen. Orain, modernitatearen pentsamendu hori euskaraz irakurtzeko aukera duzu irakurle.

*Jadanik
salgai zure
liburudendan!!*

GAIK

ARGITALDARIA

**SEMEJANTE
PARIENTE
MAYOR***Jose A. Marin***G.A.O****374 orrialde****1.200 pta.****NAZARETEKO
JESUSI BURUZ
GOGARTEAK***Luis Villasante***Gero****97 orrialde****900 pta.****MIGEL
STROGOFF***Jules Verne***Elkarlanean****222 orrialde****1.600 pta.**

Gipuzkoako Agiritegi orokorrak argitaratu duen lanaren titulu osoa honakoa da: «Semejante Pariente Mayor. Parentesco, solar, comunidad y linaje en la institución de un Pariente Mayor en Gipuzkoa: los señores del solar de Oñaz y Loyola (siglos XIV-XVI)». Jose Antonio Marinek, bere doktore tesia den honetan, Oñaztarrek eta Loiolatarrek ikertu eta XIV eta XVI. mendeetan Gipuzkoan ahaide nagusien gizarte taldea nola egituratu zen azaldu du. Lan sakona eta zehatza burutu du egileak, ahaide nagusien gaiari ikuspegi historiografiko berri bat emanez ●

Aita Villasantek Nazareteko Jesusen bizitzako hainbat pasadizo eta gertakizun jaso eta modu atsegin eta errazean moldaturik eskaini dizkie zortzi eta hamar urte bitarteko haurrei, Gero argitaletxeko Elea bildumaren eskutik. Kontakizunaz gain, azal dutako pasadizoak Biblian non aurki daitezken ere esaten du frantziskotar euskaltzainak liburuan. Narrazioa erlijio klaseetan edota katekesi saioetan erabiltzeko izan daiteke aproposa. Gainera, Belen Lucas marrazkilariaren irudiak jasotzen ditu lanak, Villasanteren tes-tuaz gain ●

Elkarlanean argitaletxeak Klasikoen Kutxa zabaldu berri du. Izan ere, horrelaxe izena du literatura uni-bertsaleko lan ezagunak jasotzen dituen bilduma berriak. Honakoa bildumako bi-garren alea dugu, Jules Vernerren «Migel Strogoff» ezaguna. Bidaia bat du eleberri honek oinarri: Migel Strogoff Tsarraren posta-kapitainak mezu garrantzitsu bat eraman behar dio enperadorearen anaia-ri. Errusiako zati handi bat eta Siberiako es-tepak zeharkatu beharko ditu mandatua betetzeko eta bitartean, hainbat abentura biziko ditu protagonista ausartak ●

Ostracon

*Tanagra tipoko anderea. Terrakota. Grezja, 300 K.A.***Ostracon
Arkeologia****Seestrasse 291, CH-8038 Zurich****Tel. & Faxe: 07 411 481 50 64****Galeriako bisitaldiak
aurrez hitzartuak****e-mail: ostracon@x8.net****internet: <http://x8.net/ostracon>**

**UREZKO
NESKATILA ETA
ITSASOA BERE
LAGUNA**

Rosa Barasoain
Teresa Izu

Maria del Villar
20 orrialde

Rosa Barasoain kazetari tafallarra mota askotako egunkari eta aldizkarietan aritu izan da eta egun ere horretan dihardu. Poemario bat du argitaratua eta Tafallaren inguruko hainbat liburutan ere kolaboratu du.

Ez da hau lehenengo aldia Teresa Izu margolariarekin batera lan egin duena. «Poemas a tu belleza» lanean ere Teresa Izu ipini zizkion irudiak eta honen katalogoen testuak Barasoainek idatziak dira, besteak beste. Ipuin honetan ere bataren lana bestearenaren osagarri da, irudia eta hitza ederki uztarturik daude, bertan esaten den bezala «bata margotzen ari denean kontatu egiten duelako; bestea, idazten ari denean margotu egiten duelako».

Urezko neskatileta eta itsasoa dira ipuineko protagonista eta ura du kontakizunak oinarri, uraren zikloa, finean, bizitzaren alegoria den zikloa.

Tafallako Maria del Villar Fundazioak bilduma berri bat zabaltzen du lan honekin, edozein adineko irakurleari zuzenduriko ipuinak argitaratzea helburu duena. Bilduma elebiduna da «Cuentillos a la mar» izeneko hau. «Urezko neskatileta eta itsasoa bere laguna» honi dagokionez euskarazko itzulpena Iratze Zubeldiak egina da ●

■ Rosa Barasoain

«Laguntasunaren garrantzia dago atzean»

Teresa Izurekin batera «Urezko neskatileta eta itsasoa bere laguna» liburua kaleratu du.

Teresa Izurekin batera aritu zara ipuin honetan. Ez da hau ordea, margolari horrekin lan egiten duzun lehen aldia.

Ipuin ilustratua da hau, beraz biak gara egileak. «Poemas a tu belleza» lanerako ere grabatu batzuk egin zizkidan. Bi kasutan nik testuak eman eta berak marrazkiak burutu ditu. Badu, era berean, nire poemaren bat idatzirik duen koardorik. Horretaz gain, Teresaren lanen katalogoentzako ere poemak eta beste-lako testuak idatzi ditut. Ipuin hau alemanieraz, frantsesez eta euskaraz argitaratu da (beti ere, edizio elebidunetan, gaztelerazko testua ere badutela). Lehenik alemanierazkoa aurkeztu genuen, Alemanian bertan. Aurkezpen bateratua egin genuen sei artistek eta nik. Teresa Izu ere tartean zen.

■ Ipuina ez omen da adin jakin bateko irakurleari zuzendua.

Ipuin honek bilduma berri bat zabaltzen du. Bildumako ipuinek adin konkreturik ez izatea da helburua. Haur txikiei irakurri egin beharko zaie, handixea-goek laguntzarik gabe irakur ahaliko dute eta horrela irakurketaren ohitura har

dezakete apurka-apurka.

■ Zein mezu dago erabili duzen uraren irudi horren atzean?

Aipagarriena laguntasunaren garrantziarena da, konpartitzearena.

■ Esfortzu handiz lortu omen duzue liburua argitaratzea.

Egilearen edizioa da, hots, dirua aurreratu behar izan dut ipuina kalean jartzeko. Edizio garestia da gainera, koloretan eta azal gogorduna. Dena Maria del Villar Fundazioan egin dugu, testutik hasi eta diseinura bitarte, gastu guztiak tartean direla. Distribuzioa ere guregain hartu dugu.

■ Zernolako harrera izan du ipuinak?

Egin ditugun aurkezpenetan eta irakurketetan jendea asko gustatu zaio. Iru-diak oso berritzaileak dira, publikoa harritzea lortu dute; nabari da atzean artista bat dagoela. Testua ere erakargarria da, sinplea; irakurlearengana iristen den hizkuntza poetikoa erabili dut. Ipuina aurrera ateratzea nahi dut, ipuin berriak egiten jarraitu nahi baitut. Garrantzitsuena ipuinak irakurleak izatea da, ipuin gehiago sor daitezen. ●

LENTE PROGRESIBOAK

3 punturen arteko distantziarik erosoena

urruti

tarteko distantzia

hurbil

Edozein distantziatar ongi ikus dezazun, MULTIOPTICASen irtenbiderik onena dugu. INDO betaurreko progresiboak. Erosoak eta eraginkorrak. Ikusmen nekatua ahan-t dezazun. Gainera, gure MULTIOPTICAS txartelarekin ordainketa hiru hilabete erosotan egin ahal izango duzu inolako gainkargurik gabe. Eta Travel Club puntuak lortu ahal izango dituzu. Dei ezazu 900 34 35 36 telefonora eta informazio gehiago emango dizugu. INDO DISTANTZIA GUZTIAK BETAURREKO BAKARREAN

INDO

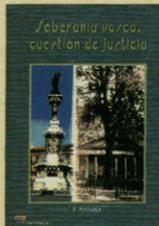
ZINKUNEGI
MULTIOPTICAS
ZERBITZU OPTIKOETAN 1a

Hernani, 4 - DONOSTIA

SOBERANIA VASCA, CUESTION DE JUSTICIA

F. Aretxaga

Tartalo
80 orrialde
1.400 pta.

AURPEGIA ERREPRESNTAZIOA.COM

Hainbaten artean

Arteleku
115 orrialde

aurpegia@errepresentazioa.com
www.aurpegia.com
www.errepresentazioa.com

Jose Luis Pardo
Stephen Gingerich
Manuel Saiz
Begoña del Teso

EL MUNDO DE LOS PIRINEOS

7. zenbakia

Sua
114 orrialde
750 pta./32 l.

Irakurleari ez zaio liburu honen egilearen izena ezagun egingo. Izan ere, goitizena erabili nahi izan du, bere lagunen artean ez duelako euskal nazioaren propagandista gisa agertu nahi. Gaztetan propaganda frankistaren eraginpean espainiar nazionalismoa onartu, baina denborak aurrera egin ahala eta hainbat irakurketa medio, bere euskalduntasunaz ohartu zen. Ikuspuntu historikotik lantzen du subiranotasunaren gaia, foruak oinarritzat harturik. Egilearen ustez foruen deuseztearen ondorioz etorri zen Euskal Herriko arazoa. Iragana landuz euskaldunok in justizia egin dadin eskatzen du ●

Liburuaren egileak 1997ko udaberrian bost astez bildu ziren «Gizonak eta makinak. Errealitatea eta Errepresentazioa» izenburupean, gai horren inguruan hausnartzeko asmoz. Prozesu horren emaitza da liburu hau. Jose Luis Pardok XX. mende amaierako natura eta artea ditu hizpide. Stephen Gingerich-ek mundua lengoaia eta irudikapena den aldeetik aztertzen du. Manuel Saizek ere irudia du hizpide, zinema erreferentziatut hartuta. Azkenik, Begoña del Teso forma berezia eman dio bere lanari, «Blade Runner» filmeko esaldi ezagun bat abiapuntu duelarik ●

Neguan gaudela eta, badirudi sukaldeari garrantzi handiagoa ematen diogula egun hotzetan. «El mundo de los Pirineos» aldizkariak, zenbaki berrian, gai hori hautatu du azalerako. Pirinio inguruko hainbat gunetara jo eta bertan neguan prestatzen diren ohiko errezetak jaso dituzte. Orientatzeko mahaian inguruan, mendi tontorretan sarritan topa daitzekan mapa berezi horien inguruan ere informazio zabala dakar ale honek. Iraganera joaz, mendilerroaren sorrera aztertu dute beste atal batean. Horiez guztiez gain, beste hainbat erreportaje eta atal topatuko ditu irakurleak ●

D I S K O A K

75. URTEURRENA

Bergarako Orfeoia

aus—Art—records

Bergarako orfeoia mendearen hiru laurdenak bete berri ditu eta ospakizunetan disko bat argitaratzea ere erabaki dute. Disko honek Bergarako Orfoiarentzat bereziki egindako, moldatutako edo hari eskainitako lan sorta jaso dute; orotara, 17 lan, gehienak orain artean komertzialki grabatu gabekoak —orain moldatu diren eran, bederen—. «San Martinen Ereserkia»k, Alberto Garaizabal Zu-

marragako organujole izandakoak idatzitako lanak, ematen dio hasiera diskoari. Amaieran aldiz, «Coro de Barquilleros. Agua, azucarillos y aguardiente» zarzuelaren pieza bat da entzungai, Federico Chuecaren egin eta Jesus J. Soldevillak moldatua. Mota desberdinetako lanak jaso dira, tartean bitxikeria bat edo beste dela, Itoizen «Lau teilatu» ezagunaren moldaketa kasu ●

Argitarapen honen edizioa laguntzaile:

En la edición de esta publicación colabora:

fundazioa
fundación

H I T Z A R O - L E N G U A V I V A

Euskal Telebistako «Hitzaro-Lengua Viva» saioak zenbait berrikuntza jarriko du abian asteburu honetatik aitzina. Tokian tokiko berriak, gertakizunak edota pertsonak bertatik bertara ezagutaraziko ditu hilean behin eta Gotzon Garateren atsotitzek ere izango dute lekurik.

GERTAKARITIK HURBILAGO

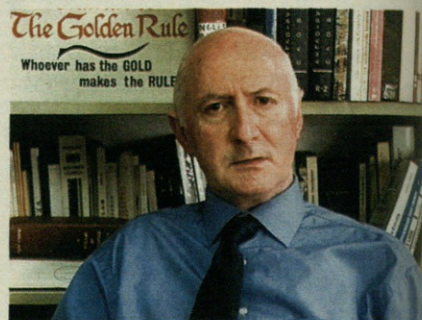
Urtearen hasierarekin batera zenbait berrikuntza sartzea dute ohiturtzat Euskal Telebistako «Hitzaro-Lengua Viva» saioko arduradunek. Aurtengoan —eta oraingoan, bai baitute beste egitasmorik buruan—, bi dira Orio Produkzioak-ek ekoizten duen programan izango diren nobedadeak.

Batetik, tokian tokiko gertakizunak in situ bilduko dituzte. Martin Ibarbia ekoizleak dioskun moduan, «hilean behin, gauza finko bat izan gabe, platotik atera eta aitzakia ematen digun toki edo pertsonari hurbilduko gataizkio, berarekin edo berarekin, kasuak kasu, solasaldi luze eta sakonago bat izatearren eta saioari freskotasun pixka bat ematearren».

Asteburu honetan bertan ikusiko dugu

berrikuntza honen lehen alea (larunbatean ETB1ean, igandean ETB2an). Inauteri sasoiaren hamaika herritan izan ohi da ospakizun eta festa erakargarriak eta horietako batera, Igantziko inauterietara, egin dute txangoa saioko kideek. «Igantziko koadri-lekin hitz egin dugu, baserriz baserri diru eske nola ibiltzen diren kontatu digute eta bertako alkatearekin mintzatu gara», dio Martin Ibarbiak.

MAHAINGURUA. Baina ez da izan hori txangoaren xede bakarra. Bertara bildu dituzten hiru pertsonen testigantzak ere jaso nahi izan ditu «Hitzaro-Lengua Viva» saioak, hala nola, Jose Mari Satrustegi etnografo eta euskaltzainarenak, Juan Antonio Urbeltz ikerlariarenak eta Juan Gar-

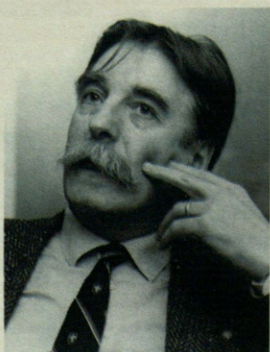

■ Gotzon Garatek astero atsotitz bat azalduko du «Hitzaro-Lengua Viva»-n.

mendia etnografoarenak. Mahaingurua osatu dute hiruekin, inauteriak hizpide hartuta, eta ez soilik Igantzikoak. «Euskal inauterien berezitasunaz jardun dute, noiztik gorde diren ohitura horiek, nahiz eta tartean frankismoak hankaz gora jarri... Hemengo inauteriak munduko beste lurraldeetakoekin parekatu eta desberdintasunak ere mahagaineratu dituzte, atzerrian nola ospatzen diren...».

ATSOTITZAK. Tertulia-mahainguru honek programaren erdia hartuko du gutxi gorabehera. Ez dira faltako, horratik, euskararen inguruko albisteak eta erreporajeak, guztiak ere Igantzitik bertatik aurkeztuak. Azken hauen artean, esaterako, Eusko Ikaskuntzak egiten duen lanaren eta aurrera begira dituen egitasmoen gainekoa izango da. Alabaina, aste honetan bertan beste nobedade bat izango da «Hitzaro-Lengua Viva»-n. Gotzon Garatek, berriki kaleratu duen euskal atsotitzen inguruko liburua oinarri hartuta, astero-astero atsotitz bat edo bi aurkeztuko ditu saioan. Esaera zaharra bota eta azaldu egingo du.

Ibarbiak berrikuntza hauek «funtzionatzen duen zerbaiten eranskin» moduan hartzen ditu, saioa «kontsolidatua egonik, eta bere jarraitzaileak izaki, ez baita al-daketa handirik egin behar» ●

■ Jose Mari Satrustegi, Juan Antonio Urbeltz eta Juan Garmendiak (behean, ezker eskuin) inauteriaren inguruan jardun zuten Igantzin (goian) grabatutako tertulian.

Donostiako Herri Irratian hasi zen lanean, bekadun gisa lehenik, saio baten arduradun ondoren. Bertan urte t'erdia eman eta gero, TeleDonostira pasa zen. ETBko «Axut» lehiaketa aurkeztzen du egun. 27 urteko pasaidonibandarrak dekorazio denda batean egiten du lan.

“Lehiakideek maila altua dute”

Lehiaketa saio bat aurkezteko kultur maila altua beharrezkoa dela uste duzu? Ala aurkezle lana ondo betez nahikoa da?

Denetarik behar da pixka bat. Aurkezle lana ondo bete behar duzu, eta gero kultura pixka bat baldin baduzu, hobe. Horrela, iruzkinak egin ditzakezu eta badakizu nondik nora zabiltzan. Hala ere, ez duzu Nobel bat izan behar.

■ Zein iritzi duzu lehiakideen kultur mailaz?

Denetarik dago. Batzutan harritzen zaituen jendea etortzen da; beste batzutan ikusten da saiora etortzen direla momentu on bat pasatzera eta diru pixka bat irabazten badute, bada hobe. Hala ere, normalean, maila altua dagoela uste dut.

■ Galderak kate batean bestean baino (ETB1-ETB2) errazagoak ote diren aipatzen da.

Galdera ia berak dira. Euskarazkoan euskal kulturaren ingurukoak gehitzen dira. Gaztelerazkoan, noski, hauek ez dira sartzen. Ez dago apenas alderik.

■ Beste kateetako eta gisa bereko lehiaketak jarraitzen dituzu?

Ez dut telebista apenas ikusten. Gauero informatiboa ikusten dut eta ez dut, horrez

gain, beste ezer ikusten, ez dut kasik denborarik.

■ Beste kateetako aurkezleetan ez zara fijatzen?

Ikusten duzu beste profesionalek nola egiten duten eta hartzen dituzu eredu batzuk, baina ez, normalean estiloa zuk jartzen diozu. Nik egiten dudana da nire programak ikusi eta horrekin hobetzen dut. Nire buruarekin oso kritikoa naiz.

■ Beste saio motek erakartzen zaituzte?

Egin izan ditut. TeleDonostin elkarrizketak egiten nituen eta oso gustukoa dudana gauza da, edozein eratako elkarrizketak gainera.

■ Kamera aurrean jartzera-koan, ez da gauza bera izango herri telebista batean edo ETBn aritzea, ez?

Ez naiz jauzi horren oso kontziente, lehen ere kamera aurrean ibilia naiz eta pentsatzen dut TeleDonostin ikusten ninduen jendeak ikusten nauela, baina gero konturatzen naiz orain jende askok ikusten nauela. Hala ere,

■ «TeleDonostin elkarrizketak egiten nituen eta oso gustukoa dudana gauza da».

uste dut ez dela pentsatu behar, egin eta kitto. Noski, batzutan pentsatu behar da, eta zer esaten duzun jabetu... baina ez da kontuan edukitzen dudana zerbait ●

T x o r i B a t e k E s a n D i g u

■ INAUTERIE TAKO PROZESIOAK ZUZENEAN

Euskal Telebistak jarraipen berezia egin die Euskal Herrian barrena asteburu honetan izango diren inauterietako ospakizun batzuei. Kate publikoak, Tolosan eta Donostian burutuko diren ekitaldi garrantzitsuenek gain, Hondarribiako, Balmasedako eta Bilboko prozesioak ere zuzenean eskainiko ditu euskarazko katean ●

■ “IZAR BILA” ASTEBURUON ITZULIKO DA ETB1-ERA

«Izar bila» saioa bueltan da. Oraingo ekinaldian irabazleak milioi bat pezeta irabazteko aukera izango du. Grabazio gunea aldatu egin da, Durangoko San Agustin aretoan grabatuko da orain. Aurkezleetako bat ere aldatu dute, Gaizka Aranguren Joxe Felipe Auzmendik ordezkaturiko du. Itzuliko lehen emisioa datorren igandean, hilak 14, izango da ●

■ EUSKALDUNAREN INAUGURAZIOA ZUZENEAN

Euskalduna Jauregiaren inaugurazioa zuzenean eskainiko du Euskal Telebistak. Otsailaren 19an izango da ekitaldia eta bertan parte hartuko dute Bilboko Orkestra Sinfonikoak, Bilboko Korallak eta Igor Yebra dantzariak. Kongresuetarako eta musika emanaldietarako jauregi berria Euskalduna labegaraia zegoen lekuan eraiki dute ●

Hemen da 99ko Urtekaria

Oso osorik koloretan

Eskura ezazu

- Hamalau hilabetetan euskal kulturan gertatu dena.
- Kronologia, pertsonaiak, iritziak... 300 orrialde mamitsutan.
- Euskal Kulturaren Agenda, eguneratu eta eraberritua.
- Hizkuntza Gutxiagotuen Agenda.

R A D I O V I T O R I A

Radio Vitoria egun dirauen irrati zaharrenetakoa izango da seguruenik. 1934an sortutakoa, 80ko hamarkada hasieran Eusko Jaurlaritzaren eskutara igaro zen, EITBren legea zela medio.

65 URTEKO HISTORIA

Eusko Legebiltzarrean EITB sortze-ko legea onartu zenean, Radio Vitoria izan zen erakunde publikoak bere gain hartu zuen lehen irrati. Momentu hartan, 80ko hamarkada hasieran, berak bakarrik zuen emititzeko lizentzia eta lizentziaren jabeak, Aurrezki Kutxak, Eusko Jaurlaritzari saldu zion. Ordura arte Serkatearekin informatiboak eta beste zenbait tarte egiteko zuen hitzarmena albora utzi eta Eusko Jaurlaritzaren eskutara igaro zen. Orain ezagutzen den Radio Vitoriak, ordea, ibilbide luzea egin zuen, 1934ko irailaren 30ean sortu baitzen.

30 bat langilek osatzen dute egun Radio Vitoriaren plantila. Egunero goizeko 8:30etan hasi eta gaueko 22:00ak bitarte (larunbatetan 1:00a arte) hedatzen dute euren programazioa (gainerako orduetan eta ordukako albistegietan Radio Euskadi entzun daiteke).

Euskaraz hiru saio uhineratzen dituzte: arratsalderoko «Maritxu Berritxu» (Euskadi Irratian ere zabaltzen dena), ostirale-

tan Maixa Lizarribarek trikitixaren inguruan egiten duen «Soinu gozoa» eta Roberto Oñederrak larunbat iluntzero zuzentzen duen «Gure musika».

Kirolak tarte berezia du Araban hedatzen den irratian. Zabal eta sakon lantzen dute; saskibaloia batez ere, Tau Baskoniaren partida guztiak zuzenean emateaz gain, taldeko hiru kidek saio batean eskuhartzen baitute. Martin Fizek («Correcaminos» ezize-
nez) eta Juanito Oiarzabalek («Rompetchos») ere badute beren tarte astelehenero.

Bestalde, Radio Vitoriak «Alava Buenos Días» magazina eskaintzen du goizero,

■ Jeni Prietok (erdian) zuzentzen du Euskadi Irratian ere entzun daitekeen haurrei eskainitako «Maritxu Berritxu».

ondoren «Araba gaur» albistegiari paso emanez. Arratsaldean «Club de amigos» disko eskainien programa dekanoa hedatzen du eta programazioari amaiera «Artes y Letras» kultur saioak ematen dio ●

B a g a k

■ IKERKETA BATZORDEA ABIAN DA DAGOENEO

Nafarroako Gobernuak iaz egin zuen FMko irrati lizentzien banaketa aztertze-ko ikerketa batzordea pasa den asteen osatu zen Foru Legebiltzarrean. Batzordekideek PSNko Javier Sanchez Turrillas izendatu zuten lehendakari eta berak beteko ditu bozeramaile lanak. Batzordeak irrati lizentzien banaketako espediente osoa helaraz diezaion eskatuko dio Gobernuari. Batzordea atek itxita bilduko da eta sekretupekoa izango da haren jarduna. Martxoaren 31 arteko epea du batzordeak Nafarroako Gobernuak legalki jokatu zuen edota aldiz, prozesua baldintzatu zuen zehazteko ●

A u r p e g i a

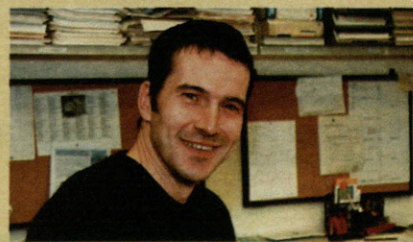
■ Dani Egana

Betidanik kirole- hainbat hedabidetan

*Donostiako Herri Irratian
aritzen da eibartar gaztea*

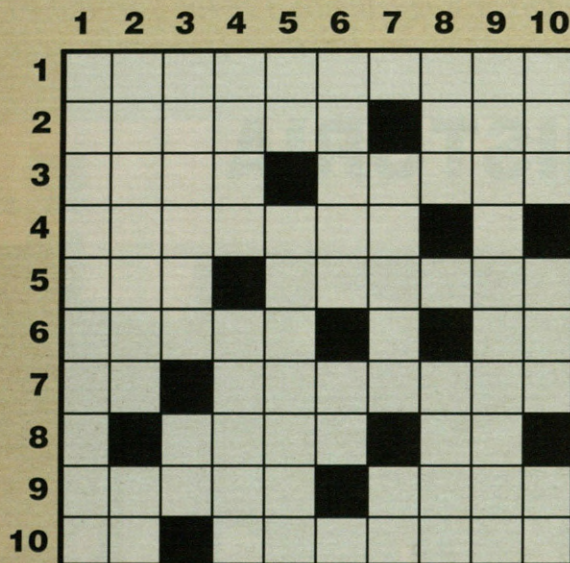
Eibarkoa da eta 31 urte dauzka. Radio Cadenan abiatu zuen bere ibilbide profesionala, gero Gipuzkoako hiriburuan martxan jarri zen Radio Miramar-era joan zen; urtebeteren buruan Madrilera jo zuen, «As» egunkarian lan egitera; bueltan Donostiako Herri Irratian hasi zen eta jada bost urte daramatza bertan.

Beti kirole-
hainbat hedabidetan aritu izan da, «beste gauza asko probatuko» lituzkeela dioen

arren. Batez ere txirrindularitza jarraitzen du, nahiz eta, behar izanez gero, beste kirolak ere jorratu. Bi gertakari berezi ditu gogoan: «Olanok Colombian irabazitako mundiala eta Induraini «As» en nengoela egin nion elkarriketa. 91ko ekaina zen, lehenengo tourra irabazi baino 15 egun lehenago, eta berak ez zuen susmatu ere egiten irabaziko zuenik» ●

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN

- 1.- Eguzkitik babesteko tresna. 2.- Sudurretako jarioak. Zeuk.
- 3.- Fruitu-mota. Saila. 4.- Karta-jokoa. Uranioa. 5.- H₂O.
- Janari ongailua. 6.- Gizon izena. Bokala. Suari dario.
- 7.- Bizkaiko herria. Pl., gerra-tresna. 8.- Azkenekoa. Ez ahal.
- Kontsonante bikoitza. 9.- Arabiako estatua. Ibai giputza.
- 10.- Ogi, hitz elkarketan. Nukleoari dagokiona.

GOITIK BEHERA

- 1.- Emakume. 2.- Nahia. Kanpo. 3.- Izanak. Interjekzioa.
- 4.- Ohorezko hitz ematea. Zoru gainean eta horizontalean jarri.
- 5.- Errepikatuz, gorotza. Bi pisu bereizten dituen egitura.
- 6.- Erregai-mota. Kontsonante errepikatua. Potasioa. 7.- Tona.
- Estalkiak. Alkoholen bukaera. 8.- Barazki mota. 1. Kiskali. 9.-
- Kulunkatzen dena. 10.- Betekada. Euskaraz eta kitto! Ez eme.

Kikeren Umorea

ORRU BELDURGARRIAK

Urgentzi handiz hurbiltzeko eska-tu diote Osabide doktoresari "Goi-komendi" baserritik. Bertara iritsi eta etxekoandreak hartu du atarian:

- Gure Joakin sano gaixoturik daukagu eta ez dakigu zer egin. Larunbatean ondoezik zegoela esan eta geroztik ez da ohetik jaiki.

Bapatean, baserriko gelaren bate-tik ateratako orru eta aiene beldur-garriak entzun dira:

- Eta zure senarrak noiztik egiten du orru horrela? -galdetu dio dok-toresak etxekoandreaki-.

- Ezkondu ginenetik!

JOTZEKO ERAK

Bi neska gazte, unibertsitatetik etxerako bidean:

- Ni oso sentibera naun, baina larrua jotzerakoan, basatia bihur-tzen naun.

- Ni ordea ez naun horrelakoa. Ez naun batere basatia. Amodioan ere materia grisa erabiltzen dinat. Bada, hori ez litzaizuke gertatuko maizago garbituko bahintz!

Letra Zopa

E	Z	E	G	E	N	A	O	K	O	J	I	T	U	Z	K
E	G	I	N	Z	A	K	I	A	K	B	E	R	E	A	Z
N	E	U	T	B	I	P	U	N	T	U	A	D	R	O	K
H	K	E	Z	A	I	U	R	R	G	I	M	T	N	A	H
O	A	S	T	O	R	D	A	G	O	L	A	X	T	X	O
R	E	N	I	I	D	K	O	A	O	K	A	I	L	M	R
A	R	E	D	S	P	A	S	N	T	D	E	K	A	J	A
I	A	L	O	I	R	P	A	O	S	O	K	I	A	U	R
T	P	A	K	N	A	I	P	R	E	H	A	A	N	U	M
O	I	D	E	N	M	O	D	U	R	K	A	R	R	U	A

Aurki itzazu letra zopa honetan musean baliatzen diren 10 hitz. Hitzak ezker-eskuin, goitik-behera edo diagonalean azalduko zaizkizu

Aurreko asteko soluzioak

★	I	★	A	★	I	★	O	★	M	★	I
I	K	A	R	A	G	A	R	R	I	A	K
★	M	A	D	A	R	I	O	N	D	O	★
A	L	E	M	A	N	I	A	★	D	I	N
★	A	Z	A	K	★	K	★	D	U	★	O
★	E	★	U	★	D	U	K	★	I	Z	E
T	R	E	N	B	I	D	E	A	★	U	T
★	A	L	E	A	★	I	T	Z	A	L	A
Z	I	G	A	R	R	O	A	★	L	O	K
★	L	O	K	I	A	★	R	I	G	A	★
E	K	I	★	T	I	A	R	★	A	★	A
★	E	B	R	O	★	S	A	R	K	O	R
I	T	A	U	N	A	K	★	O	★	T	R
★	A	R	★	O	R	E	I	N	A	★	A

Gurutzegrama

Ezker-eskuin: 1. Pentagonoa. 2. Iraupena. 3. Laharra. Ne. 4. Ogi. Er. Gor. 5. Ti. Atabala. 6. Anaia. Eba. 7. Kalakari. K. 8. A. Ar. Irra. 9. Deialdia. 1. 10. Aza. Bazilo.

Goitik-behera: 1. Pilotakada. 2. Eragina. Ez. 3. Nahi. Alai. 4. Tua. Aiara. 5. Apretak. LB. 6. Gerra. Aida. 7. Ona. Berriz. 8. Na. Gabirai. 9. O. Nola. 1. L. 10. Atera. Kaio.

N	O	R	B	I	T	B	O	A	R	E	D	G	A	O	I
A	L	I	F	L	A	N	S	A	N	O	I	I	K	N	A
A	A	R	E	T	A	U	N	O	K	I	K	A	M	E	O
I	G	A	Z	T	I	H	J	O	R	U	G	U	G	A	G
A	D	Z	I	X	A	K	E	M	A	T	E	E	R	I	A
N	E	M	A	L	A	U	S	L	A	K	R	E	R	L	E
T	A	K	U	L	O	R	L	R	U	R	A	U	T	R	U
T	E	Z	I	A	D	B	E	A	E	A	R	T	N	I	E
M	A	N	L	G	A	I	L	U	A	A	T	Z	A	I	H
O	S	N	P	E	O	I	A	E	R	R	O	D	R	N	E

Hitz Gezidunak

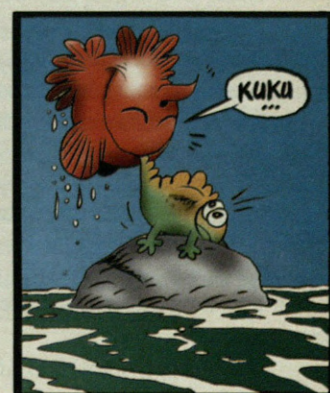
				Pairatu	▼	Garatzearen ondorio	▼	Modua	▼	Zintzo	▼	Gorputz	▼	Marka	▼
				Pl., fruitu-arbola		Igoak		Edari alkoholduna		Ez zuzena		Koktel-mota		Lehen eta azkena	
				Larreak	▶							Adi ezazu!	▶		
				Ibar								Jezarleku-mota			
														Kontso-nantea	▶
										Hasiera eman	▶			Isatsak	
				Her. hizk., nafarrak	▶					Musika nota					
				Putrea										Bromoa	▶
														Infusio-mota	▶
Poztasun	▼	Nirea	▼	Sufrea	▶	Hizki baten izena	▶	Umea munduratu	▶						
Goibeltasun		Argazkiko herria		Kirikino		... egin, begiratu		Basatia							
										Ez lurrez, ez urez	▶				Haurak munduratu laguntzen du
										Zulogunea					
Etsaia	▶							Naizen hau	▶			Ald., iridioa	▶	Ald., interjekzioa	▶
Txangoa								Bokal errep.				Ezeztza		Atzizki femeninoa	
						Ergela	▶					Amerikako osaba	▶		
						Hortaz						Harlauza			
Tantaloa	▶			Potasioa	▶	Boroa	▶	Sortu zintuenak	▶			Beharra	▶		
Haznahia				Hegazti-mota		Norat atzizkia		Zilarra				Sodioa			
														Ald., galioa	▶
														Gehiegi	
								Fruitu-mota	▶						
								Suitzako ibaia							
Garra	▶			Mehea	▶							Jezarleku-mota	▶		
Nafarroako herria				Noren atzizkia								Lazoaren erdian			
								Gurasa arra	▶					Nitrogenoa	▶
								Bokala				Zamorako autoetan	▶	Röntgen	
												Tona			
Nuen, hari	▶					Zarauzkoa	▶								

Argazkia: Nafarroako herria

Denborapasak: LUMA • Umorea: KIKE AMONARRIZ • Komikia: MARKO ARMSPACH

ERROBIKO PIRANJAK

ETXEKO ISTRIPUAK

Etxeko eta aisialdiko istripuei buruzko urteko ikerketaren arabera, 1998an gisa horretako ia 2 milioi gertatu ziren (1.910.000 istripu, zehatzago esateko) eta horien ondorioz 2.000 heriotz baino gehiago gertatu ziren Espainian. Beste era batera esanda, mota horretako istripuek 100 pertsonatik ia 5i eragiten die eta 100 etxetatik 12 pasatxo dira kaltetuak. Horrek esan nahi du iaz Espainian orduko 200 istriputik gora gertatu zirela, denbora epe berean laneko istripuak 145 ziren bitartean, eta trafikokoak 10 besterik ez.

Etxeko eta Aisiako Jardueretako Istripuei buruzko Informazio-Sistema Komunitarioa izen ponpoxoaren azpian da goen ikerketa urtero egiten da Europako Batasuneko 15 herrialde kideetan, guztietan metodologia bera erabili ez arren.

Aurreko urteetan bezala, ikerketak argi adierazten du aipatu ezaugarriak dituen istripu batengatik ospitalean, batez beste

12 egun egiten dituela gaixoak Espainian; baina istripu guztietatik % 5,6 soilik dira ospitalera joan beharrean aurkitzen direnak.

Ondorioei dagokienez, eritutakoen % 44,7k dioenez, normalean istriputik eratorritako minak edo gorabeherak jasaten ditu oraindik ere. Gehien erabilitako sare sanitarioa ospitaletako urgentzi zerbitzuak izan ziren (% 49,2), eta segidan datoz anbulatorioak (% 26) edota mediku partikularrari egindako bisitak (% 5,2), bizilekua, lesioaren larritasuna eta istripua zein lekutan gertatzen den kontuan hartuta.

◆ JABIER AGIRRE

Etxegarartetik Lizarrustira Ataun-Burunda ko mendietan

Nafarroa eta Gipuzkoako muga seinalatuz, Balenkaleku eta Irumugarrieta arteko mendikate apalari Ataun-Burunda izena ematen diogu. 1.000 metrotik gora altxatzen diren muino eta gailur hauek Aizkorri eta Aralar lotzen dituen kate-mailan bilakatzen dira. Pagadi zabaletan hedatzen diren txango eder eta lasaia egiteko parada izango dugu mendi hauetan eta baita Ataun-Burunda megalitotegiko hainbat historiaurreko oroitarri aurkitzeko gure ibilbidean zehar, benetazko atari zabaleko museo izango bailitzan.

■ Aizkorriko tontorrak zuri ageri dira.

Aste honetan aurkezten dizuegun ibilaldia bi zeharkaldi handiren etapa izaten da: bata Gipuzkoako Bira eta Luis Pedro Peña Santiagok ezagutarazi zuen Isurialdeen Banaleroaren Zeharkaldia bestea. Mendizaleek ibilaldi hau Etxegarate mendiportutik beherago, Nafarroa aldean dagoen Arbitrioen etxetik has-teko usadioa dute. Guk, ordea, Etxegarate bertatik ekin genion martxari, handik hurbil dauden Unanabi, Praalata eta Aitxuko megalitoak bixitatze-ko asmoz.

Hastapeneko aldapa gogorra iruditzen ahal zaigu, baina behin Unanabiko larre idekira iritsita, hango tumuluaren ondoan eta Aizkorri aldeko bixta ederra begien aurrean ukanik, iragandako atsekabe guztiak aise ahaztuko ditugu.

Praalata eta Aitxu aldera igotzen jarraitu genuen eta pinuen artean ibili ondoren, mendikatearen lerro bertara ateratu ginen. Han bertan ziren Praalatako tumulua eta Aitxuko trikuharria, bata bestearen ondoan. Bi oroitarri hauek industuak izan ziren eta Praalatako tumuluak datu biziki interesgarriak erakutsi zituen, tumuluaren barneko egiturari buruzkoak batez ere. Gaur egun ordenarik gabeko harripileta bat dirudienak, indusketari esker logika bat zeukala aurkitu zen. Harriak modu zehatz batez paratuta zeuden, historiaurreko arkitektura lege ezezagunak errespetatuz, alegia. Eta momentu horretan ibilaldi osoan gure buruan izan genituen galderak eta asmaketak egiten hasi ginen... Nola bizi ziren oroigarri

hauek eraiki zituztenak? Zer sentitu eta pertsona zuten haien hildakoen hilobiak hainbeste arduraz altxatzen zituztenek?

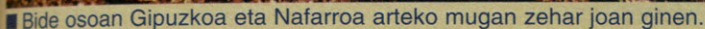
Handik hegoaldera joz, Balenkaleku igotzen hasi ginen eta minutu gutxitan gailurra irabiatu genuen. Aizkorri eta Aratz biziki segailak agertzen zitzaizkigun mendebaldean; ekialdera, ordea, zeharkatzeaz geratzen zitzaigun ibilbide oso ikusten ahal genuen. Gibelean Aralar.

Balenkalekuko gailurra atzean utzi gero, eta pista zabala jarraituz, Muñan eta Larreluzeko trikuharriak gordetzen dituen pagadian sartu ginen. Larreluzeko trikuharriak hunkitu ginen gehien. Hemendik aurrera zenbat era hontako oroigarri enigmatiko aurkituko genituzkeen?

1920an, orain dela lauogeiko urte kasik, Telesforo de Aranzadi, Jose Migel Barandiaran eta Enrike Egurenk idatzitako «Exploración de dolmenes de la sierra Ataun-Burunda» lana argitaratu zuten mendizerra honetan egindako ikusketen berri emateko. Gaur egun, eta sobra Ataun-Burundako megalitotegiko Gipuzkoako

■ Pagadian barrena, orbela zapalduz.

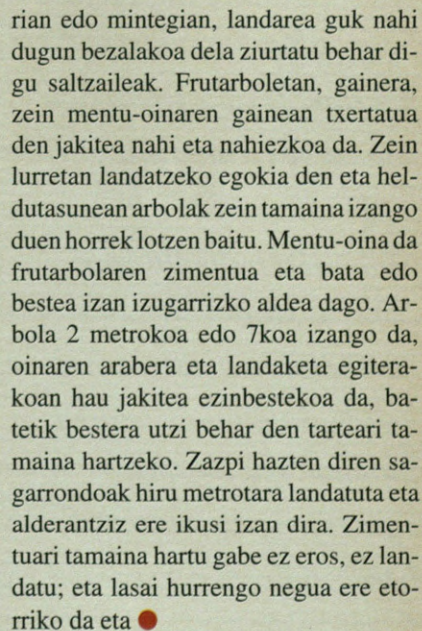

Bernoako portu honek xarma izugarria du... trikuharria, galtzara, pagadi trinkoa. Gaur egun paraje hauetan ehiztariren bat edo gu bezalako mendizale galduak besterik ez dituzu topatuko.

Azken aldapa igo eta jarraian, 780 metrotako lepo ixtu batera jaitsi ginen. Hemen erne ibili behar da, eskuinaldera jaisten den bidexidor batek, Askoko ekialdeko mazela zeharkatuz, zuzen eramango baikaitu Lizarrustira. Horrela, eta kasu eginez harri leunetan ez irristatzeko, amaiera eman genion ibilbide luze bezain eder honi ●

♦ AMETS MALDANBERA

Landarearen jatorria ziurtatu behar da, gaitzen arrastorik gabea eta nahi den barietatekoa. Landareak erosterakoan alproja samar jokatzten dugu eta horrelako porru-haziak izaten dira gero. Fe-

♦ JAKOBA ERREKONDO
(mandio@redestb.es)

ANDONI EGAÑA

SORMENETIK BIZI

Neuk idatzia da garai batean eta ez dut damu zipitzik: «Sortzen ari naizelarik nauk zoriontsu, sortzen ari ez naizenean ezinegona sumatzen diat».

Sormen-lana da, orria bete, oihala marraztu, harriari forma eman edo istorio bat asmatu... pertsona gehien asebetetzen duena. Ezer ez zen tokian gozamenagatik eta gozaraztearen kariaz zerbait eraikitzeak, itxuraz ezdeusa bada ere, halako zirrara bat dakar niretzat, beste ezer gutxi berdin dezakeena.

Hautua dut beraz sormen-lana eta aukeraz areago bizi-arnas. Artikulo honi dariokeen min-usaina ez da ezinak sortua edo bizi ezinak hauspotua. Gogoeta du oinarri, nahiz zenbaitentzat gogoeta axala edo xelebrea gertatu.

GIZARTEAREN harreman-amarauna izugarri txirikordatu den honetan ez bide da aski garai bateko klase desberdintasunaren teoria. Konturatuko zineten gero eta orrialde gutxiago betetzen dituztela «arazo sozialei» buruzko gaiek, ez bada honako edo halako sindikatuk arazo jakin jakinen aurrean hartu duen jarrera azaltzeko. Eta nik uste, bizitzaren giltzarri auzokoarekin dugun harreman-mota dela oraindik ere. Nire sortzaile ikuspegitik, gizartean, egiten dutenak, eragiten dutenak eta besteek eginetik egiten dutenak bereiz daitezke. Eta bereiz daitezkeenez bereizi egin behar dira.

Egiten dutenak betikoak dira, beti egin izan dutenak alegia. Berdin zait gainera zer egiten duten: torlojuak edo sikak, altzariak edo matematika formula berriak. Egin egiten dute. Eragiten dutenak dira egiten dutenak egiten dutena egiten dutelako bizi direnak. Premiazko direla sinetsarazi digute, baina badituzte nire zalantzak. Besteak beste eragile hauei egitea tokatzen zaienean ez bait dute iaotasun eta lanerako grina apartekorik erakusten. Faxe dantzatzaren dira onak, batetik besterako telefonotik mintzatzen, («benga!» gorrotagarriarekin amaitzen dute telefono elkarrizketa beti hola-koek) edo jendeari beti aurpegi ona ipintzen, bai baidakite lanik ez egiteko lan asko egin beharra dagoela. Azkenik, besteek eginetik egiten dutenak dauzkagu. Eta zer egiteb dute? Dirua, noski.

Adinaz zuhurtzia bederen ematen duela eta

ez dut adibiderik zehaztu izan nahi irakurleak bere burua kokatzeko eskubidea izan dezan gutxienera. Denetik bait dago edonon. Sagardotegiko giro jatorrean ukondo ukondo aurkituko dituzu txotxeko ilaran hiru klaseetako jendea, denak berdinak bailiran. Gauza bera zineman, kalean edo edozein Elkartetako hileroko bileran. Bai Euskarari kanpaina zela eta, esaterako, (burura datorkidan ekitaldi jendetsurik hurbilena delako baino ez dut hartzen exenplutzat) ehun mila lagunetik gora bilduginen bost futbol-zelaitan. Zenbait helburu baterazleren aurrean ez da txikikeriatan ibili behar, baina nik jakin nahi nuke klase bakoitzetik zenbatsu ziren han bilduak. Egiten dutenak izugarrizko pila izango ziren. Eragiten dutenak ez ziren gutxi. Eta besteek eginetik egiten dutenak ere izango ziren aleren batzu. Han baziren taberna jabeak, denda jabeak, ugazabak... negozio zaindari, hots, egiten, menpekoren bat utzi eta Benito Lertxundi edo Xabier Amurizaren sormenaz gozatzen zuten bitartean irabazian ari zirenak.

HAUR kontua dirudi hain begibistakoa dena paperean jarri nahiak. Baina badut susmoa oinarritzotzat ditugun bereizketak ahazten ari ote garen. Eta badut gogoak gainera, norbaitek hau irakurri eta arrazoia eman diezadan. Edozein lagunarte edo familia bazkaritan gaia ateratzen dudanean ez dit inork, errukiz ere, arrazoirik ematen. Baina aurkakorik atontzen ere apenas asmatzen duten. Erabat bidegaldurik nabilen seinale izan daiteke. Akaso, bizitzan auzokoarekin ongi konpondu behar diren legea ahaztu dut eta guztiz dira inoxenteak hemen zirriboratu ditudan ideiak. Gerta liteke ordea, gizarte honetan egiten dutenak gero eta gutxiago izaki, nire afalondoko hitz lanbrotsuak entzuten dituen edo lerro hauen irakurlea, bere burua kokatu nahi ezean aurkitzea. hain zuzen ere ez direlako egiten dutenen taldekoak. Kasu horretan nire neura euren arazo litzateke.

Sormenetik bizi naiz eta sormenak bizi nau. Orri eskas hau eskuetan hartu eta faxa duen denda baten bila noa. Katebegi ahula sentituko naiz beste behin ere, besteek eginetik egiten dutenen menpeko. Katetik askatzeko posta elektronikoa jartzea aski nukeela pentsatuko duzue. Oker zabilzate. Jarriko banu eragilean menpeko bihurtuko nintzateke, lehen baino ere katiatuago ●

“Sormen-lana da, orria bete, oihala marraztu, harriari forma eman edo istorio bat asmatu... pertsona gehien asebetetzen duena (...). Nire sortzaile ikuspegitik, gizartean, egiten dutenak, eragiten dutenak eta besteek eginetik egiten dutenak bereiz daitezke. Eta bereiz daitezkeenez bereizi egin behar dira”

Euskal Herriko Sagardotegien Mapa

BERRIA

...eta gainera:

- Sagardoaren mundua
- Bibliografia
- Loturak
- Euskaraz, gaztelera eta frantsesez

www.argia.com/sagardoa

